Livia Rokachová

Posvátný terorismus Izraele

Studie podle deníku Moše Šareta a dalších dokumentů

Posvátný terorismus Izraele
Studie podle deníku Moše Šareta a dalších dokumentů.
S předmluvou Noama Chomského.

Israel's sacred terrorism

Third Edition 1986

O autorce

Livia Rokachová, italská spisovatelka a novinářka palestinského původu, je autorkou *Ne zlatému ghettu* (No to a Golden Ghetto), *Vietnam: Proti genocidě* (Vietnam: Against Genocide), *Otevřené rány* (The Open Wounds) a *Důkazy* (The Proofs). Do své smrti v dubnu 1984 byla členkou v Amsterodamu sídlícího Transnational Institute, pobočky Institute for Policy Studies ve Washingtonu a přispěvatelkou do několika mezinárodních publikací včetně *Al-Fajar*.

Všem palestinským obětem bezbožného izraelského terorismu,
jehož oběti, utrpení a pokračující boj se ukáží být bolestí,
z níž bude znovuzrozena Palestina.

Obsah

Předmluva

Historie, obzvláště nedávná historie, je široké veřejnosti předkládána v rámci systému založeného na jistých fundamentálních dogmatech. V případě totalitních společností je to natolik jasné, že není třeba komentáře. Tato situace je však mnohem spletitější ve společnostech, které postrádají hrubší formy represí a ideologické kontroly. Například Spojené státy jsou určitě ohledně svobody bádání a vyjadřování jednou z nejméně represivních společností v dávné i soudobé historii. Přesto se analýzy rozhodujících historických událostí jen zřídka dostanou k širokému publiku, pokud se nepřizpůsobí určitým dogmatům víry.

„Spojené státy vždy mají dobré úmysly." S tímto rituálním zaříkadlem liberální kritik amerického intervencionismu vstupuje do oblasti dovolené debaty, do oblasti myslitelných myšlenek (v tomto případě William Pfaff, „Penalty of Interventionism", *International Herald Tribune*, únor 1979). K akceptování dogmatu se člověk, který je neschopný tolerovat větší než omezený stupeň vnitřního rozporu, musí pečlivě vyhýbat dokumentárnímu záznamu, který je ve svobodné společnosti rozsáhlý – například záznam vysokoúrovňového plánování ukazující se v dokumentech Pentagonu, obzvláště záznam o raných letech americké angažovanosti ve 40. a začátkem 50. let, kdy byly vyvinuty a formulovány základní rysy strategie. V rámci vědeckých profesí a mediální inteligence lze obecně počítat s blízkými postoji; ty budou odmítat kritické analýzy dogmatické víry, ořezávat historický a dokumentární záznam tak, aby tato dogmata byla ochráněna před zkoumáním, a prezentovat tu verzi historie, která je bezpečně oproštěna od institucionální kritiky nebo analýzy. Příležitostné odchylky od ortodoxie mají jen malý význam, dokud jsou omezeny na úzké kruhy, které lze ignorovat nebo odmítnout jako „nezodpovědné", „naivní" či „neschopné pochopit komplexnost historie" nebo jinak označit důvěrně známými nálepkami za nevhodné.

Ačkoliv vztahy mezi Spojenými státy a Izraelem nejsou prosty konfliktů, není pochyb, že zde existuje, jak se často říká, „zvláštní vztah". To je zřejmé na materiální úrovni, měřeno přílivem kapitálu a vyzbrojováním, nebo měřeno diplomatickou podporou, nebo společným postupem, jako když Izrael bránil klíčové americké zájmy na Středním východu za krize v roce 1970 zahrnující Jordánsko, Sýrii a Palestince. Tento zvláštní vztah se odráží i na ideologické úrovni. Opět, až na vzácné výjimky, musí člověk před vstupem do diskusní arény přijmout určitá dogmata víry, alespoň před značnou částí veřejnosti.

Základní doktrínou je to, že Izrael je nešťastná oběť – terorismu, vojenských útoků, neúprosné a iracionální nenávisti. Není nic neobvyklého, když dobře informovaní američtí političtí analytici píší, že Izrael byl svými sousedy napaden čtyřikrát, dokonce včetně roku 1956. Izrael je občas peskován za své reakce na teroristické útoky, reakce, které jsou považovány za špatné, ačkoliv pochopitelné. Názor, že by Izrael možná mohl mít značnou roli v iniciaci a zvěčnění násilí a konfliktu je všeobecně vyjadřován jen daleko od mainstreamu. V diskusi o pozadí války v roce 1956 Nadav Safran z Harvardské univerzity v práci, která je férovější než většina jiných, vysvětluje, že Násir „se zdál směřovat k mobilizaci egyptských vojenských prostředků a vedení arabských zemí k útoku na Izrael". Izraelský útok na Gazu v únoru 1955 byl „odplatou" za pověšení izraelských sabotérů v Egyptě – jak Safran tvrdí, stalo se teprve o šest let později známým, že to byli skutečně izraelští agenti. Bezprostřední pozadí konfliktu je popisováno jako teroristické nájezdy fedajínů* a izraelské odvety. Teror organizovaný egyptskou zpravodajskou službou „významně přispěl k izraelskému rozhodnutí vstou-

* Fedajíni – bojovníci za svobodu, palestinské militantní skupiny a jednotlivci; pozn. překl.

pit roku 1956 do války a byl to hlavní důvod jeho odmítnutí vyklidit pásmo Gazy“ (*Israel – The Embattled Ally*, Cambridge: Harvard University Press, 1978).

K zastávání dogmat, jako je toto, nebo analýz údajných faktů, jež jsou jim přizpůsobeny, je nezbytné úzkostlivě se vyhýbat klíčové dokumentaci. Safran ve své 600stránkové studii nepoužívá žádné významnější zdroje jako deníky, které zde Livia Rokachová zkoumá, relevantní části zveřejněné roku 1974 nebo ukořistěné egyptské dokumenty, zveřejněné roku 1975 v Izraeli, případně další zdroje, které tyto analýzy podkopávají (viz poznámky 19 a 20). Tradiční vědecká literatura a noviny obecně vykreslují pravdu stejně.

Deník Moše Šareta, jemuž Livia Rokachová tuto monografii věnovala, nepochybně představuje významný dokumentární zdroj. Tento deník zůstává mimo „oficiální historii“ – tu verzi historie, která zasahuje větší publikum než hrstku lidí nespokojujících se s konvenčním dogmatem. A je oprávněné předpokládat, že to tak ve Spojených státech zůstane, dokud bude přetrvávat „zvláštní vztah“. Kdyby byl Izrael na druhou stranu spojencem, řekněme, Sovětského svazu, pak by se Šaretova odhalení rychle stala notoricky známými a nikdo by nemluvil o egyptském útoku na Izrael v roce 1956.

Při studiu politického formování v jakémkoliv státu lze běžně najít ostrou hranici mezi relativně nekompromisními pozicemi naléhajícími na použití síly a násilí k dosažení cílů státu a „měkčími“ přístupy, které obhajují diplomatické nebo komerční metody, jak dosáhnout týchž cílů – rozdíl mezi „Prušáky“ a „obchodníky“, pokud si vypůjčím výrazy, které ve své práci o americké zahraniční politice navrhl Michael Klare. Tyto cíle jsou v podstatě stejné: liší se obhajovaná opatření, přinejmenším jejich stupeň, což je fakt, který nakonec může souviset s povahou sledovaných cílů. Šaret byl zastáncem „měkkého“ přístupu. Jeho porážka ve vnitroizraelské politice byla odrazem nadvlády názorů Ben Guriona, Dajana a ostatních, kteří byli ochotní použít k dosažení svých cílů sílu. Jeho deníky zásadně odhalují obrázek rozvíjejícího se konfliktu tak, jak ho sám viděl, a nabízí poučný náhled do rané historie státu Izrael s následky, které přetrvávají do současné doby i mimo ni. Livia Rokachová odvedla cennou práci tím, že tento materiál poprvé učinila veřejně dostupným pro ty, kdo chtějí objevit skutečný svět skrývající se za „oficiální historií“.

Noam Chomsky
1. leden 1980

Předmluva k tomuto vydání

V souladu se svým cílem šířit pravdivé informace o Středním východu se Association of Arab-American University Graduates, Inc. domnívala, že je ve veřejném zájmu vydat tuto studii, která analyzuje izraelsko-arabské vztahy koncem 40. a v 50. letech s ohledem na osobní deník Moše Šareta.[1] Šaret, šéf politického oddělení Židovské agentury v letech 1933-1948, se stal prvním izraelským ministrem zahraničí (1948-1956 pod Davidem Ben Gurionem) a v letech 1954 až 1955 byl předsedou vlády.

Od prvního vydání této knihy před pěti lety došlo k několika událostem, které podtrhly její trvalý význam. Ačkoliv se tato práce zabývá především událostmi 50. let, jde o víc než jen historickou zajímavost. Informace obsažené v této publikaci jasně ukazují, že by se historie minulého čtvrtstoletí dala snadno předpovědět; jedinou novou hodnotou je divokost, s níž byla sionistická strategie z 50. let v následujících desetiletích uskutečňována. Sionistické hnutí se již necítí být nuceno skrývat své pravé záměry. Jeho regionální svazky s Falangistickou stranou a dalšími pravicovými elementy v jižním Libanonu a jeho zvláštní vztah se Spojenými státy ho pohání jako lavinu v honbě za imperiálními cíli.

První vydání této knihy vyšlo v době, kdy se Střední východ a Spojené státy soustředily na egyptsko-izraelská jednání, která vedla k dohodě z Camp Davidu v roce 1978 a egyptsko-izraelské smlouvě v březnu 1979, a na izraelskou invazi do jižního Libanonu v březnu 1978. Závazky z Camp Davidu nejenže nepřinesly komplexní dohodu slíbenou prezidentem Jimmym Carterem, ale ve skutečnosti přispěly ke druhé izraelské invazi do Libanonu v červnu 1982. Neutralizace Egypta egyptsko-izraelskou smlouvou Izraeli umožnila pokračovat ve svých plánech na rozdrcení palestinského odporu a vymazání palestinské národní identity, aby tak zvěčnil svou okupaci Západního břehu, pásma Gazy a Golanských výšin. Dnes je palestinská otázka od mírového a spravedlivého řešení dál než kdykoliv v minulosti, zatímco Libanon dál krvácí a je rozdělen podle sektářských hranic.

Dohoda z Camp Davidu a následný Reaganův plán, představený v září 1982, byly postaveny na nesprávných předpokladech o izraelské „bezpečnosti“ a arabské hrozbě. Nedávné výzkumy odhalily spoluúčast Reaganovy vlády na invazi Izraele do Libanonu v roce 1982,[2] u níž se počítalo, že bude prospěšná jak pro americké strategické zájmy tak pro izraelské expanzivní cíle. Zájmy Reaganovy vlády a izraelské vládnoucí strany Likud se točily kolem tří cílů: zničení palestinské infrastruktury v Libanonu, překreslení politické mapy v Libanonu a zredukování Sýrie na snadno ovladatelnou velikost. *Pax Americana* a *pax Israelica* byly realizovány pomocí kampaně cynicky přezdívané „mír pro Galileu“.

„Operace“ v roce 1982, stejně jako její předchůdkyně, „operace Lítání“[*] z roku 1978, byly součástí dlouhotrvající sionistické strategie v Palestině a Libanonu, kterou Šaretův deník objasňuje. Tato strategie, formulovaná a aplikovaná během 50. let, byla ve skutečnosti představena nejméně o čtyři desetiletí dřív a pokusy ji aplikovat stále probíhají i o tři desetiletí později. 6. listopadu 1918 se výbor britských mandátních úředníků a sionističtí vůdci vytasili s navržením severní hranice pro židovskou Palestinu „od severní části řeky Lítání po Baní-

[1] Moshe Sharett, *Yoman Ishi* (Personal Diary), edited by Yagov Sharett (Tel Aviv: Ma'a, 1979).

[2] Například americký velvyslanec v Izraeli Samuel Lewis po svém odchodu do důchodu v květnu 1985 prozradil, že ministr obrany Izraele Ariel Šaron v prosinci 1981 načrtnul svůj plán pro blížící se invazi americkému vyslanci Philipu Habibovi (*Washington Post*, 24 May 1985).

[*] Název operace izraelské armády, při níž izraelské vojenské jednotky v roce 1978 pronikly do Libanonu a obsadily jeho území až po řeku Lítání; pozn. překl.

jas“. Příští rok na pařížské mírové konferenci sionistické hnutí navrhlo hranice, které by zahrnovaly libanonskou oblast Bint Jubayl a všechna teritoria až k řece Lítání. Návrh zdůrazňoval „životní důležitost kontroly všech vodních zásob až po jejich prameny“.

Chaim Weizmann a David Ben Gurion (první prezident Izraele a jeho první premiér) se na pařížské konferenci pokusili přesvědčit patriarchu Hayika, který vedl libanonskou delegaci, aby se vzdal jižního Libanonu za slib technické a finanční pomoci při rozvoji oblasti na severu, která, jak doufali, by se stala křesťanským státem.

Sionistické ozbrojené jednotky, které roku 1948 napadly Palestinu, také obsadily část oblastí Marjayun a Bint Jubayl a došly až k řece Lítání, ale pod mezinárodním tlakem byly přinuceny ke stažení. Pak, roku 1954, vůdci čerstvě založeného státu Izrael obnovili sionistické požadavky na libanonskou vodu, když vyslanec prezidenta Eisenhowera navrhl plán na sdílení vody Lítání mezi Libanonem, Sýrií a Izraelem. Izrael hrozil použitím síly proti Libanonu, aby mu zabránil využít vody Lítání k rozvoji jižních území.

Tyto hrozby byly učiněny v době, kterou zahrnuje Šaretův deník. Uvědomme si, co se skutečně stalo později, v 60., 70. a 80. letech: válka Izraele proti třem arabským státům v roce 1967 mu nejen přinesla východní Palestinu (Západní břeh), Gazu, Sinaj a syrské Golanské výšiny, ale také horní toky řek Jordán a Manias. Izrael navíc zničil kanál East Ghor na Jordánu a Khaled Dam na řece Jarmúk, která teče do izraelského Naharija. V roce 1978 získal Izrael „operací Lítání“ pevnou kontrolu nad řekou Wazzání, která teče do Jordánska, stejně jako nad celým tokem řeky Hasbání. A s operací „mír pro Galileu“ v roce 1982 přešel pod izraelskou kontrolu celý tok Lítání.[3]

Cíl naprosté modifikace distribuce vody v oblasti mohl být dosažen pouze v součinnosti s loutkovou vládou poddaného státu Libanon. O této snaze toho Šaretův deník vypovídá mnoho (str. 22 a dál). Ben Gurionův plán z roku 1954 na ustanovení takové vlády – plán nadšeně schválený Moše Dajanem – byl nakonec uveden v chod téměř o čtvrt století později. Tehdy se objevil Dajanův „důstojník“, dokonce měl i stejnou hodnost „pouhého majora“ – major Saad Haddád, kterého Izrael povzbuzoval k vyhlášení odštěpení od Libanonu v dubnu 1979. Izraelský ministr obrany Ezer Weizmann oznámil podporu své vlády pro Haddádův kanton „Svobodný Libanon“: „Považuji Haddáda za libanonského vlastence a pokud vím, chce, aby se Bejrút opět stal hlavním městem svobodného Libanonu bez zásahů Syřanů nebo Palestinců.“[4] Podpora Haddádovi a tím nepřímá podpora sionisticko-falangistické alianci byla vyjadřována i pravicovými libanonskými politiky. Camille Šamún prohlásil: „My potřebujeme takovouto libanonskou sílu k boji na jihu za osvobození Libanonu, a ne jen části Libanonu, a Haddád není zrádce.“[5]

Ale sionisty zastoupený „státeček“, rozkládající se na proužku šest mil širokém a šedesát dlouhém, byl světovým společenstvím odmítnut. Prozatímním jednotkám OSN v Libanonu (UNIFIL) bylo nařízeno obnovit na jihu autoritu centrální libanonské vlády. Izrael se však tomuto významnému rozhodnutí OSN (které podpořila dokonce i Carterova vláda) postavil

---

[3] Viz například Thomas Stauffer, „Israel Calculates the Price of Peace: Money and Water,“ *Christian Science Monitor*, 13 January 1982, a „Israel's Water Needs May Erode Path to Peace in Region,“ *Christian Science Monitor*, 20 January 1982; John Cooley, „Syria Links Pull-Out to Guaranteed Access to Water,“ *Washington Post*, 8 June 1983; a Leslie C. Schmida, „Israel's Driver for Water,“ *Link*, 17, 4 (November 1984).

[4] Citováno v *al-Nahar* a *al-Safir*, 22 April 1979.

[5] Citováno v *The Isolationist-Israeli Alliance Is a Phenomenon that Threatens the Unity of Lebanon*, prezentováno na World Congress for Solidarity with the Lebanese People (Světový kongres pro solidaritu s libanonským národem), 16-18 June 1980 (Beirut: Information Bureau of the Lebanese National Movement, 1980), 9.

a dál podporoval Haddáda. Po uzavření dohody z března 1981 mezi prezidenty Sýrie a Libanonu, opětovně potvrzující – ve spolupráci s UNFIL – autoritu bejrútské vlády na jihu, Izrael a Haddádova milice bombardovaly pozice UNFIL, přičemž zabily tři nigerijské vojáky (16. března 1981).

Izraelská destabilizace Libanonu ve snaze vytvořit maronity* ovládaný klientský stát měla několik forem od rozšiřování úmluv z Camp Davidu na Libanon až po invazi roku 1982. Ohledně velkolepého řešení z Camp Davidu Menachem Begin v izraelském parlamentu 7. května 1979 učinil prohlášení, zvoucí Libanon k zahájení jednání s Izraelem na základě stažení Syřanů a vyhnání Palestinců z Libanonu. Tento návrh vyvolal nadšenou odezvu u Bašíra Gemajela, velitele falangistických libanonských sil, který 29. května 1979 pro bejrútské *Monday Morning* řekl:

Tyto principy jsou správné a měly by být přijaty jako základ pro jakoukoliv libanonskou snahu nalézt řešení... Prezident Sadat podobný návrh přijal a nyní vede Egypt do období prosperity a blahobytu. Kdy bude Libanonu umožněno právo usilovat o vlastní prosperitu?“

Starší Gemajel, Pierre, dodal:

„Budete říkat, že bráním Sadata, jako jsem bránil Saada Haddáda. Mí drazí, byl bych zbabělec a muž bez cti, kdybych nebránil svůj názor.“ (*Al-Safir*, 2. srpen 1979)

Útok Izraele na Libanon v roce 1982 měl zjevně za cíl stmelit spojenectví mezi Izraelem a „majorem“ na jihu a Gemajelem a Šamúnem na severu – to vše ve snaze zajistit balkanizaci a podřízenost Libanonu, vykořenit palestinský nacionalismus a zastrašit Sýrii. K dosažení těchto cílů byli izraelští vůdci ochotní riskovat rozsáhlou válku v regionu a dotlačit svět k tomu, co je ve všech ohledech „předjaderný“ stav. Už to samo o sobě by mělo dát americkému národu důvod zajímat se a jednat. Krom toho Spojené státy poskytly Izraeli ekonomické a vojenské prostředky k napadení Libanonu, bombardování Bagdádu i zvěčnění okupace Palestiny a syrského území v jasném rozporu s americkými zákony, včetně zákona na kontrolu vývozu zbraní z roku 1976 a izraelsko-americké dohody o vzájemné obraně z roku 1952.

Invaze v roce 1982 natolik naklonila domácí váhy ve prospěch libanonských spojenců Izraele, že většina muslimů, vlastenců a dalších protiizraelských skupin zůstala ve zřetelně poddaném stavu. Vítěz diktoval podmínky poraženým. Nový spojenec Izraele Gemajel se měl stát prezidentem/místokrálem Libanonu, ačkoliv si tento muž, vděčící za svůj úřad Beginovi a Šaronovi, podle amerického novináře Jonathana Randala stěžoval, že s ním tito dva jednají jako s „vazalem“.[6] Shultzova dohoda ze 17. května 1983 měla být libanonským Versailles, uskutečňujícím dlouholetý sen sionistů, popsaný v Šaretově deníku – „křesťanský“ stát, který by se sám spojil s Izraelem.

Ačkoliv byl za prezidenta vybraný Bašír Gemajel ještě před převzetím úřadu zavražděn, zpočátku se věci vyvíjely v souladu se strategií Izraele. Vyjednávání, vedená zástupci ministerstev zahraničí těchto dvou zemí, se zdála směřovat k normalizaci podle plánů z Camp Davidu. Izrael si v Bejrútu zajistil spojovací kancelář, další úřad vedle velvyslanectví, a Falangistická strana a syn jejího vůdce Amin Gemajel, nynější prezident Libanonu, začali přetvářet zemi k jeho obrazu. Ale brzo bylo jasné, že sektářská hegemonie pod záštitou Izraele a podporovaná Spojenými státy představovala jen chabou náhradu dokonce i za zastaralý konfesio-

---

* Maronitská katolická církev je katolickou církví v jednotě s Římem původem z Libanonu; pozn. překl.

6 Jonathan C. Randal, *Going All the Way: Christian Warlords, Israeli Adventurers, and the War in Lebanon* (New York: Viking Press, 1983), 10-11.

nální systém z roku 1943. Do podzimu 1983 byly izraelské jednotky donuceny stáhnout se k řece Awali. Prezident Reagan nařídil americkým jednotkám stažení v únoru 1984, zatímco do Bejrútu vítězně vstoupili drúzští a šíitští bojovníci (10. února 1984). Prezident Amil Gemajel, vděčící za své prezidentství izraelské invazi, byl v nové politické a vojenské situaci nucen Shultzovu dohodu zrušit (březen 1984) a uzavřít „velvyslanectví" Izraele v Bejrútu (červenec téhož roku).

Nejenže invaze Izraele v roce 1982 nedosáhla většiny svých cílů: dotlačila pravicové libanonské síly na pozici hraničící s fašismem a znovusjednocení a opětovnému spojení dala jen malou šanci. Také rozjitřila občanskou válku obnášející neúnosnou cenu na životech a majetku.

Tato lidská tragédie nás nutí zkoumat izraelské odůvodňování „bezpečností", odůvodňování, které ospravedlnilo podivně velké množství izraelských porušení mezinárodního práva a lidských práv v nedávné době i v minulosti. Musíme se ptát, proč Izrael na Západním břehu a v pásmu Gazy zavírá univerzity, střílí studenty ve třídách a na ulicích, deportuje vůdce, propouští starosty, vytváří kolonizační osady a povzbuzuje teroristické činy osadníků – to vše ve jménu „bezpečnosti"? Proč, když byl konfrontován s masivním všelidovým odporem vůči okupaci v jižním Libanonu, Izrael reagoval „železnou pěstí", raziemi ve vesnicích, hromadným zatýkáním civilistů, rozsáhlým ničením domů a majetku a atentáty – přestože tato politika mohla jen dál popuzovat obyvatelstvo?

Osobní deník Moše Šareta tuto otázku osvětluje bohatým zdokumentováním důvodů a mechanismů „arabské politiky" Izraele koncem 40. a v 50. letech. Tato politika, vylíčená zde do nejdůvěrnějších detailů, je jednou ze záměrných izraelských provokací, majících zplodit nepřátelství Arabů a tak vytvořit záminky k ozbrojeným akcím a územní expanzi. Šaretovy záznamy dokumentují tuto politiku „posvátného terorismu" a odhalují mýty izraelské „potřeby bezpečí" a „arabské hrozby", s nimiž je počítáno jako se samozřejmou pravdou od vzniku Izraele až do současnosti, kdy izraelský terorismus proti Palestincům na Západním břehu a v pásmu Gazy a proti Palestincům a Libanoncům v jižním Libanonu dosahuje nesnesitelné úrovně. Je stále zřejmější, že mimořádné demografické a geografické změny v izraelské společnosti za současné generace byly způsobeny ne jako náhodné výsledky snah střežit „bezpečnost Izraele" před „arabskou hrozbou", ale úsilím o *lebensraum*.

S odkazem na teroristické bombardování, které 2. června 1980 zmrzačilo dva významné starosty na Západním břehu a zranilo další civilisty, William Browser v článku pro *New York Times* (5. června 1980) vysvětlil obavy Palestinců ze Západního břehu: „... ačkoliv pro ně vojenská okupace není nová, izraelský terorismus – pokud to je to, co se děje – je v posledních třiceti letech prakticky bezprecedentní." Panu Browserovi a pozorné veřejnosti, která čte „zprávy hodící se k otištění", přísluší prozkoumat mnoho precedentů – dostatečně zdokumentovaných a příležitostně odsuzovaných ohromeným izraelským premiérem, jemuž dělal starosti morální úpadek izraelské společnosti v 50. letech –, které poprvé označily pomstu za „posvátný" princip. V jedné pasáži, citované Rokachovou v této studii, Šaret píše:

„Ve třicátých letech jsme drželi pocity pomsty na uzdě ... Teď naopak ospravedlňujeme systém represí... odstranili jsme duševní a morální brzdu tohoto instinktu a učinili přijatelným... vyzdvihovat pomstu jako morální hodnotu... posvátný princip".

Otevřené uspokojení, které mezi mnoha židovskými osadníky na Západním břehu vyvolalo zmrzačení dvou palestinských starostů, je reminiscencí pocitů v Izraeli 50. let, které Šaretovi působily tolik bolesti a trápily jeho svědomí. Soukromé armády, které jsou nyní organi-

zovány židovskými civilními skupinami rozhodnutými udržet okupovaný Západní břeh a pásmo Gazy pod stálou kontrolou Izraele, otevřeně obhajují odstranění všech Arabů z okupované Palestiny. Ačkoliv se tito ultranacionalisté domnívají, že se z bývalého premiéra Menachima Begina a ministra zahraničí Jicchaka Šamira (bývalých členů teroristických skupin Irgun a Štern) staly bačkory, blázni a zrádci, a ačkoliv Begin odsoudil útoky na palestinské starosty jako „zločiny nejhoršího druhu“, zůstává faktem, že osadníci z Gush Emunim a Kach provádí osidlovací politiku izraelské vlády. Tato vláda jim poskytuje ochranu, ekonomické výhody a dává jim legitimitu. Stejně tak zajišťuje, aby jejich oběti byly bezbranné a bezmocné. Masakr v Dejr Jasín, spáchaný roku 1948 Beginovým Irgun Zvei Leumi a bombardování 2. června 1980, spáchané jinou militantní skupinou, jsou produkty téhož typu „posvátného terorismu“.

Třicet dva let, které od té doby uplynulo, jsme byli svědky nespočtu aktů izraelského terorismu: asi není nutné připomínat letecké bombardování životně důležité civilní infrastruktury v Egyptě a Sýrii koncem 60. let[7] nebo ničení jižního Libanonu v 70. a 80. letech, ani vzpomínat brutalitu, s níž okupační režim zachází s Palestinci na Západním břehu a Gaze, nebo mnoho vražd palestinských intelektuálů v různých evropských městech začátkem 70. let.

Nejrušivějším jevem, bránícím vyhlídkám na palestinsko-izraelské soužití, je převaha radikálů přímo v Izraeli. Jejich orientace na hrubou sílu, jejich postoj vůči Arabům a opovrhování diskusí a rozdílnými názory nechává pro soužití jen málo prostoru. Ospravedlňování teroristických činů vůči palestinským civilistům je mezi příslušníky politického establishmentu a židovskými osadníky hojně rozšířené. Bývalý izraelský ministr vědy a technologie Juval Neeman, člen Knessetu Haim Druckman, bývalý šéf generálního štábu Raphael Eytan a sefardský hlavní rabín Mordechai Eliahu patří mezi ty, kdo tento druh terorismu omlouvají.[8] V červenci 1985 ministr zahraničí Jicchak Šamir slíbil pracovat na brzkém propuštění usvědčených židovských teroristů, jež popsal jako „znamenité lidi, kteří udělali chybu“ (*Jerusalem Post*, 12. červenec 1985). Když izraelští a západní novináři dělali rozhovory s izraelskými osadníky, mladými i starými, byla u nich jasně patrná preference násilí vůči Arabům.[9]

Dnešní radikální pravice otevřeně mluví o vyvlastnění a deportaci Palestinců. Izraelský sociolog Joram Peri napsal v *Davar* (11. května 1984), že zatímco ministr obrany Arens a ministr zahraničí Šamir mluví o připojení Západního břehu a Gazy a vytvoření „pluralitní“ společnosti, extrémní pravice obhajuje deportace, slovo, které by se před čtyřmi lety nikdo nedovážil vyslovit. „Proto,“ napsal, „se pravice přibližuje fašistické koncepci státu.“

Další faktor, který brání soužití, je nonšalantní způsob, jakým příslušníci establishmentu uplatňují svrchovanost nad Západním břehem a Gazou. Ministr zahraničí Šamir natolik opovrhoval potřebou argumentovat a přesvědčovat, že když byl dotázán, proč si Izrael činí nárok na tato území, odpověděl jedním slovem: „Proto!“ Hlavní izraelský rabín Šlomo Goren podotkl, že podle náboženského zákona má udržení obsazeného území přednost před povinností chránit život. Výrazy jako „západní Eretz Izrael“* a „Judea a Samaria“, které jsou užívány se stále větší frekventovaností a důrazem, představují obrození sionistického revizionistického

---

[7] Koncem 60. a začátkem 70. let udělalo izraelské bombardování z egyptských měst Suez, Port Said a Ismailia města duchů. V téže době Izrael opakovaně prováděl vzdušné údery proti Sýrii. Po zavraždění 11 izraelských atletů na olympijských hrách v Mnichově 1972 bylo jen při „odvetných“ úderech Izraele v Sýrii zabito nejméně 200 lidí, většinou civilistů. David Hirst, *The Gun and the Olive Branch* (London: Futura, 1978), 251-252.

[8] Viz článek Yorama Periho v *Davar*, 11 May 1984. Ya'acov Rahamim v *Ma'ariv*, 14 December 1983, a Mary Curtius, „Israeli Debate: Should Settlers Be Pardoned,“ *Christian Science Monitor*, 10 May 1984.

[9] Viz například *Christian Science Monitor*, 10 May 1984.

* Eretz Izrael = Země Izrael; pozn. překl.

názoru, že „země Izrael“ zahrnuje i současné Jordánsko, a zdůrazňují rozhodnutí izraelského vedení nezákonně okupovaný Západní břeh a pásmo Gazy nikdy neopustit.

Čím víc se svět snaží situaci na Středním východu pochopit, tím víc se sionistické organizace ve Spojených státech, jednající v souladu s Izraelem, snaží tuto situaci zamlžit. Války Izraele proti Arabům v letech 1967 a 1982 zničily jeho obraz Davida a potvrdily ho jako Goliáše Blízkého východu. Pro izraelskou vládu, i přes všechnu nedotknutelnost, které se v americké veřejné aréně těší, již nebylo možné vyhnout se veřejnému zkoumání toho, jak její síly ve jménu „bezpečnosti“ izraelských civilistů provedly to nejnelítostnější vzdušné bombardování od války ve Vietnamu. Americký velvyslanec v Libanonu, jehož vláda při návrhu protestu proti izraelským válečným ziskům v roce 1982 v Radě bezpečnosti využila právo veta, popsal kobercové bombardování takto:

„Proti cílům na otevřeném prostranství neexistuje stoprocentní úspěšnost.“

Kanadský velvyslanec řekl, že vedle izraelského bombardování „by Berlín v roce 1944 vypadal jako čajový dýchánek... je to skutečně scéna z Dantova pekla“. John Chancellor z NBC řekl: „Myslel jsem na bombardování Madridu během španělské občanské války... nyní máme co do činění s imperiálním Izraelem.“ Skutečně, izraelské bombardování Bejrútu ve své ryzí vražednosti, dané častým používáním fosforových a kazetových bomb, tato rozvinutá forma státního terorismu dalece předčila útoky na Guernicu, Coventry a Drážďany.

Od roku 1980, kdy byla tato kniha vydána poprvé, reaguje sionistické hnutí na rostoucí kritiku izraelského násilí hysterickým způsobem. Mezi taktiku používanou v poslední době sionistickými organizacemi k potlačení kritiky Izraele patří dozor, monitorování aktivit kritiků Izraele v médiích, kostelech a univerzitách, i zpravodajské svodky a černé listiny připomínající dobu McCarthyho ve Spojených státech.[10] Označení kritiků nálepkou antisemita se stalo standardní a nejsnazší taktikou zabraňující racionální diskusi o veřejné politice ohledně Izraele a zastrašující případné kritiky. Seznam obětí zahrnuje tak významné osobnosti, jako jsou bývalý senátor Charles Percy, reverend Jesse Jackson, bývalý náměstek ministra zahraničí George Ball, bývalý kongresman Paul Findley[11] a řada dalších méně známých jedinců, kteří bojují i přes velkou pravděpodobnost ztráty práce a živobytí. Slavné prohlášení Menachema Begina po masakrech v Sabře a Šatile, které definovalo kritiku Izraele jako „pokrevní urážku židovského národa“, je jasným příkladem trendu dávat rovnítko mezi přímou kritiku Izraele a antisemitismus, přestože Izrael stále udržuje obchodní vztahy a vojenskou spolupráci s většinou notoricky antisemitských režimů ve Střední a Jižní Americe.[12] Válka Izraele proti novinářům vyšla najevo během soudní pře proti zpravodajství NBC z invaze do Libanonu roku 1982,[13] kdy bylo opakovaně tvrzeno, že novináři, kteří zveřejňují zprávy škodlivé pro

---

[10] Middle East Studies Association na svém výročním sjezdu vyzvala American Israel Public Affairs Committee (AIPAC) a Anti-Defamation League of B’nai B’rith k „odmítnutí a upuštění“ od praktikování černých listin vědců a studentů. Pro více informací o snahách podporovatelů Izraele potlačit otevřenou debatu viz například Naseer Aruri, „The Middle East on the U.S. Campus,“ *Link*, 18, 2 (May-June 1985).

[11] Bývalý kongresman Findley dokumentuje vše prostupující vliv AIPAC v *They Dare to Speak Out* (Westport, Conn., Lawrence Hill, 1985).

[12] Pro detailní analýzu vztahů Izraele se středoamerickými režimy viz Milton Jamail a Margo Gutierrez, *It’s No Secret: Israel’s Military Involvement in Central America*, v přípravě, AAUG. Viz také Israel Shahak, *Israel’s Global Role: Weapons for Repression* (Belmon, Mass., AAUG, 1982).

[13] V květnu 1984 proizraelská skupina známá jako Američané pro bezpečný Izrael (Americans for a Safe Israel – AFSI) vytvořila petici určenou Federální komisi pro komunikace, požadující zamítnutí obnovení licence pro stanici WNBC-TV v New Yorku a sedm dalších poboček NBC za základě obvinění, že NBC válku v Libanonu prezentovala jednostranně. Viz *Christian Science Monitor*, 14 May 1984. AFSI také pověřili profesora Edwar-

Izrael, to dělají jen na základě arabských „výhrůžek“[14] a v reakci na zabití členů CBS v jižním Libanonu, kteří tam monitorovali realizaci izraelské politiky „železné pěsti“ (21. březen 1985).

Další hysterické reakce na rostoucí znalosti faktů o středněvýchodním konfliktu se objevily ve spisech propagandistů, maskujících se jako vědci. *Odnepaměti*[15] Joan Petersové staví historii na hlavu tvrzením, že Židé nenahradili domorodé Palestince, protože ti údajně nebyli nic víc než ilegální arabští imigrantští pracovníci, kteří se přestěhovali tam, „kde našli práci“. Tak absurdní a neudržitelné tvrzení, že v Palestině před přílivem sionistů nebyli prakticky žádní Arabové, má poskytnout pozlátko legitimity stále násilnějším snahám Izraele o přetvoření mýtu, že „není nic jako Palestinci“, v hrůzostrašnou realitu.

Snaha sionistů potlačit veřejnou diskusi o činech Izraele se promítla i do této studie. Po neúspěšných pokusech izraelského establishmentu zakázat vydání Šaretova deníku hebrejsky v Izraeli se pokusili hrozbami soudních sporů i jinak zabránit vydání této studie jeho deníku i zde, ve Spojených státech. AAUG 11. dubna 1980 obdržela od jedné známé právnické firmy z New Yorku „tu nejdůraznější“ žádost o nerealizování tisku, vydání nebo jiné reprodukce částí tohoto deníku. Právnická firma, jednající jménem rodiny zemřelého Moše Šareta a izraelského vydavatele deníku, hrozila „okamžitým zahájením soudního sporu u federálního okresního soudu“ z důvodu údajného porušení amerických zákonů na ochranu autorských práv.

Poté AAZG obdržela telegram od Šaretovy rodiny, zdůrazňující, že pokud vydáme „část nebo kompletní deník Mošeho Šareta“, budou důrazně bránit všechna svá práva. Naše kancelář přijímala znepokojené telefonáty od izraelských médií. Naše právo tuto publikaci zveřejnit bylo zpochybňováno, ale ne na základě právních důvodů uváděných Šaretovou rodinou a jejím právním zástupcem. Místo toho jsme byli hystericky obviňováni ze snahy vykreslit Izrael prostřednictvím Šareta senzacechtivým způsobem. Izraelské noviny *Ma'ariv* přinesly na titulní straně článek nazvaný „Ti, kteří nenávidí Izrael, v USA bez povolení přeložili deník Moše Šareta“ (4. duben 1980). Podle bývalého člena Knessetu Uri Avneriho, píšícího v *Haolam Hazeh* (23. září 1980), izraelské ministerstvo zahraničí nejprve podporovalo syna Moše Šareta, Jagova, který vydal hebrejskou verzi deníku, v jeho snaze zakázat vydání studie Livie Rokachové založené na jeho deníku. „Ale k jeho zklamání mu ministerstvo zahraničí nepomohlo. Jeruzalémští politici dospěli k názoru, že snažit se zastavit šíření knihy právními nástroji by byla zásadní chyba, protože by jí to dodalo mnohem víc publicity.“

Není třeba dodávat, že naši odpůrci nejenže knihu odsoudili předem, ještě než vyšla, a očerňovali organizaci i jednotlivce spojené s její produkcí; také tvrdili, že jde o neautorizovaný překlad. Tento materiál však ve skutečnosti cituje jako doslovné překlady nebo parafráze ze Šaretova deníku jen asi 1 procento jeho celkového obsahu. Rokachová ve své studii používá výňatky ze Šaretova deníku k podpoře a ilustraci svých vlastních tezí.

---

da Alexandera vypracováním studie, která vyšla pod názvem *NBC's War in Lebanon: The Distorting Mirror* (1983).

[14] Příklad je v Ze'ev Chafets, *Double Vision: How the Press Distort's America's View of the Middle East* (New York: William Morrow, 1983). Chafets je bývalý ředitel izraelské tiskové kanceláře v Jeruzalému. Američtí novináři tato tvrzení důrazně odmítli. (Viz např. Charles Glass, zpravodaj ABC v Bejrútu, v *CPJ Update* [vydal Committee to Protect Journalists], November-December 1984).

[15] *From Time Immemorial*, New York: Harper and Row, 1984. Pro kritické hodnocení knihy Petersové viz Norman Finkelstein v *In These Times*, 5-11 September 1984, 12-13; Muhammad Hallaj, „*From Time Immemorial*: The Resurrection of a Myth,“ *Link*, 18, 1 (January-March 1985); a Ian Gilmour a David Gilmour, v *Arab Studies Quarterly*, 7, 2, 3 (Spring/Summer 1985), 181-195.

Nemáme žádné iluze o tom, že námitky proti nám neměly převážně právní pozadí. Konec konců to, co Šaret psal ve svém deníku, omezeném na hebrejsky mluvící veřejnost, je velmi odhalující; představuje to obvinění sionismu bývalým premiérem Izraele a bourá mnoho mylných předpokladů ohledně izraelsko-arabského konfliktu. Vyvrací tři desetiletí staré dogma a zdůrazňuje potřebu opětovného přezkoumání nekritické podpory Izraele, jíž se vzhledem ke své politice vůči Arabům na Západě těší. Proto ta potřeba Izraele zakazovat, cenzurovat a vytěsňovat důležité a zásadní informace z veřejných debat o Blízkém východu. Bolestně nám to připomíná podobné pokusy zakrýt podvodné metody, které používal politicko-vojenský establishment Spojených států při vedení války proti Vietnamu. Schopnost establishmentu zatajit před americkou veřejností pravdu prodloužila vietnamskou válku a zvýšila ekonomické, sociální i humánní problémy, jež z ní vyplynuly. Budeme doufat, že podvodná strategie Davida Ben Guriona, kterou Moše Šaret ve svém každodenním záznamu zdokumentoval, nebude navždy zatajována před americkou veřejností, jejíhož života se události na Středním východu zásadním způsobem dotýkají. *Izraelský posvátný terorismus* tedy podle našeho názoru má nesporný význam ve vytváření zdravé a objektivní politiky na Blízkému východu.

Zastáváme názor, že osobní deník Moše Šareta je velmi důležitý historický pramen, který významně objasňuje politiku Izraele vůči arabskému světu, zejména pro nás všechny ve Spojených státech, kteří máme ve středněvýchodních vývojových trendech a možném výsledku konfliktu vloženu tak velkou sázku. Proto využití Šaretova historického zdroje pro odborné studium neporušuje autorské zákony.

Přijali jsme zvláštní opatření, abychom zajistili, že vybrané pasáže budou přeloženy přesně, nebudou vytrženy z kontextu a nebudou zmírňovat nebo popírat nic, co Šaret napsal kdekoliv jinde v deníku. Také jsme si jisti, že tyto výňatky splňují kritéria pro „zákonné využití“ podle zákona o autorských právech:

1. AAUG je nezisková, vzdělávací organizace, která tuto studii nevydává z důvodu komerčního využití.
2. Povaha deníku Moše Šareta materiálně souvisí s „právem veřejnosti na informace“.
3. Množství materiálu chráněného copyrightem, reprodukované v této publikaci, nečiní víc než jedno procento z celku.
4. Ekonomická hodnota původního díla nemůže omezenými citacemi obsaženými v naší studii nijak utrpět.

Využíváme ochranu poskytovanou prvním dodatkem ústavy Spojených států, zahrnující svobodu projevu a tisku, spojenou s „právem veřejnosti na informace“. Dokumenty Pentagonu byly zpřístupněny veřejnosti poté, co dlouho bez povšimnutí ležely v archivech americké vojenské byrokracie. Závažná povaha jejich obsahu potvrzuje, že měly být zveřejněny mnohem dřív. Šaretova překvapující odhalení se nesmí stát předmětem stejného byrokratického přiškrcení nebo být udržována mimo anglicky čtoucí veřejnost tak, aby byla jejich užitečnost jako faktoru ve středněvýchodní politice nulifikována.

NASEER H. ARURI
Publikační výbor AAUG
Listopad 1985

Úvod

Všeobecná západní podpora Izraele v posledních dvaceti pěti letech je založena na několika mýtech, z nichž nejhouževnatějším je mýtus o bezpečnosti Izraele. Tento mýtus, předpokládající existenci vážných a trvalých hrozeb pro přežití Židů v Palestině, je úzkostlivě pěstován tak, aby u veřejnosti vyvolával znepokojivé představy vedoucí ke schválení a dokonce podpoře využití obrovských částek z veřejných financí na vojenskou a ekonomickou pomoc Izraeli. „Bezpečnost Izraele" je argument, kterým nejen Izrael, ale i USA popírají právo Palestinců na národní sebeurčení v jejich vlastní zemi. V posledních třech desetiletích byl akceptován jako legitimní vysvětlení izraelského porušování mezinárodních rezolucí, volajících po návratu Palestinců do jejich domovů. Během posledních třinácti let bylo Izraeli umožněno ohánět se svou bezpečností jako důvodem jeho odmítání opustit arabská a palestinská území, obsazená v roce 1967. Bezpečnost je také záminkou izraelských vlád pro rozsáhlé masakry civilního obyvatelstva v Libanonu, zabírání arabských území, zakládání židovských osad na okupovaných územích, deportace a svévolné věznění politických vězňů. Ačkoliv byla bezpečnost arabského obyvatelstva v celém regionu během těchto třiceti let opakovaně ohrožována otevřenými i skrytými konflikty, teroristickými komploty a podvratnými plány, a ačkoliv rezoluce OSN požadují stanovení zajištěných hranic pro všechny státy v regionu, doposud byla v centru mezinárodní diskuse jen bezpečnost Izraele.

Vytrvalost mýtu o bezpečnosti Izraele ukazuje, že existuje silná obecná víra v tzv. arabské odhodlání zlikvidovat židovský stát. Většina významných západních spisovatelů, kteří se touto věcí zabývají, odvozuje své argumenty ze sionistické verze událostí koncem 40. let, z doby založení Izraele, a poloviny 50. let, kdy se k moci dostal Násir. Od těchto argumentů přechází k nynějšímu takzvanému boji Izraele za bezpečnost a přežití jako *morální* otázce. Média často propagují politiky, kteří mají ještě *další* důvody pro svou politickou a vojenskou podporu Izraele než jen morální závazek.

Jiné verze nebo jiný přístup k faktům jsou nejčastěji ignorovány. Například nedávná odhalení Nahuma Goldmanna (*Le Monde Diplomatique*, říjen 1979) zůstala prakticky nepovšimnuta. Goldmann, který víc než třicet let vedl prosionistický Světový židovský kongres, přiznal, že Arabové nebyli přizváni k poradám o rozdělení Palestiny v roce 1947, a že jejich ochota vyjednat politický kompromis, který mohl zabránit válce v roce 1948, byla před květnem 1948 vetována a podkopána Davidem Ben Gurionem.

Nedávno vydaný *Osobní deník* Moše Šareta (*Yoman Ishi*. Tel Aviv: Ma'ariv, 1979, v hebrejštině) nyní nabízí rozhodující a autoritativní příspěvek k demytizaci pověsti o bezpečnosti Izraele a jeho bezpečnostní politice. Šaret mezi lety 1933 až 1948 řídil mezinárodní vztahy sionistického hnutí jako šéf politické sekce Židovské agentury a v letech 1948-1956 byl izraelským ministrem zahraničí. V letech 1954-1955 byl také jeho premiérem. V této publikaci jsou výňatky ze Šaretova deníku, dokládající následující body:

1. Izraelský politicko/vojenský establishment nikdy vážně nevěřil v arabské ohrožení existence Izraele. Naopak, hledal a využíval všechny prostředky k rozjitřování dilematu arabských režimů po roce 1948. Arabské vlády byly krajně neochotné pouštět se do jakýchkoliv vojenských konfrontací s Izraelem, přestože, aby přežily, potřebovaly svému obyvatelstvu – a exilovým Palestincům ve svých zemích – ukázat nějakou reakci na agresivní politiku a nepřetržité obtěžování ze strany Izraele. Jinak řečeno, arabská hrozba byla Izraelem vymyšlený mýtus, který arabské režimy

z vnitřních i mezi arabských důvodů nemohly zcela popřít, i když se neustále obávaly izraelských příprav na novou válku.

2. Izraelský politicko/vojenský establishment se zaměřil na tlačení arabských států do vojenských konfrontací, v nichž si izraelští vůdci *vždy byli jisti vítězstvím*. Cílem těchto konfrontací bylo radikálně změnit rovnováhu sil v oblasti a udělat ze sionistického státu hlavní mocnost na Středním východu.
3. K dosažení tohoto strategického cíle byla použita následující taktika:
   a) Rozsáhlé i omezené vojenské operace zaměřené na civilní obyvatelstvo za hranicí příměří, zvláště na palestinských územích Západního břehu a Gazy, tehdy pod kontrolou Jordánska a pak Egypta. Tyto operace měly dvojí smysl: terorizovat obyvatelstvo a vytvořit trvalou destabilizaci vyplývající z napětí mezi arabskými vládami a obyvatelstvem, které se cítilo nedostatečně chráněno proti izraelské agresi.
   b) Vojenské operace proti arabským vojenským zařízením v pohraničních oblastech za účelem podkopání morálky armád a prohloubení destabilizace režimů pocházející z jejich vojenských struktur.
   c) Skryté teroristické operace v arabském světě, využívané ke špionáži i vyvolání obav, napětí a nestability.
4. Úspěšného zajištění strategických cílů Izraele bylo dosahováno těmito způsoby:
   a) Novými územními zisky prostřednictvím válek. Ačkoliv dohody o příměří z let 1949-1950 Izraeli přidělily o třetinu větší území než plán OSN na rozdělení, izraelské vedení stále nebylo spokojené s velikostí státu v hranicích, které se na mezinárodní úrovni samo zavázalo respektovat. Usilovalo přinejmenším o obnovení hranic mandátní Palestiny. Teritoriální rozloha byla považována za zásadní faktor při transformaci Izraele v regionální mocnost.
   b) Politickou i vojenskou snahou dosáhnout odstranění všech arabských i palestinských nároků na Palestinu rozptýlením palestinských uprchlíků z války v letech 1947-1949 do vzdálených částí arabského světa i mimo něj.[16]
   c) Podvratnými operacemi majícími za úkol rozdělit arabský svět, porazit arabské národní hnutí a vytvořit loutkové režimy, které by se sklonily před regionální mocností Izrael.

Šaretův deník zdokumentováním výše uvedených bodů zasazuje smrtelný úder několika důležitým interpretacím, které jsou stále prezentovány jako historická pravda. Mezi ně patří:

2. Většina vědců a analytiků do dnešního dne uvádí jako hlavní stimul pro říjnovou válku v roce 1956 znárodnění Suezského průplavu. Předpokládá se, že plánovaný útok Britů a Francouzů na Egypt poskytl Izraeli příležitost omezit útoky fedajínů zpoza hranice příměří a vyřídit si účty s Násirovým režimem, kterému byly tyto útoky připisovány.
   Šaret nám nyní říká, že velká válka proti Egyptu s cílem získat Gazu a Sinaj byla na programu izraelského vedení nejméně *od podzimu 1953*, téměř rok předtím, než Násir nahradil Nagíba a upevnil své vedení. Pak následovala shoda, že by mezina-

[16] Šaret ve svém deníku popisuje konzultace s izraelským velvyslancem v Brazílii, Davidem Shealtielem, o usazení půl milionu palestinských uprchlíků v této zemi – „v prvním stadiu“ jen sto tisíc. Šaret pro tento projekt vyjadřuje nadšení.

rodní podmínky pro takovou válku měly dozrát asi do tří let. Izraelský vojenský útok na Gazu v únoru 1955 byl vědomě podniknut jako předběžný válečný akt. O několik měsíců pozdější rozhodnutí izraelské vlády zahájit válku s cílem získat pásmo Gazy se setkalo se silným odporem ministra zahraničí, následkem čehož podporovatelé válečné politiky v čele s Ben Gurionem rozhodli o jeho politické likvidaci. Kdyby se v pozdějších měsících na obzoru neobjevila naděje na trojstranný útok, Izrael by na Egypt zaútočil podle vlastních plánů a navíc se souhlasem USA.

3. Izraelská okupace Západního břehu a Gazy v roce 1967 byla vysvětlována a ještě dnes je široce chápána jako izraelská obranná akce tváří v tvář arabským hrozbám. Šaretův deník poskytuje jasné důkazy, že okupace Gazy a Západního břehu byla součástí plánů Izraele již od počátku 50. let. Američtí sionističtí vůdci o těchto plánech byli informováni roku 1954. Roku 1955 byly obětovány židovské i arabské životy v sériích provokativních úderů podniknutých pro vytvoření záminky k okupaci jordánského území. Hlavní překážkou odkládající tuto okupaci byla zbytková přítomnost Britů v Jordánsku, pomáhajících hášimovskému trůnu.
4. Pokračující násilná izraelská agrese v Libanonu je stále nestydatě připisována izraelským bezpečnostním potřebám. Mluvčí Izraele, papouškovaní západními novináři, se snažili masivní intervenci Izraele v Libanonu a libanonské dění celkově vysvětlit především následujícími historickými argumenty:
   a) V boji mezi muslimy a křesťany, konfliktu, který by vypukl bez ohledu na vnější vměšování, se role Izraele omezila na bránění křesťanské menšiny.
   b) Přítomnost palestinského odporu nebo, v izraelské terminologii, palestinského terorismu v této zemi vyžadovala zásah Izraele.

Šaretův deník však kompletně dokumentuje, jak Ben Gurion v roce 1954 vymyslel ďábelský plán na „pokřesťanštění“ Libanonu, tj. jak byl od píky vymyšlen a vytvořen vnitřní libanonský konflikt, a jak byly Izraelem připravovány detailní plány na rozdělení a podřízenost této země víc než patnáct let předtím, než se přítomnost Palestinců v Libanonu stala politickým faktorem. Používání teroru a agrese k vyprovokování nebo vytvoření zdání arabské hrozby pro existenci Izraele shrnula tehdejší „dvojka“ sionistické státní hierarchie takto:

> Přemýšlel jsem o dlouhém řetězci falešných incidentů, o válečných akcích, jež jsme vymýšleli, o mnoha srážkách, které jsme vyprovokovali a které nás stály tolik krve, a o porušování zákona našimi lidmi – na všechno to, co přineslo vážné pohromy, určilo celé dění a přispělo k bezpečnostní krizi.

Moše Dajan, tehdejší náčelník generálního štábu, týden předtím vysvětlil, proč Izrael potřeboval odmítnout jakékoliv hraniční bezpečnostní uspořádání nabízené sousedními arabskými státy nebo OSN, stejně jako formální bezpečnostní záruky navrhované Spojenými státy. Takové záruky, jak předpokládal, by mohly „Izraeli svázat ruce“. Pravděpodobně by to učinilo neospravedlnitelnými nebo dokonce nemožnými útoky a nájezdy přes hranice příměří, které byly uprostřed 50. let vedeny pod eufemistickým názvem odvetné akce. Tyto akce, jak Dajan řekl,

jsou naše životní míza. Umožňují nám udržet velké napětí mezi naším obyvatelstvem a v armádě... abychom mohli poslat mladé muže do Negevské pouště, musíme křičet, že je v nebezpečí. (26. květen 1955, 1021)

Vytvoření mentality „obléhání“ v izraelské společnosti bylo nezbytné k doplnění prefabrikovaného mýtu o arabské hrozbě. Tyto dva elementy se měly živit a podporovat navzájem. Ačkoliv izraelská společnost čelila vážnému riziku sociální a kulturní dezintegrace v důsledku dopadu masové imigrace asijských a severoafrických Židů do ideologicky homogenní společnosti, mentalita „obléhání“ nebyla tak silná, aby izraelskou židovskou společnost posunula k obranné soudržnosti. Ta měla hlavně „odstranit morální brzdy“, což bylo nezbytné k tomu, aby společnost plně podporovala politiku, jež představovala naprosté odvrácení od kolektivního etického kodexu, na kterém bylo založeno její formální vzdělání a z něhož měla čerpat svou životní sílu. Samozřejmě, tento etický kodex nebyl respektován ani v minulosti. Agresi a terorismus sionisté praktikovali před i během války z let 1947-1948. Následující svědectví vojáka, jenž se účastnil zabrání palestinské vesnice Dueima v roce 1948, je pouze nejposlednější odhalení z dlouhého řetězce důkazů:

Zabili jsme něco mezi 80 až 100 Araby, ženami i dětmi. Děti jsme zabíjeli rozbíjením hlav tyčemi. Nebyl tam ani jeden dům bez mrtvol. Muži a ženy z vesnice byli nacpáni do domů bez jídla a vody. Pak přišli sabotéři vyhodit domy do vzduchu. Jeden velitel nařídil vojákovi, aby přivedl dvě ženy do domu, který právě chtěl odpálit ... Další voják se chlubil, že jednu Arabku před zastřelením znásilnil. Jiná arabská žena s novorozencem byla přinucena toto místo několik dní uklízet a pak ji i s dítětem zastřelili. Vzdělaní a slušní velitelé, kteří byli považováni za „dobré chlápky“ ... se stali podlými vrahy, a to ne v bitevní vřavě, ale jako součást metody vyhnání a vyhlazení. (citováno v *Davar*, 9. června 1979)

Jenže tyto epizody mezi širokou veřejnost neprosákly. Naopak válka za nezávislost byla ritualizována jako zázračné vítězství (židovského) práva nad (arabskou) mocí. Dejr Jasín byl vládnoucí Stranou práce (nepravdivě) označen za ojedinělý a dokonce odsouzeníhodný případ, produkt brutality minoritní skupiny Irgun. Manuály, školní učebnice, historické knihy, sborníky a média klidně oslavovaly morální kvalitu války, „čistotu zbraní“ používaných armádou, židovský étos ležící u základů státu.

Bezpečnostní neboli represivní politika 50. let v tomto smyslu znamenala kvalitativní skok. Strategické návrhy byly samotnými izraelskými vůdci chápány jako naprosto iracionální, pokud jde o regionální realitu, a hlavně pokud jde o mezinárodní kontext. Proto podpora nutná pro tuto politiku v rámci země musela být totální, to jest emocionální, téměř instinktivní, bez jakýchkoliv ústupků racionalitě a morálních základů. Strategický cíl, jakým byla transformace Izraele v regionální mocnost, *nevyhnutelně* předpokládal použití rozsáhlého, otevřeného násilí, a nebylo možné ani falešně předstírat jeho dosažení na základě dřívějšího dogmatu o morální nadřazenosti, které proto muselo být nahrazeno novým. Terorismus a „pomsta“ nyní měly být glorifikovány jako nové „*morální ... a dokonce posvátné*“ hodnoty izraelské společnosti. Oživující militarismus už nepotřeboval idealistický, socialistický nátěr Palmach:* Vojenským symbolem nyní byla jednotka 101 vedená Arikem Šaronem.

* Plugot Mahac – úderné jednotky založené roku 1941 jako součást Hagany; pozn. překl.

Proces této spíš kulturní než politické přeměny nebyl automatický. Ve skutečnosti, jak připustil Dajan ve výše uvedeném citátu, musela být k jeho povzbuzení vyvolána spousta strachu. K vyvolání provokací ospravedlňujících následné represálie musely být obětovány i životy židovských obětí, zejména v dobách, kdy se arabským vládám dařilo kontrolovat reakce uštvaného a vzteklého obyvatelstva v pohraničních oblastech. Každodenní tepající propaganda, řízená cenzory, krmila izraelské obyvatelstvo vyobrazováním zrůdnosti nepřítele. Propaganda dále ukazovala, že vyjednávání o bezpečnostním uspořádání s nepřítelem mohlo být interpretováno pouze jako fatální důkaz slabosti Izraele.

Posledním bodem tohoto procesu, kterému Šaret v 50. letech přihlížel, bylo zvolení Menachema Begina roku 1977 premiérem. Šaretova sionistická perspektiva byla postavena na politické/diplomatické alternativě teroristické strategii Bena Guriona a jeho stoupenců. Šaretův přístup, jak se domníval, by konsolidoval židovský stát v Palestině a možná v budoucnu vedl i k jeho rozšíření bez výrazných ústupků okolnímu arabskému světu. Šaret věřil, že by jeho cílů mohlo být dosaženo i bez pobouření Západu. Ve skutečnosti si myslel, že by plány Izraele bylo možné koordinovat s plány Západu. Jasně si uvědomoval fašistickou logiku stojící za izraelskou bezpečnostní doktrínou a správně vyhodnotil z ní vyplývající morální rozklad na vnitřní úrovni i narůstající násilí na regionální úrovni. Oponoval jí a stal se jistě její nejznámější obětí. Jeho porážka však byla nevyhnutelná, neboť jeho nesouhlas s touto strategií byl spíš kvantitativní než kvalitativní: nesouhlasil spíš s metodou než s podstatou; například s počtem obětí dané akce a jen mlhavě s ideologií stojící za takovými akcemi. V podstatě byl s ohledem na svou sionistickou víru touto strategií stejně fascinován, jako ji odmítal, stejně jí záviděl její okamžité úspěchy, jako ho znepokojovaly její dlouhodobější a širší důsledky a mezinárodní reakce na sionismus a Izrael.

Pro politicko/vojenské megalomanské vůdce Izraele a jejich zločinné plány byla likvidace jeho nonkonformní osoby považována za nezbytnou. Jeho vnitřní slabost spočívala ve zdánlivě rozumné naději, že takzvaný liberální Západ provedení plánů jeho odpůrců zabrání. Spoléhal se spíš na Západ než na probuzení svědomí u místních obyvatel, pro což měl moc a informace, ale co jako sionista nemohl a neodvážil se udělat.

I přes své pochybnosti a trýzeň však téměř pravidelně končil u spolupráce se svými protivníky a těmi elementy v bezpečnostním establishmentu, které proti němu strojily úklady, při vyhotovování a šíření vědomě zkreslených verzí událostí a politiky pro domácí i mezinárodní potřebu.

V historické perspektivě Šaretova autoportrétu, tak jak vychází z jeho deníku, se také skrývá vysvětlení, proč není žádný takzvaný sionistický umírněný návrh možný, proč žádný pokus o liberalizaci sionismu zevnitř nemohl vést k úspěchu – a proč opakovaně končily neúspěchy. Historií minulých tří desetiletí prochází jasná, srozumitelná a souvislá logika. V 50. letech byly položený základy pro vybudování státu prodchnutého principy posvátného terorismu vůči okolním arabským společnostem; na prahu 80. let je tentýž stát poprvé odsuzován vlastními intelektuály jako stát nacházející se v pevném sevření fašismu.

To může být o důvod víc, proč se mohou západní novináři, vědci a analytici cítit tímto dokumentem značně vyvedeni z míry. Ve svých komentářích totiž stále vycházejí z podpory domnělému morálnímu závazku Západu vůči mýtu, který tvrdohlavě dál vydávají za izraelskou bezpečnost. V tomto smyslu je Šaretův deník vůči sionistické propagandě potenciálně stejně zničující jako dokumenty Pentagonu, pokud jde o americkou agresi ve Vietnamu.

Moše Šaret a jeho osobní deník

Moše Šaret (Šertok) se narodil roku 1894 v Chersonu na Ukrajině.* Se svou rodinou – jeho otec byl vášnivý sionistický aktivista – roku 1906, ve dvanácti letech, emigroval do Palestiny. Rodina se usadila v arabské vesnici Ein Sinya u Nábulusu. Moše, jeho bratr a tři sestry toto dvouleté období, kdy se učili arabsky, hráli si s dětmi z vesnice a poslouchali fascinující příběhy vesnických stařešinů, popisovali jako nejšťastnější období svých životů.

V roce 1908 se rodina Šertokových přestěhovala do Tel Avivu, kde Moše nastoupil na střední školu Hertseljah. Po vypuknutí první světové války byl odveden do turecké armády, kde prošel důstojnickým kursem a poté sloužil jako důstojník, většinou v Sýrii. Po válce, zatímco byl v Palestině ustaven britský mandát, promoval na londýnské vysoké škole ekonomické a brzy poté zahájil politickou aktivitu jako liberální sionista. Byl zakládajícím členem Mapaj (Dělnické strany Izraele) a stal se hlavním redaktorem *Davar*, tiskového orgánu Histadrutu (izraelského odborového svazu). Později byl jmenován zástupcem Chaima Arlosorova, šéfa politické sekce Židovské agentury. Po zavraždění Arlosorova na pláži v Tel Avivu roku 1933 byl jmenován jeho nástupcem. Předsedou Židovské agentury byl v té době David Ben Gurion.

Podle Šareta konflikt s Benem Gurionem, který charakterizoval jejich dvacet pět let blízké spolupráce na špičce sionistického hnutí a ve státu Izrael, měl původ v podezření Bena Guriona, že je Šaret loajální Chaimu Weizzmanovi, prezidentu Světové sionistické organizace. Ben Gurion ve 40. letech obviňoval Šareta, jak se později ukázalo neprávem, ze spolupráce s Weizzmanem na jednání prostřednictvím USA o dohodě mezi sionistickým hnutím a emírem Fajsalem ze Saudské Arábie. Šaret tvrdil, že ve skutečnosti přispěl k neúspěchu těchto jednání. Ale podle dr. Nahuma Goldmanna se Šaret v letech 1947-1948 s Goldmannem znovu zapojil do vyjednávání zprostředkovaných americkým ministrem zahraničí Georgem Marshallem o politickém řešení problému sionistické přítomnosti v Palestině, která mohla vést k vytvoření Středněvýchodní konfederace zahrnující sionistickou entitu. Hlavním vyjednavačem na arabské straně byl egyptský ministr zahraničí Nukraši Paša. Tato jednání, od nichž se očekávalo, že zabrání první arabsko-izraelské válce, znamenala odložení data plánovaného vyhlášení státu Izrael o několik týdnů. Ben Gurion jednání vetoval, odklad odmítl a obvinil Šareta, že je proti vytvoření státu, což Šaret popřel. Základem konfliktu mezi těmito dvěma sionistickými vůdci, který trval až do Šaretova vyhnání z vlády v červnu 1956, v podstatě bylo Ben Gurionovo preferování síly oproti Šaretovu preferování diplomatických metod k dosažení týchž cílů. Moše Šaret zemřel v Tel Avivu roku 1965.

Osobní deník, který si psal od října 1953 do listopadu 1956, pokrývá poslední léta jeho politické činnosti ve funkci prvního izraelského ministra zahraničí, i dva roky, kdy nahradil Ben Guriona na postu premiéra. Dále popisuje prvních patnáct měsíců útrpné nečinnosti následujících po jeho odchodu z politiky. Šaret s psaním deníku skončil uprostřed rozepsané věty 29. listopadu 1957. Jeho poslední poznámky identifikují jednoho z jeho dřívějších spolupracovníků, považovaného za blízkého osobního a politického přítele, jako jednoho ze spiklenců proti Šaretovi.

Deník, dokument o 2 400 stranách v osmi svazcích, obsahuje denní poznámky a vzpomínky, v nichž Šaret zaznamenává běžné události: osobní, rodinné i stranické, stejně jako národní i mezinárodní schůzky vrcholného významu, rozhovory s manželkou i ostatními rodinnými

---

* Tehdy byl Cherson součástí Ruska; pozn. překl.

příslušníky hned vedle administrativních otázek týkajících se jeho ministerstva, a komentáře k zasedáním vlády. Intimní povaha deníku spolu s výjimečně významným postavením jeho autora představuje ojedinělou záruku spolehlivosti. Na rozdíl od jiných pamětí, které v posledních letech vzešly z Izraele a byly psány za účelem zveřejnění, může být Šaretův deník sotva podezírán z překrucování, sebevelebení nebo subjektivní polemiky. Proto není vůbec překvapivé, že Šaretův syn a jeho rodina byli vystaveni nesmírnému tlaku, aby ho nepublikovali, nebo aby tento dokument aspoň předložili Dělnické straně k cenzuře. Přesto se Šaretův syn Ya’acov nakonec rozhodl zveřejnit kompletní spisy.

Ben Gurion jde do Sdeh Boker: Duchovní ústup jako taktika

Moše Šaret učinil první zápis do deníku 8. října 1953. Krátce před tím oznámil Ben Gurion, předseda vlády a ministr obrany, úmysl odejít z vládních funkcí. Šaret, který byl již ve dnech před založením státu za Ben Gurionem druhý v pořadí, byl navržen jako náhrada na premiérský post. Zároveň zůstal ministrem zahraničí.

Širokému veřejnému mínění byl Ben Gurionův záměr odejít na odpočinek velkolepě prezentován jako duchovní cvičení, opatření schopné vyburcovat Izraelce i izraelskou mládež a nutné k přivedení sionistických ovcí zpět k opuštěným ideálům průkopnictví a osidlování. Ve skutečnosti, zatímco stát utrácel miliony liber na vybudování „chaty“ pro Ben Guriona v kibucu Sdeh Boker v Negevské poušti, a na s tím spojená bezpečnostní a komunikační opatření, starý pán už věděl a informoval své spolupracovníky, že jeho nepřítomnost ve vládě potrvá dva roky. Za kampaní idealizující jeho odchod byl scénář úzkostlivě připravený samotným Ben Gurionem a jeho lidmi. Dokonce i tehdy, pouhé čtyři roky po válce z let 1948-1949, měl bezpečnostní establishment připraveny plány pro územní expanzi Izraele. Hranice příměří stanovené na Rhodosu, ačkoliv stanovené tak, aby Izrael dostal o víc než třetinu plochy větší území, než mu připadalo podle rozhodnutí OSN z roku 1947, to armáda považovala za nedostatečné. Armáda toužila *přinejmenším* obnovit hranice mandátní Palestiny. Ben Gurion již teoretizoval o nutnosti stát se regionální mocností na Středním východě. K uskutečnění tohoto cíle byla navržena strategie destabilizace oblasti: jak uvidíme, jejím určujícím středobodem pro příští čtvrtstoletí byla politicko-vojenská taktika známá pod falešným názvem *odplata*. Mezinárodní podmínky pro implementaci tohoto plánu však teprve musely být připraveny.

Základní podmínkou byla ekonomická a vojenská pomoc, především ze Západu. Zároveň bylo třeba zabránit sblížení Západu a arabského světa. Proto musel být Západ přesvědčován, že pro něj bude v tomto regionu Izrael nejlepším vojenským řešením, a to byl další z hlavních cílů masivních represivních útoků prováděných za hranicí izraelskou armádou. Přesto však Západ neměl být izraelskými záměry předčasně vyburcován, protože ještě nebyl na podporu izraelských cílů připraven. Ben Gurionův formální odchod a jeho (formální) nahrazení „umírněným“ Šaretem bylo mezinárodní diplomacií interpretováno jako znamení, že Izrael nemíří do války. Od zahájení odvetných akcí tato obava v arabském světě převládala.

Plán Izraele v menším rozsahu směřoval ke zbrždění jednání mezi arabskými státy, které tlačily na své vyzbrojení, a Západem, který se je zdráhal vyzbrojit. Mezitím pod premiérem Šaretem, mužem notoricky oddaném umírněnosti a diplomacii, získala na věrohodnosti představa, že vojenské akce nemají žádný jiný cíl než ten deklarovaný – chránit civilní obyvatelstvo Izraele proti útokům partyzánského typu z arabských území. Mýtus o bezpečnosti Izraele, mající vytvořit konsenzus, s Ben Gurionovou nepřítomností získal na síle. Tak Ben Gurion odešel do Sdeh Boker s aurou průkopnického světce a Šaret se připravoval k převzetí jeho postu, nebo si to tak alespoň představoval. Nad skutečným velením si však fakticky udržel kontrolu Ben Gurion.

Odveta pro válku

11. října 1953 si ministr zahraničí a rádoby premiér do svého deníku poznamenal, že se viděl s prezidentem Benem Zvi:

> Ben Zvi jako obvykle předložil některé nápadité otázky ... jako například naší šanci na okupaci Sinaje a jak báječné by bylo, kdyby Egypťané zahájili ofenzívu, kterou bychom porazili a poté provedli invazi do pouště. Byl velmi zklamán, když jsem mu řekl, že Egypťané nejeví žádnou tendenci usnadnit nám břemeno okupace nějakou provokativní výzvou z jejich strany. (11. říjen 1953, 27)

Příštího dne Ben Gurion informoval Šareta, že Pinhas Lavon, neochvějný zastánce politiky odvet, nastoupí na post ministra obrany a že chce jmenovat Moše Dajana náčelníkem generálního štábu ozbrojených sil.

> Okamžitě jsem řekl, že Moše Dajan je voják jen v době války, ale v době míru je politik. Jeho jmenování znamená „zpolitizování" generálního štábu. Úžasná schopnost nového náčelníka štábu intrikovat a osnovat přinese mnoho komplikací. Ben Gurion uznal, že to je pravda a ještě dodal, že se i Dajan sám takto charakterizoval a snažil se pro tuto práci diskvalifikovat, ale nevadí, to bude v pořádku. Zůstal ve mně pocit sklíčenosti. (Tamtéž, 29)

Šaret považoval tehdejší mezinárodní klima za nepříznivé pro Izrael: USA se právě rozhodly dodávat zbraně Sýrii a Iráku, a brzo po podepsání smlouvy o průplavním pásmu vyzbrojit Egypt. Navíc izraelské permanentní porušování požadavků OSN, aby přestal odklánět vodu z řeky Jordán a dodržoval Johnstonův plán, působilo v hlavních městech Západu rostoucí zděšení. Západ si pěstoval naději, že by se arabsko-izraelská dohoda o odvodu vod z Jordánu, pokud by jí bylo dosaženo a došlo k její realizaci, mohla stát základním kamenem širší dohody, která by vzala vítr z plachet rostoucímu antizápadnímu nacionalistickému napětí v oblasti.[17] Podle šéfa pozorovatelů OSN, dánského generála Wagena Benikeho, „Izraelci pracovali a stále pracují na arabských územích. My [Izraelci] strategicky měníme terén." (15. říjen 1955, 39) Toto, říká Šaret,

> je skutečně hanebný čin. Několikrát jsem se ptal a vždy jsem byl vážně ujištěn, že nebyla dotčena žádná arabská země. Poté, co mi Benike řekl ... že mu bylo dokázáno, že naše práce byly zahájeny na arabské půdě ... Znovu jsem kladl otázky Amirovi, který nyní připouští fakta ... Takže nakonec před celým světem vypadám jako lhář! (31. říjen 1955, 32)

V obavě, že by přílišná dávka izraelského násilí v tomto okamžiku mohla rychle přivodit krizi se Západem, se Šaret snažil zablokovat odvetnou akci v Kibyi, kterou Ben Gurion schválil v předvečer odletu na dovolenou předcházející jeho formálnímu odchodu. Poukazoval na to, že menší pohraniční incident, který měl sloužit jako záminka pro plánovaný útok na vesni-

[17] Jednání o implementaci plánu schváleného OSN o rozdělení vod Jordánu mezi Izrael, Sýrii a Jordánsko v té době vedl zvláštní vyslanec prezidenta Eisenhowera, Eric Johnston. Izrael se však rychle blížil k dokončení svého odvodňovacího projektu. Žádná dohoda nebyla nikdy uzavřena.

ce na Západním břehu, byl Jordánskem veřejně odsouzen, a že jordánští zástupci ve společné komisi pro příměří slíbili dohlédnout na to, aby se podobné incidenty už neopakovaly.

Řekl jsem Lavonovi, že to [útok] bude vážná chyba a připomínal jsem, citujíc různé precedenty, že nikdy nebylo dokázáno, že odvetné akce slouží ke svým deklarovaným cílům. Lavon se usmíval... a držel se vlastní představy.... Ben Gurion, řekl, můj názor nesdílí. (14. říjen 1953, 37)

Podle prvních zpráv z druhé strany bylo v jedné vesnici zničeno třicet domů. Tato odveta je bezpříkladná ve svých rozměrech a použité ofenzivní síle. Přecházel jsem po pokoji, bezmocný a naprosto deprimovaný pocitem bezmoci.... Popisem zkázy arabské vesnice v rádiu Ramalláh jsem byl jednoduše zděšen. Desítky domů byly srovnány se zemí a desítky lidí zabity. Umím si představit bouři, která zítra vypukne v arabských a západních hlavních městech. (15. říjen 1953, 39)

Musím zdůraznit, že když jsem byl proti akci, ani zdaleka jsem nepředpokládal takový masakr. Myslel jsem, že jsem proti jedné z těch akcí, které se v minulosti staly rutinou. Kdybych jen vzdáleně tušil, že má dojít k takovému masakru, udělal bych skutečné peklo. (16. října 1953, 44)

Armáda teď chce vědět, jak se my [ministerstvo zahraničí] chystáme tuto záležitost vysvětlit. Na společné schůzce armády a úředníků ministerstva zahraničí Šmuel Bendor navrhl, že řekneme, že na té operaci armáda neměla žádný podíl, ale že obyvatelé pohraničních vesnic, rozzuření předchozími incidenty a usilující o pomstu, sáhli k vlastní akci. Takovou verzí bychom se zesměšnili: každé dítě by řeklo, že to byla vojenská operace. (16. říjen 1953)

Jehoshafat Harkabi [tehdejší zástupce ředitele vojenské rozvědky] oznámil přesuny jordánských vojenských jednotek z Transjordánska na Západní břeh ve dvou směrech ... od Irbidu do oblasti Nábulusu a od Ammánu k Jeruzalému. Domníval jsem se, že tyto přesuny nesignalizují přípravy na útok, ale [byly to] jen přípravy na útok z naší strany. Je nemožné, aby nezískali dojem, že bombardování Kibyi znamená, pokud ne vykalkulovaný plán na zahájení války, pak alespoň dobrou vůli ji zahájit v důsledku této akce. „Fati“ říkala, že podle rádia Ramalláh už vytáhli z rozvalin 56 těl. (17. října 1955, 44-45)

V 15 hodin přišli Russel [americký chargé d‘affaires] a Milton Fried [americký atašé] ... Russelův obličej byl zasmušilý. Kibya byla „ve vzduchu“ ... Řekl jsem, že na ospravedlnění útoku na Kibyu neřeknu ani slovo, ale musím varovat před vytrháváním této akce ze souvislostí a obvinil jsem z nekontrolovatelné situace bezmocnost nebo nedostatek dobré vůle na straně Jordánska. Dále jsem napadl politiku USA jako jeden z faktorů, které přispěly k povzbuzení Arabů a izolaci Izraele.... Odsoudil jsem pošetilost myšlenky [Američanů], že chceme válku a všechny naše akce na severu i na jihu směřují výhradně k jejímu navození.... Russel se zeptal... jestli se budeme od Kibyi distancovat. Řekl jsem, že neumím odpovědět.... Katriel („Salmon“) [izraelský vojenský atašé v Londýně] přišel s myšlenkou „rozptýlení“: událost v Kibyi bude při-

tahovat všechnu pozornost, dokud nevymyslíme nějakou jinou dramatickou událost. (17. říjen 1953, 45)

[Na zasedání vlády] jsem událost v Kibyi odsoudil, protože nás před celým světem ukázala jako bandu pijavic schopnou hromadných masakrů bez ohledu na to, zda její činy mohou vést k válce. Varoval jsem, že se na nás tato skvrna přilepí a nezbavíme se jí po mnoho dalších let... Bylo rozhodnuto, že ohledně Kibyi bude zveřejněno komuniké a Ben Gurion [který se kvůli tomu vrátil z dovolené] ho napsal. Trval jsem na tom, aby obsahovalo i vyjádření lítosti. Ben Gurion trval na vyloučení jakékoliv zodpovědnosti armády (viz dodatek 1): civilní obyvatelé pohraničních oblastí, rozzuření neustálým vražděním, vzali spravedlnost do svých rukou. Konec konců [řekl], pohraniční osady jsou plné zbraní a osadníci jsou bývalí vojáci... Řekl jsem, že takovému příběhu nikdo na světě neuvěří a my se jen sami odhalíme jako lháři. Nemohl jsem však vážně požadovat, aby komuniké explicitně potvrdilo zodpovědnost armády, protože tak by bylo nemožné tento akt odsoudit a my bychom nakonec skončili u schválení tohoto obludného masakru.[18] (18. říjen 1953, 51)

I pro Šareta byla armáda bezúhonná. Ale proč svalovat vinu na armádu, když bylo rozhodnutí učiněno na politické úrovni? Vynořil se zde však jeden důležitý detail. Bylo jasné, že *bezpečnost izraelského obyvatelstva v pohraničí šlo jen stěží ohrozit víc, než když se mu přisoudí zodpovědnosti za masakr, jako byl ten v Kibyi*. V povzbuzení eskalace aktů pomsty a dalších odvet byl jasný cynický provokativní záměr, který vyvolal Lavonův úsměv, když se ho Šaret snažil přesvědčit o nesmyslnosti odvet v rámci jejich *deklarovaného účelu*. Politika odvet ve skutečnosti od počátku směřovala jinam: k silnějšímu napětí v regionu, demoralizovanějšímu arabskému obyvatelstvu a destabilizaci arabských režimů, silnějšímu tlaku na transfer palestinských uprchlíků z míst blízko u hranic dál do vnitřku arabského světa – a byla

[18] V září 1979, po vydání Šaretova *Deníku*, se jeden izraelský občan v debatě v rádiu zeptal Arika Šarona na masakr, v němž bylo zabito 69 civilistů. Šaron, který akci v Kibyi osobně velel a který byl podle Šareta v 50. letech loajálním členem strany Mapaj, je dnes ministrem v Beginově vládě zodpovědné za kolonizaci Západního břehu a Gazy. Zpráva o této rádiové debatě v Hidarutu Dělnické strany, novinách *Davar* ze 14. září 1979, poskytuje následující komentář:

Zodpovědnost za zabití 69 civilistů v Kibyi podle Šarona padá na samotné oběti. Armáda došla jen na okraj vesnice, podminovala jediný dům a odešla. Lidé tedy zůstali ve svých domech. Proto by jakákoliv snaha tvrdit, že Kibya byla chladnokrevná akce, při níž byly vražděny ženy a děti, měla být označena za naprosto nepodložené obvinění.

Šaron se osobně rozhodl dát akci pevný ráz. Nařídil, aby s sebou vzali 600 kilogramů výbušnin. Čtyřicet pět domů ve vesnici bylo označeno jako určené k odpálení. Byla mezi nimi i škola. Taktické uskupení nevědělo, že se ve sklepech a horních poschodích skrývají lidé. Domy byly vyhozeny do vzduchu po zběžné prohlídce přízemí. To je důvod, proč byl počet obětí tak vysoký.

Kibya byla, podle všech důkazů, tragická chyba. Opatrnější velitel by se jí mohl vyhnout. Kdyby se Arik Šaron od té doby změnil k lepšímu, řekl by, že toho lituje. To neudělal.

Úvodníkář *Davaru* Nahum Barnea na Šarona zdánlivě útočí, ale ve skutečnosti zjevně inklinuje k omlouvání akce. Kibya nebyla „tragická chyba“, ale úmyslný zločin, jak ukazují souvislosti Šaronova příběhu. Navíc, než šli do akce, Šaretovi vojáci dostali dramatický popis předchozího incidentu v Jahudu (arabské vesnici znovu osídlené izraelskými Židy), při kterém byla zabita jedna žena. Jahud posloužil jako záminka k útoku na Kibyu, přestože bylo známo, že Kibya neměla s předchozím incidentem nic společného. Nepochybným záměrem bylo vojáky emocionálně podnítit k zabití co nejvíc civilistů a zajistit, aby neměli žádné výčitky kvůli zabíjení žen a dětí. Je příznačné, že po návratu z Kibye Šaron prohlásil, že počet obětí byl mezi deseti až dvanácti: „Počítali jsme jen armádní mrtvé, vojáky z jordánské oblastní pevnosti,“ řekl ve výše uvedeném vysílání.

lepší pro přípravu příští války. Armáda mezitím mohla cvičit. Na 19. říjen bylo svoláno zasedání vlády, kde:

> Ben Gurion dvě a půl hodiny mluvil o přípravách na druhé kolo ... Představil detailní čísla o vzrůstu branné moci v arabských zemích, které [řekl] dosáhnou vrcholu v roce 1956. (19. říjen 1953, 54)

To nebylo proroctví. To znamenalo, že Izrael do tohoto data povede válku. Šaret dodal:

> Jak jsem poslouchal... říkal jsem si... že bychom měli proti nebezpečí zakročit nevojenskými prostředky: navrhnout odvážné a konkrétní řešení uprchlického problému prostřednictvím výplat kompenzací, zlepšit naše vztahy s mocnostmi, nepřetržitě usilovat o porozumění s Egyptem.

To však rozhodně *nebyl* směr, kterým izraelský bezpečnostní establishment mířil. 26. října 1953 přednášel plukovník Matti Peled skupině amerických sionistických vůdců v Izraeli. Závěry této prezentace, jak Šaret poznamenal, byly „implicitně jasné“:

> Za prvé, armáda považuje nynější hranici s Jordánskem za absolutně nepřijatelnou. Za druhé, armáda plánuje válku za účelem zabrání zbývající části západní Eretz Izrael.[19] (26. říjen 1953, 81)

Rada bezpečnosti Izrael za útok na Kibyi odsoudila, i když jen velmi mírnými výrazy, což Šareta nutilo uvalit na odvetné akce embargo, pokud je osobně neschválí. Na chvíli se žádné okázalé akce nepodnikaly, ale menší, nezplnomocněné nájezdy Izraele na Západní břeh a do Gazy dál přinášely civilní oběti. Premiérovu nedůvěru zvýšila například vražda jordánského doktora na cestě mezi Betlémem a Hebronem, oznámená tiskem. Když se dozvěděl, že to skutečně byla izraelská práce, zuřil. Toto a další podobná vyšetřování narušovaly vztahy mezi armádou a předsedou vlády. Dajan v lednu 1954 požadoval a dosáhl schůzky se všemi ministry Mapaj:

> Moše Dajan ukazoval jeden plán na „přímou akci“ za druhým. První – co by se mělo udělat pro násilné otevření blokády v úžinách Ejlát. Měla by tam být poslána loď s izraelskou vlajkou a kdyby ji Egypťané bombardovali, měli bychom bombardovat egyptskou základnu ze vzduchu, nebo [bychom měli] dobýt Ras-e-Naqueb, nebo otevřít cestu z jihu do pásma Gazy až k pobřeží. Tam by vznikl celkový zmatek. Řekl jsem mu: uvědomujete si, že by to znamenalo válku s Egyptem? Odpověděl: samozřejmě. (31. leden 1954, 331)

[19] V té době Izrael doslova zaplavil svět propagandou, v níž se popisoval jako katastrofálně ohrožený ve své každodenní existenci rostoucí arabskou silou. Rovněž je důležité, že s uvedenými odhaleními byli důvěrně seznámeni američtí sionističtí vůdci, kteří se tak stali spojenci izraelské strategie dvou tváří. Používání výrazu „západní Eretz Izrael“ je obzvláště poučné. V kontrastu s oficiálními prohlášeními z té doby naznačuje, že koncept „východní Eretz Izrael“ (to jest Jordánska) nebyl z politického slovníku izraelského vedení nikdy vyřazen.

Válka s Egyptem zůstávala hlavním snem izraelského bezpečnostního establishmentu, ale čas ještě nedozrál. Ben Gurion 25. února sám přibrzdil netrpělivost svých spolupracovníků, když odmítl Lavonův návrh „okamžitě jet podle plánu na odtržení pásma Gazy od Egypta“. Starý pán byl odhodlán dodržet *svůj* časový rozvrh. Teď, jak Šaret poznamenal později, „Ben Gurion navrhoval soustředit se na akce proti Sýrii“. (27. únor 1954, 377)

Historická příležitost okupovat jižní Sýrii

Na výše citované schůzce 31. ledna 1954 Moše Dajan pokračoval v popisu svých válečných plánů. Šaretův zápis pro ten den pokračuje:

> Druhý plán – akce proti zásahům Syřanů do našeho rybolovu v jezeře Kinneret*... Třetí – pokud kvůli vnitrozemským problémům v Sýrii tuto zemi napadne Irák... měli bychom postoupit [vojensky do Sýrie] a realizovat sérii „faits accomplis“...** Ze všeho si lze učinit zajímavý závěr ohledně toho, jak nový náčelník štábu uvažuje. Jsem extrémně znepokojen. (31. leden 1954, 332)

25. února 1954 se vojenské jednotky v Aleppu vzbouřily proti režimu Adíba Šíšaklího.

> Po obědě si mě vzal Lavon stranou a začal mě přesvědčovat: tohle je správný okamžik na akci. Teď je čas pohnout se dopředu a zabrat syrské hraniční pozice za demilitarizovaným pásmem. Sýrie se rozpadá. Stát, se kterým jsme podepsali dohodu o příměří, už neexistuje. Jeho vláda padne a žádná jiná síla není v dohledu. Navíc se Irák prakticky přesunul do Sýrie. Je to historická šance, kterou bychom neměli propásnout.
>
> Já jsem nebyl ochoten takový bleskový plán schválit a viděl jsem se na okraji propasti katastrofálního dobrodružství. Ptal jsem se, zda navrhuje jednat ihned a byl jsem šokován, když jsem si uvědomil, že už to dělá. Řekl jsem, že pokud Irák opravdu vtrhne do Sýrie s armádou, bude to revoluční převrat, který... ospravedlní dalekosáhlé závěry, ale prozatím to ještě nehrozí, ne ve skutečnosti. Dokonce ani není jasné, jestli Šíšaklí padne: může vydržet. Měli bychom počkat, než uděláme nějaké rozhodnutí. Zopakoval, že čas je drahý a musíme jednat tak, abychom nepropásli příležitost, která by jinak mohla být ztracena navždy. Opět jsem odpověděl, že za těchto okolností teď žádnou takovou akci nemohu schválit. Nakonec jsem řekl, že bychom se příští sobotu mohli sejít s Ben Gurionem... a poradit se s ním o tom. Viděl jsem, že je s tímto odkladem mimořádně nespokojený. Nicméně neměl jinou možnost než souhlasit. (25. února 1954, 374)

Příští den Šíšaklího režim skutečně padl. Den poté, 27. února, byl Šaret na schůzce, kde Lavon a Dajan oznámili Ben Gurionovi, že to, co se stalo, byla „typická irácká akce“. Oba opět navrhli, že by se izraelská armáda měla vydat na pochod. Ben Gurion „vzrušeně“ souhlasil. Šaret znova zdůraznil svůj odpor, poukazujíc na jisté odsouzení Rady bezpečnosti, možnost použití tripartitní deklarace z roku 1950 proti Izraeli, a tedy pravděpodobnost „ostudného neúspěchu“. Ostatní tři namítali, že „náš vstup [do Sýrie] je ospravedlnitelný vzhledem k situaci v Sýrii. Je to jen akt obrany naší pohraniční oblasti.“ Šaret debatu uzavřel naléháním na potřebu další diskuse na zasedání vlády, plánovaného na příští ráno:

> Lavonova tvář nabyla deprimovaného výrazu. Pochopil to tak, že je tím věc skončena. (27. února 1954, 377)

---

* Používají se též názvy Galilejské jezero, Galilejské moře a jezero Tiberias; pozn. překl.

** V právnické terminologii „dokonané skutky“, zde ve smyslu „nevratné skutky“; pozn. překl.

V neděli 28. února tisk oznámil, že do Sýrie nevstoupily žádné irácké jednotky. Situace v Damašku byla zcela pod kontrolou prezidenta Hašema Al Atassiho. Vláda schválila Šaretův postoj a odmítla Lavonovu důraznou žádost o nepropásnutí historické příležitosti. Lavon řekl: „USA se chystají zradit nás a spojence s arabským světem." Měli bychom „demonstrovat naši sílu a signalizovat USA, že na tom závisí naše životy, takže se neodváží proti nám cokoliv udělat". Premiérovo vítězství však bylo jen přechodné.

Až do té doby syrsko-izraelská hranice pro Izrael nepředstavovala žádný zvláštní problém. Když vzniklo napětí, bylo to téměř vždy kvůli izraelským provokacím, jako byly zavlažovací práce na půdě patřící arabským zemědělcům, které odsoudila OSN; nebo použití vojenských strážních lodí proti syrským rybářům lovícím v jezeře Kinneret. Žádný syrský režim si nemohl dovolit odmítnout nabídnout alespoň minimální ochranu svým občanům v pohraničí proti útokům nebo bránění v obživě ze strany Izraele, ale žádný vládce Damašku se necítil dost pevný na to, aby chtěl se svým jižním sousedem jít do většího konfliktu. Srážky tedy byly jen menší a v podstatě sezónní. Žádné bezpečnostní argumenty odůvodňující expanzivní program nebo jakýkoliv jiný útok proti Sýrii by nebyly důvěryhodné.

12. prosince 1954 však bylo izraelskými plánovači války krátce po startu uneseno syrské civilní letadlo a donuceno přistát na letišti v Lyddě. Pasažéři a posádka byli dva dny zadržováni a vyslýcháni, dokud bouřlivé mezinárodní protesty Izraelce nedonutily je propustit. Zuřící Šaret Lavonovi 22. prosince napsal:

> Musí vám být jasné, že jsme neměli vůbec žádné oprávnění zmocnit se letadla, a že jakmile jsme ho donutili přistát, měli jsme ho okamžitě propustit a ne pasažéry 48 hodin vyslýchat. Nemám žádný důvod pochybovat o pravdivosti věcného ujištění ze strany amerického ministerstva zahraničí, že naše akce byla v mezinárodní historii bezprecedentní ... Co mě šokuje a znepokojuje, je omezenost a krátkozrakost našich vojenských vůdců. Zdá se, že předpokládají, že se stát Izrael může – nebo dokonce musí – chovat v oblasti mezinárodních vztahů podle zákonů džungle. (22. prosinec 1954, 607)

Šaret také protestoval u Lavona proti skandální tiskové kampani, z jejíž iniciace podezíral bezpečnostní establishment, a která směřovala k přesvědčení veřejného mínění o tom,

> že syrské letadlo bylo přinuceno přistát, protože narušilo izraelskou svrchovanost a mohlo ohrozit jeho bezpečnost. „V důsledku toho veřejnost nechápe, proč takové letadlo bylo propuštěno a přirozeně dochází k závěru, že vláda učinila neoprávněný ústupek." (Tamtéž)

11. prosince, den před tím, než Izrael ustavil tento světový precedent pro vzdušné pirátství, bylo na syrském území zajato pět izraelských vojáků připevňujících na syrskou telefonní síť odposlouchávací zařízení. O měsíc později, 13. ledna 1955, jeden z nich ve vězení spáchal sebevraždu. Oficiální izraelská verze zněla, že oněch pět bylo uneseno z izraelského území, odvlečeno do Sýrie a mučeno. Výsledkem byl vzestup násilných emocí v Izraeli, tím spíš, že tyto zprávy přišly krátce po odsouzení členů izraelské teroristické skupiny v Káhiře, které bylo veřejnosti popsáno jako protižidovské spiknutí. Ministerský předseda se svému deníku svěřil:

Mladý chlapec byl obětován zbytečně... Teď řeknou, že jeho krev je na mých rukách. Kdybych nenařídil vydání syrského letadla, [měli bychom své rukojmí a] Syřané by mohli být donuceni těch pět propustit. Ten hoch... by byl naživu... Naši vojáci nebyli uneseni z izraelského území syrskými vetřelci, jak oznámil mluvčí armády ... Pronikli do Sýrie, a ne náhodou, ale aby mohli nainstalovat odposlouchávací zařízení na syrskou telefonní linku ... Mladí muži tam byli posláni bez kohokoliv zkušeného, nebyli instruováni, co dělat v případě nezdaru a výsledek byl ten, že se při prvním výslechu zlomili a řekli celou pravdu ... Nemám žádné pochybnosti, že tisk a Knesset budou křičet o mučení. Na druhou stranu je možné, že si ten chlapec vzal život, protože se při výslechu zlomil a až později pochopil, jaké neštěstí přivodil svým kamarádům a co udělal státu. Možná ho pak jeho kamarádi týrali. Každopádně ho k tomuto hroznému kroku pravděpodobně dovedlo jeho svědomí. (3. ledna 1955, 649)

Isser [tehdejší ředitel Šin Bet] mě varoval, co se mi osobně může kvůli té sebevraždě stát. Plánuje se má otrava jedem ... Je nezbytné především dávat pozor na to, co se děje v armádě a předcházet nezákonným výtržnostem. (14. ledna 1955, 653)

Je jasné, že Dajanův cíl je ... dostat [syrské] rukojmí, abychom v Damašku dosáhli vydání našich vězňů. Vzal si do hlavy, že je zapotřebí vzít rukojmí a nepustit je. (10. února 1955, 714)

O devatenáct let později Dajan, tehdejší ministr obrany ve vládě Meirové, nařídil svým vojákům jít do školy v Ma'alotu, bez ohledu na nebezpečí pro izraelské civilisty včetně dětí, s jediným cílem, zabránit palestinským guerillovým bojovníkům dosáhnout díky vzetí rukojmích propuštění svých palestinských kolegů uvězněných a mučených pod vojenskou okupací Západního břehu a Gazy. Tehdy, stejně jako při mnoha jiných příležitostech, se ze západních médií hlasitě ozývala zhoubná a jedovatá sionistická kampaň, prohlašující pokus palestinského osvobozeneckého hnutí dosáhnout propuštění vězňů vzetím rukojmích za netolerovatelný, barbarský, surový, vražedný a teroristický. Kdy tatáž média nazvala *teroristou* Moše Dajana?

Izraelská spiknutí proti Sýrii v 50. letech nebyla omezena jen na expanzivní a teroristické projekty. 31. června 1955 hlavní asistent ministra zahraničí Gideon Raphael oznámil Šaretovi na pár „zajímavých schůzkách“, že udržuje kontakt s arabskými exulanty v Evropě. Jedním z nich byl bývalý syrský premiér Hosní Barází:

Hosní se chce dostat zpět k moci a je připraven přijmout pomoc od kohokoliv: od Turecka výměnou za pozdější vstup Sýrie do bagdádsko-ankarského paktu; od USA výměnou za budoucí spojenectví Sýrie se Západem; s Izraelem výměnou za mírovou dohodu. (31. červen 1955, 1 099)

Mír však byl tou poslední věcí, o kterou měl Izrael zájem. Izrael by za svou podporu požadoval jinou cenu:

Zatím nám říká dávejte, dávejte: peníze na noviny, peníze na kupování osobností, peníze na kupování politických stran. Gideon [jak mu bylo navrženo] ... je sám velký majitel půdy a proč by nemohl shromáždit skupinu majitelů půdy a zahájit velký plán na usazení uprchlíků.... Hosní poslouchal a řekl, že to je skvělý nápad... ale až poté,

co se znovu dostane k moci a než opět získá moc, potřebuje platit předem. (31. červenec 1955, 1 100)

O rok později, týden před svým konečným odchodem z vlády, dostal Šaret poslední zprávu o podvratné činnosti Izraele v Sýrii od svého poradce pro arabské záležitosti „Joshe" Palmona:

> Naše kontakty s [Adíbem] Šíšaklím [exilovým syrským diktátorem svrženým roku 1954] se upevnily. Pokyny pro společný postup po jeho návratu k moci (pokud se vrátí!) jsou stanoveny. Rozhodli jsme se ohledně směrnic v této věci kontaktovat USA. (12. červen 1956, 1 430)

Žádná z těchto „historických příležitostí" ve věci Sýrie se tehdy ani jindy nezhmotnila, nicméně Izrael se svých plánů na instalaci loutkového režimu v Damašku nikdy nevzdal. Ale v Libanonu také čekaly precizní operační plány, zhotovené roku 1954, dvě desetiletí, než byly uvedeny do chodu.[20]

---

[20] Viz komentář v *Ha'aretz* z 29. června 1979 o nedávné vlně teroristických činů v Sýrii, připisované Muslimským bratřím: „Pokud Sýrie opět přijme sunnitský charakter, jako tomu bylo před příchodem Ba'athů a Alawitesů k moci, Izraeli, Libanonu a celému Střednímu východu se mohou otevřít nové a rozmanité příležitosti. Vzhledem k takové možnosti musí být Izrael bdělý a pozorný: *nesmí promeškat žádnou příležitost, která by mohla být neopakovatelná*." O čtvrt století později byl použit tentýž vzorec. Úzce se doplňující izraelský tisk v roce 1979 obecně doporučuje, aby Izrael znova v různých směrech vyvinul úsilí na způsobení pádu [Assadova režimu] a instalaci takového režimu, který by souhlasil s izraelskou politikou. „Izrael směřuje k dosazení Sadata do Damašku," sděluje nám jedna izraelská politická osobnost v září 1979.

Vytvořme v Libanonu maronitský stát

Setkání mezi Benem Gurionem, Šaretem, Lavonem a Dajanem 27. února 1954 už bylo zmíněno v souvislosti s invazními plány Izraele do Egypta a Sýrie. Na tomtéž setkání se začal rýsovat konkrétní návrh na zničení nejmírumilovnějšího souseda Izraele tehdejší doby, Libanonu. V tomto případě se Izrael nesnažil své hegemonické ambice zakrýt ani fíkovým listem bezpečnosti nebo obrany.

> Pak [Ben Gurion] přešel k dalšímu bodu. Teď je čas, řekl, zmáčknout Libanon, to znamená maronity v zemi, k vyhlášení křesťanského státu. Řekl jsem, že to je nesmysl. Maronité jsou rozdělení. Přívrženci křesťanského separatismu jsou slabí a neodváží se nic udělat. Křesťanský Libanon by znamenal nechat jim Tyre, Tripolis, Biká. Neexistuje síla, která by mohla vrátit Libanon do jeho rozměrů před první světovou válkou, tím spíš, že by v tom případě ztratil svůj ekonomický raison-d'etre.* Ben Gurion vypadal vztekle. Začal vypočítávat historická ospravedlnění pro omezený křesťanský Libanon. Kdyby nastal takový vývoj, křesťanské síly by si nedovolily mu vzdorovat. Tvrdil jsem, že neexistuje žádný faktor schopný vytvořit takovou situaci, a že i kdybychom to sami protlačovali a povzbuzovali, dostali bychom se do dobrodružství, které pro nás skončí ostudou. Pak přišla vlna urážek týkajících se mého nedostatku odvahy a mé omezenosti. Měli bychom tam prý poslat vyslance a vynaložit na to peníze. Řekl jsem, že žádné peníze nejsou. Odpověď byla, že to neexistuje. Peníze se najít musí, kdyby ne na ministerstvu financí, tak v Židovské agentuře! Na takový projekt stojí za to utratit sto tisíc, půl milionu, milion dolarů. Až to přinese rozhodující změnu na Blízkém východu, začne nová éra. Z boje proti této smršti jsem byl unavený. (27. února 1954, 377)

Příštího dne Ben Gurion poslal Šaretovi následující dopis:

Pro Moše Šareta	Sdeh Boker
předsedu vlády	27. února 1954

Po mém odchodu z vlády jsem se ze srdce rozhodl zdržet se intervencí a vyjadřování svých názorů na aktuální politické záležitosti, abych vládě nijak neztěžoval práci. A kdybyste mě vy tři, vy sám, Lavon a Dajan, nevyzvali, tak bych sám od sebe názor na to, co se dělá nebo co by se mělo dělat, nevyjadřoval. Ale když jste mě zavolali, považuji za svou povinnost vyhovět vašemu přání, a hlavně přání vás, předsedy vlády. Proto si dovoluji vrátit se k jedné záležitosti, kterou jste neschválil a opět ji probrat, a sice otázce Libanonu.

... Je jasné, že Libanon je nejslabší článek v Arabské lize. Ostatní menšiny v arabských státech jsou všechny muslimské, kromě koptů.** Ale Egypt je nejkompaktnější a nejpevnější z arabských států a většina je v něm tvořena jedním blokem, jednou rasou, náboženstvím a jazykem, a křesťanská menšina jeho politickou a národní jednotu nijak významně neovlivňuje. Ne tak křesťané v Libanonu. Ti jsou v historickém Libanonu většinou a tato většina má tradici a kulturu odlišnou od ostatních součástí Ligy. I v rámci širších hranic (to byla největší chyba

* Smysl bytí; pozn. překl.
** Příslušníci křesťanské koptské církve v Egyptě; pozn. překl.

Francouzů, když rozšířili hranice Libanonu) si muslimové nemohou svobodně dělat, co chtějí, dokonce i když jsou tam většinou (a já nevím, jestli tam skutečně jsou většinou) z obavy před křesťany. Vytvoření křesťanského státu je proto přirozený akt; má historické kořeny a najde širokou podporu v křesťanském světě, katolickém i protestantském. To by v normální době bylo téměř vyloučené. V první řadě kvůli nedostatku iniciativy a odvahy křesťanů. Ale v dobách zmatku, revolucí nebo občanských válek věci dostávají jiný aspekt a dokonce i slabí se prohlašují za hrdiny. Možná (v politice není nikdy žádná jistota) je teď čas dosáhnout vytvoření křesťanského státu v našem sousedství. Bez naší iniciativy a energické pomoci se to nestane. Zdá se mi, že to je *hlavní povinnost*, nebo aspoň jedna z hlavních povinností naší zahraniční politiky. To znamená, že by do toho měly být investovány čas, energie a prostředky a že musíme využít všechny možné způsoby, jak přivodit radikální změnu v Libanonu. Sasson ... a další naši Arabové musí být zmobilizováni. Pokud jsou potřeba peníze, nemělo by se šetřit na žádné částce v dolarech, i když peníze mohou být utraceny nadarmo. Musíme soustředit všechno naše úsilí na tuto záležitost ... Je to historická šance. Selhání bude neodpustitelné. Neskrývá se v tom žádný rozpor se světovými mocnostmi ... Vše by se podle mého názoru mělo udělat rychle a plnou parou.

Tohoto cíle samozřejmě nebude dosaženo bez omezení libanonských hranic. Ale pokud v Libanonu a v exilu najdeme muže, kteří budou připraveni zmobilizovat vytvoření maronitského státu, rozsáhlé hranice a početné muslimské obyvatelstvo jim nebudou k ničemu a nebude to představovat rušivý faktor.

Nevím, zda máme v Libanonu lidi – ale existují různé cesty, jak lze navržený experiment uskutečnit.

D.B.G

(27. února 1954, 2397-2398)

Šaret o několik týdnů později odpověděl:

Pan David Ben Gurion 18. března 1954
Sdeh Boker

... Mým trvalým předpokladem je to, že pokud někdy existuje nějaký důvod k vnějšímu zásahu do vnitřních záležitostí nějaké země za účelem podpořit politické hnutí směřující k nějakému cíli, je to jen tehdy, když toto hnutí ukazuje nějakou nezávislou aktivitu, která má šanci narůst a s povzbuzením a podporou zvenčí možná dojít úspěchu. Neexistuje žádný důvod snažit se zvenčí vytvořit hnutí, které uvnitř vůbec neexistuje ... je nemožné vstříknout život do mrtvoly.

Pokud vím, v Libanonu dnes neexistuje žádné hnutí zaměřené na přeměnu země v křesťanský stát ovládaný komunitou maronitů...

To není překvapivé. Transformace Libanonu v křesťanský stát v důsledku vnější iniciativy je dnes neproveditelná ... Nevylučuji úspěch tohoto cíle bezprostředně po vlně otřesů, které se Blízkým východem přeženou... zničí současné modely a vytvoří jiné. Ale v současném Libanonu s jeho nynějšími územními a demografickými rozměry a mezinárodními vztahy není žádná seriózní iniciativa tohoto druhu představitelná.

Křesťané v Libanonu nepředstavují většinu. Ani nepředstavují jednotný politický nebo společenský blok. Ortodoxní menšina v Libanonu se spíš ztotožňuje se svými bratry v Sýrii. Ti nebudou ochotní jít do války za křesťanský Libanon, to jest za Libanon menší než dnes

a vyčleněný z Arabské ligy. Naopak by pravděpodobně nebyli proti spojení Libanonu se Sýrií, kdyby to přispělo k posílení jejich vlastní komunity a ortodoxní komunity v celé oblasti ... V Sýrii je ve skutečnosti víc ortodoxních křesťanů než v Libanonu, a ortodoxních v Sýrii a Libanonu je dohromady víc než maronitů.

Pokud jde o maronity, většina z nich léta podporovala ty pragmatické politické vůdce ze své komunity, kteří již dávno opustili sen o křesťanském Libanonu a sází všechny své karty na křesťansko-muslimskou koalici v zemi. Tito vůdci jsou si jasně vědomi, že neexistuje žádná šance na izolovaný maronitský Libanon, že historickou perspektivou jejich komunity je spolupráce s muslimy u moci a členství Libanonu v Lize, přičemž doufají a věří, že tyto faktory mohou garantovat, že se libanonští muslimové vzdají své touhy po sjednocení Libanonu se Sýrií a bude se mezi nimi zvětšovat touha po libanonské nezávislosti.

Proto ohromná většina maronitské komunity snadno vidí v jakémkoliv pokusu o pozvednutí praporu územního zmenšení a zvětšení maronitské moci nebezpečný pokus o podvrácení statutu jejich komunity, její bezpečnosti a dokonce celé její existence. Taková iniciativa by jim připadala katastrofální, protože by mohla zničit model současné křesťansko-muslimské spolupráce v Libanonu, která vznikla díky ohromnému úsilí a obětem celé generace; protože by to znamenalo vrhnout libanonské muslimy do syrské náruče a konečně, protože by to způsobilo dějinnou katastrofu připojení Libanonu k Sýrii a zničení jeho bývalého charakteru rozpuštěním ve velkém muslimském státu.

Můžete namítnout, že tyto argumenty jsou irelevantní, protože plán je založen na odtržení muslimských provincií Tyre, Biká a Tripolis. Ale kdo může předpovědět, že se tyto provincie skutečně vzdají svých vazeb na Libanon a svého politického a ekonomického spojení s Bejrútem? Kdo může zaručit, že Arabská liga bude ochotná schválit statut, ke kterému se libanonský partner přihlásí...? Kdo zaručí, že krvavá válka, která následkem takového pokusu nevyhnutelně propukne, bude omezena na Libanon a bojiště se hned nepřesune i do Sýrie? Kdo si může být jist, že se západní mocnosti budou jen dívat jako pozorovatelé a nezasáhnou do experimentu ještě předtím, než bude křesťanský Libanon realizován? Kdo může garantovat, že si vedení maronitů samo neuvědomí vše výše řečené a proto z tak nebezpečného dobrodružství nevycouvá?

Jsou zde proti tomu i přesvědčivé ekonomické argumenty. Nebavíme se o této otázce v letech 1920/1921 ... ale o 30 let později. Horský Libanon se mezitím integroval do jedné organické jednotky s pobřežními rovinami Tyre a Sidon, údolím Baalbeck a městem Tripolis. Jsou komerčně a ekonomicky vzájemně spojení a nerozluční. Horský Libanon byl ještě před první světovou válkou nesoběstačný ... Připojení tří oblastí plus města Bejrút ke státu Libanon umožnilo vytvoření vyvážené ekonomiky. Návrat do minulosti by nejen znamenal chirurgickou operaci, ale také rozklad vedoucí ke konci Libanonu....

Už jen z tohoto hlediska si nedokážu představit, že by jakákoliv seriózní organizace spolupracovala na plánu, který by pro Libanon znamenal ekonomickou sebevraždu.

Když už jsem řekl toto všechno, [měl bych dodat, že] bych neodmítal a naopak bych jistě byl nakloněn myšlence aktivně pomoci jakékoliv manifestaci rozruchu v maronitské komunitě, inklinující k posílení jejich izolacionistické orientace, dokonce i kdyby neexistovala žádná reálná šance na dosažení cílů; považoval bych za pozitivní samotnou existenci takového rozruchu a destabilizace, kterou by mohl způsobit, problémy, které by to způsobilo Lize, odchýlení pozornosti od arabsko-izraelského problému, a zažehnutí ohně impulsů směrem ke křesťanské nezávislosti. Ale co mohu dělat, když takový rozruch neexistuje? ... Za současného stavu se obávám, že jakýkoliv pokus o naši účast by byl považován za hloupý a povrchní,

nebo ještě hůř – za riskantní hru na úkor existence ostatních a ochotu obětovat jejich elementární dobro ve prospěch dočasné taktické výhody pro Izrael.

Navíc, kdyby tento plán nebyl udržen v tajnosti a stal se známým – nebezpečí, které nemůže být v poměrech Středního východu podceněno – škody, které bychom utrpěli ... by nekompenzoval dokonce ani eventuelní úspěch samotné akce....

M.S.
(18. březen 1954, 2398-2400)

24. dubna nás zběžná poznámka v deníku informuje, že toho dne byly mezi premiérem a některým z jeho spolupracovníků na ministerstvu zahraničí prodiskutovány „kontakty s jistými kruhy v Libanonu". Znova je Libanon zmíněn 12. února 1955: Neguib Sfeir, „dobrodruh a vizionář", kterého Šaret znal od roku 1920, právě navštívil izraelského velvyslance v Římě, Eliahu Sassona,

> ...zřejmě jménem libanonského prezidenta Camille Šamúna. Libanon by byl ochoten podepsat separátní mír, pokud splníme tři následující podmínky: (a) zaručit Libanonu hranice; (b) přijít Libanonu na pomoc v případě, že by byl napaden Sýrií; (c) kupovat libanonské zemědělské přebytky. Sasson ... navrhl další setkání mezi ním a Šamúnem během příští návštěvy Říma. (12. únor 1955, 723)

16. května, během společného setkání nejvyšších představitelů ministerstva obrany a zahraničních věcí, se Ben Gurion znova vytasil s požadavkem, aby Izrael něco podnikl v Libanonu. Tvrdil, že tento okamžik je zvlášť příznivý díky obnovení napětí mezi Sýrií a Irákem a vnitřním problémům v Sýrii. Dajan mu hned vyjádřil nadšenou podporu:

> Podle něj [Dajana] je jedinou potřebnou věcí najít důstojníka, třeba jen majora. Buď bychom získali jeho srdce nebo si ho koupili penězi, aby se prohlásil za spasitele maronitského obyvatelstva. Pak izraelská armáda vstoupí do Libanonu, zabere potřebné území a vytvoří křesťanský režim, který se sám spojí s Izraelem. Území jižně od Lítání bude plně anektováno Izraelem a všechno bude v pořádku. Kdybychom přijali radu náčelníka štábu, udělali bychom to zítra, bez čekání na signál z Bagdádu.
>
> ... Nechtěl jsem se s Ben Gurionem hádat... před jeho důstojníky a omezil jsem se na prohlášení, že by to mohlo znamenat... válku mezi Izraelem a Sýrií ... Zároveň jsem souhlasil s vytvořením společné komise složené z úředníků ministerstva zahraničních věcí a armády, která se bude zabývat libanonskými záležitostmi ... [Podle Bena Guriona] by tato komise měla podléhat předsedovi vlády. (16. květen 1954, 966)
>
> Náčelník štábu podporuje plán zaplatit [libanonského] důstojníka, který bude ochoten sloužit jako loutka tak, aby izraelská armáda mohla vypadat, jako že reaguje na jeho žádost „o osvobození Libanonu od jeho muslimských utlačovatelů". To samozřejmě bude šílené dobrodružství ... Musíme se pokusit předejít riskantním komplikacím. Komise se musí zabývat zvažováním úkolů a promyšleností akcí směřujících k povzbuzení maronitských kruhů, které odmítají muslimské tlaky a chtějí se opírat o nás. (28. květen 1954, 1 024)

„Obezřetné akce“ pokračovaly. 22. září došlo k záhadnému incidentu. V Galileji, blízko Safadu, byl napaden autobus. Dva lidé byli zabiti a deset zraněno. Ještě než mohlo vyšetřování stanovit, odkud útočníci přišli (a v tu chvíli existovaly tři protichůdné hypotézy), Dajan požadoval odvetnou akci proti Libanonu. Libanonské vesnice podezřelé z toho, že jsou základnami útočníků, už byly vybrány. Jejich obyvatelstvo by v noci bylo evakuováno a domy vyhozeny do vzduchu. Šaret protestoval proti otevření nové fronty podél hranice, která byla od roku 1948 naprosto mírumilovná. Jenže to bylo přesně to, co Dajan chtěl: destabilizaci Libanonu a pátrání po předchůdci majora Saada Haddáda, který roku 1979 vyhlásil maronitský stát. Splnění jeho ničivých plánů by v této teroristické akci našlo ideální východisko.

Šaret však okamžitou akci vetoval. Spiknutí Izraele proti Libanonu bylo pro tuto chvíli pozastaveno i z jiných důvodů. 1. října 1955 dala americká vláda prostřednictvím CIA Izraeli „zelenou“ k napadení Egypta. Energii izraelského bezpečnostního establishmentu zcela pohltily přípravy na válku, která se konala přesně o rok později. V létě 1956 byla v přípravě na sinajsko-suezskou operaci uzavřena úzká vojenská a politická aliance s Francií. Ta trvala prakticky až do předvečera války v roce 1967 a zabránila Izraeli, obzvláště po de Gaullově nástupu k moci roku 1957, v zahájení jeho plánů na rozkouskování země, kterou Paříž považovala za náležející do francouzské sféry vlivu. Izraelské bombardování jižního Libanonu, jehož jednoznačným smyslem byla destabilizace země, začalo v roce 1968 – po válce z roku 1967, po jmenování Dajana ministrem obrany ve vládě Leviho Eškola, a po konečném přechodu Izraele od spojenectví s Francií ke spojenectví se Spojenými státy.[21] Podle izraelských dokumentů z 50. let od té chvíle tento bezbožný spolek používal všechny možné prostředky ke stálému stupňování teroristického násilí a politického rozvracení Libanonu. Není třeba připomínat, že to všechno bylo plánováno v době, kdy byly nějaké palestinské guerilly ještě daleko v nedohlednu.[22] Potíže Izraele, s nimiž se setkával během všech těch roků uskutečňování svých dlouholetých ambicí na rozdělení Libanonu a jeho vyčlenění z arabského světa, představují další důkaz vnější a cizí povahy těchto spiknutí vzhledem ke skutečným aspiracím Libanonců bez ohledu na jejich náboženskou víru.

[21] Tím samozřejmě není řečeno, že před rokem 1967 mezi Izraelem a USA žádné spojenectví neexistovalo. Izraelské zvláštní služby a CIA v 50. letech spolupracovaly zvlášť těsně. Jistě není náhodné, že podle svědectví ředitele CIA Williama Colbyho v senátním podvýboru pro uprchlíky v červenci 1976 USA následovaly plány izraelského vedení na rozdělení Libanonu – „v 50. letech dodávaly zbraně křesťanům v Libanonu v rámci využití náboženských a etnických menšin v boji proti komunismu“. Nicméně od léta 1956 až do 60. let byl Izrael v dodávkách zbraní závislý na Francii a nemohl otevřeně jít proti přáním Francie. Konec francouzské koloniální války proti Alžírsku a de Gaulleův rostoucí odpor k izraelské aroganci vedly k ukončení francouzsko-izraelského zvláštního vztahu a jeho nahrazení dalším exkluzivním, americko-izraelským vztahem.

[22] Systematická genocida prováděná Izraelem v Libanonu, trvající víc než desetiletí, která nedávno dosáhla stupně cynické brutality nesrovnatelné v soudobé historii s ničím kromě zásahu USA v Indočíně, každopádně není nijak omluvitelná. Ve světle dokumentů, které předkládáme, se izraelská záminka jednání v sebeobraně a obraně libanonských křesťanů před terorem OOP stává ještě směšnější a odpornější. Tato záminka je však často podporována západními médii a vládami. Stálý zástupce Izraele u OSN Jehuda Blum nepochybně cynicky počítá s neznalostí široké veřejnosti, když říká: „Elementární problémy Libanonu se datují mnoho let zpátky. Situaci na jihu lze považovat pouze za druhotný produkt a symptom těchto problémů.“ (*The Nation*, 15. září 1979) Takto popisuje Izraelem řízený masakr civilního obyvatelstva a jiné každodenní útoky, ničení a mučení, prováděné zbraněmi vyrobenými v USA a pod záštitou Izraele izolacionistickými maronitskými loutkami pod velením majora Sa’ada Haddáda.

Posvátný terorismus

17. března 1954 byl na křižovatce Ma'aleh Ha'akrabim napaden autobus jedoucí z Eilatu do Beersheby. Deset cestujících bylo zabito a čtyři přežili. Podle izraelských vládních vyšetřovatelů všechny stopy kvůli skalnatému terénu končily deset kilometrů od jordánské hranice na izraelském území. Jeden z přeživších, seržant zodpovědný za bezpečnost na cestě, dosvědčil, že útočníci byli „beduíni". Další přeživší žena řekla, že to bylo „pět mužů v dlouhých hábitech". Armáda pak podle Šareta „poslala některé ze svých arabských informátorů do vesnice Tel Tsafí [na jordánské straně hranice]". Informátoři po svém návratu hlásili, že „vesničané z Tel Tsafí viděli [ten den] skupinu 8-10 osob překračovat hranici na západě". Nehledě na to, že pro nomádské obyvatelstvo v oblasti bylo odnepaměti běžné v tomto místě přecházet sem a tam, na tomto příběhu informátorů a vesničanů nabízejících svědectví muselo být něco velmi divného. Plukovník Hutcheson, americký předseda jordánsko-izraelské komise pro příměří (Jordanian-Israeli Armistice Commission), je nebral vážně. Ve shrnutí závěrů vyšetřovací komise plukovník Hutchinson oficiálně oznámil, že „ze svědectví přeživších není prokázáno, že všichni vrazi byli Arabové". (23. březen 1954, 411)

Navíc v důvěrné zprávě, datované 24. března a adresované generálu Benikemu, Hutchinson výslovně připisuje útok na autobus teroristům snažícím se o zvýšení napětí v oblasti a dělání problémů současné vládě.[23] Izraelci komisi na protest opustili a vypukla celosvětová kampaň proti „arabskému terorismu" a „krvežíznivé nenávisti" k Židům. Ben Gurion ze svého útočiště v Sdeh Boker požadoval, aby Izrael zabral jordánské území a vyhrožoval, že pokud ještě jednou zvítězí Šaretova politika, opustí vedení strany Mapaj. Lavon také naléhal na akci. 4. dubna premiér napsal Ben Gurionovi:

> Slyšel jsem, že si po Ma'aleh Ha'akrabim myslíte, že bychom měli obsadit jordánské území. Podle mého názoru by nás takový krok přivedl do války s Jordánskem podporovaným Británií, zatímco USA by nás před celým světem odsoudily a jednaly s námi jako s agresorem. Pro Izrael by to mohlo znamenat pohromu a možná zánik. (4. duben 1954, 453)

[23] Šaret naznačuje, že zpráva byla tajně zachycena Izraelci. Také zvažoval možnost, že Hutcheson zamýšlel upozornit na elementy z Irgunu pracující proti jeho vládě a pak tuto hypotézu zamítl. V této souvislosti je zajímavé připomenout, že v debatě v Knessetu (*Divrei Haknesset Hashnya*, str. 654) 25. ledna 1955 mluvčí Herutu, Arie Altmann, silně kritizoval vládu za její slabost a dodal: „Pokud vláda nedostojí svým povinnostem na poli bezpečnosti, nedivte se, pokud jednoho dne budete konfrontováni s překvapujícími fenomény soukromých iniciativ, a ne jedné iniciativy, ale celého komplexu a rozvětvení..." V jeho *Mistraim Ve'Haa Fedayeen* Ehud Ya'ari zmiňuje existenci teroristické skupiny operující v té době v pohraničních oblastech pod názvem „Skupina Tadmor", o níž, jak říká, „ještě nejsou k dispozici žádné detaily". Tato odhalení naznačují, že v té době existovala úzká spolupráce na operativně-tajné úrovni mezi teroristickými skupinami Irgun a Stern, které byly formálně rozpuštěny roku 1948, ale ve skutečnosti stále operovaly jako pravidelná armáda nebo „bezpečnostní" jednotky typu výsadkářské sbory a Šaronova jednotka 101. Později, jak Ya'ari vzpomíná, „prováděly své vlastní nezveřejňované ‚infiltrace' do pásma Gazy... prováděly akce jako útok na uprchlický tábor v Al Burj v Gaze 31. srpna 1953". Další výzkum této věci by mohl odhalit, že rozsah agresivních provokací ze strany izraelských sil přes hranice příměří byl mnohem větší, než bylo kdy veřejně známo. Nicméně nejdůležitější aspekt těchto vztahů leží v jejich politickém významu, který nabízí úplně nový klíč k výkladu historie sionistického státu. Ve skutečnosti představují rozhodující popření přijaté teze, podle které jasné rozdělení mezi pracovním sionismem a tzv. „iracionálním sionismem" revizionistického původu, vyhrazené politickými, ideologickými a pragmatickými antagonismy, existovalo nejméně do roku 1965.

Šaret se pokusil odvrátit vojenskou akci. Úředníkům ministerstva zahraničí řekl, že „všichni jsme byli názoru, že odplata za takové krveprolití jen zeslabí jeho hrozný účinek a postaví nás na stejnou úroveň jako vrahy na druhé straně. Bylo by pro nás lepší incident v Ma‘aleh Ha’akrabim použít jako páku na politický útok na mocnosti tak, aby vyvinuly mimořádný tlak na Jordánsko.“ Také poukazoval na to, že by odplata oslabila účinek masivní propagandistické kampaně, která, jak si poznamenal ve svém deníku, by měla počítat „s pozorností věnovanou americkým tiskem jordánské verzi ... podle níž masakr v Ma‘aleh Ha’akrabim spáchali Izraelci.“ Nejen na veřejnosti, ale i ve svých soukromých poznámkách ministerský předseda deklaroval svou neochotu věřit této verzi.[24]

Šaret však hluboko ve svém srdci musel mít pochybnosti. Nejen že blokoval navrhované vojenské akce, ale rozhodl, že by se Izrael měl zdržet stížnosti u Rady bezpečnosti, tj. vyhnout se mezinárodní debatě, o níž si myslel, že by mohla být kontraproduktivní. Cítil, že jednal moudře, když Dajana během rozhovoru 23. dubna přivedl k tomu, že „není přesvědčený, že masakr v Ma‘aleh Ha’akrabim provedl organizovaný vojenský gang“. Později se od britského novináře Jona Kimcheho dozvěděl, že Dajan o Ma‘aleh Ha’akrabim řekl, že „zprávy OSN jsou často přesnější než naše...“ Napsal: „Z jiného zdroje jsem se tento týden dozvěděl, že Dajan řekl izraelským novinářům, že nebylo dokázáno, že gang z Ma‘aleh Ha’akrabim byl jordánský – je možné, že byl místní.“

Samozřejmě, že to Šareta nevedlo k otevření vnitřního vyšetřování za účelem zjistit pravdu. Naopak, trval na odstranění plukovníka Hutchesona z jeho postu jako na podmínce pro návrat Izraele do komise pro příměří. Armáda se k jeho vetu na nový útok na Západní břeh přidala, i když neochotně. Pod záminkou ne Ma‘aleh Ha’akrabim, ale jiného menšího incidentu v oblasti jeruzalémského koridoru v noci 28. března zahájila masivní útok na vesnici Nahlin u Betléma. Desítky civilistů byli zabity a zraněny, domy zničeny, vesnice – další palestinská vesnice – úplně zničena.

> Řekl jsem [Teddy Kollekovi (tehdy ředitel úřadu předsedy vlády, dnes starosta Jeruzaléma)]: tady jsme zpět ve výchozím bodu – zamířili jsme do války, nebo chceme válce předejít? Podle Teddyho má armádní velení válečné choutky ... [Jsou] úplně slepí k ekonomickým problémům a složitosti mezinárodních vztahů. (31. březen 1954)

V arabských hlavních městech také narůstalo přesvědčení, že izraelská eskalace samovyprovokovaných incidentů, terorismu a odvet znamená, že si Izrael připravuje půdu pro válku. Proto posilovaly vojenskou obranu podél hranic a přijaly silná opatření k zabránění jakéhokoliv pronikání do Izraele ze svých území. To Izraelce uklidňovalo. „Situace podél hranic je lepší než kdykoliv za poslední dlouhou dobu a vlastně je docela uspokojivá,“ řekl Dajan svému novinářskému příteli, který to 17. května sdělil Šaretovi. Izraelská armáda tedy představila novou a důvtipnější strategii skryté agrese. Její cíl: obejít arabská bezpečnostní opatření i Šaretovu nechuť schválit útoky přes hranici. Na Západní břeh a do Gazy pronikaly malé patroly s jasnými příkazy zajímat izolované egyptské nebo jordánské vojenské hlídky, nebo pronikat do vesnic a tam provádět sabotážní nebo vražedné akce. Každá taková akce byla později vždy falešně oficiálně popsána jako proběhnuvší na izraelském území. Armádní

[24] Izrael zahájil obzvláště jedovatou kampaň o Ma‘aleh Ha’akrabim a obnovil ji jako ospravedlnění v době útoku na Egypt roku 1956.

mluvčí vysvětloval, že hlídka po útoku sledovala útočníky až na nepřátelské území. Téměř každodenní akce tohoto typu, prováděné zvláštními výsadkovými oddíly Arika Šarona, přinášely velký počet obětí. Premiér obvykle jen tušil, co se odehrálo ve skutečnosti. Mezi dubnem a červnem si do deníku poznamenával, že se náhodou dozvídal, například, o chladnokrevné vraždě mladého palestinského chlapce, který se dostal do cesty izraelské patrole u své vesnice na Západním břehu. O jiném incidentu napsal:

> Nakonec jsem odhalil tajnou oficiální verzi akce v Tel Tsafí – dvěma Arabům, které jsme poslali zaútočit na Mukhtara, bylo pravděpodobně řečeno, že se to týká krádeže, a zabili jeho manželku. Při jiném incidentu naše jednotka překročila hranici „omylem"; při třetím incidentu naši vojáci hlídkovali hluboko na jordánském území, narazili na Národní gardu, která začala střílet (kdo to ověří?), oni střelbu opětovali a čtyři zabili. (31. květen 1954, 523)
>
> Stovky pracovníků v Sodomu znají pravdu a vysmívají se [popření vraždění vysílaného] izraelským rádiem a izraelskou vládou.
>
> Tato situace ohrožuje život a podnikání Sodomu ... Smí armáda takto jednat podle vlastních rozmarů a ohrožovat takový zásadní podnik? (13. květen 1954, 514)

27. června překročila izraelská výsadkářská jednotka hranici „omylem", podle oficiálního komuniké do hloubky 13 kilometrů na Západním břehu, kde napadla a vážně poškodila jordánskou armádní základnu Azún, východně od Qalqiliji. „Necivilizovaní zde jdou opět lhát přede všemi," byl Šaretův duchaplný komentář k oznámení mluvčího armády.

To, čeho se Šaret obával nejvíc, byla reakce Západu. Premiér si do deníku zanesl několik vyjádření znepokojení, přednesených ze strany USA v těchto týdnech izraelské vládě.

> Zprávy z amerických velvyslanectví v arabských zemích, studované ve Washingtonu, vedly na ministerstvu zahraničí k přesvědčení, že izraelský plán odplat, který má být realizován podle předem daného rozvrhu, existuje, a že je jeho cílem trvalá eskalace napětí v oblasti za účelem vyvolání války.[25] Americká diplomacie je rovněž přesvědčena, že cílem Izraele je sabotovat jednání USA s Egyptem i jednání s Irákem a Tureckem, zaměřená na vytvoření prozápadních svazků. (14. duben 1955)

Tato analýza byla správná. V následujících týdnech ji opět potvrdilo izraelské odmítnutí hraničních bezpečnostních návrhů již dříve přijatých Egyptem, včetně vytvoření smíšených izraelsko-egyptských-OSN patrol a zaminování určitých pohraničních oblastí. Taková opatření, jak prohlásil Dajan, „by nám svázala ruce". Dále se potvrdila v červenci, kdy egyptské úřady rozbily izraelský teroristický kruh obviněný ze sabotáže západních institucí v Káhiře a Alexandrii.

Izraelský pohraniční terorismus ve svých rozličných podobách neutěšeně pokračoval během dalších dvou let, až do předvečera suezsko-sinajské války a samozřejmě i po ní. Šaret zaznamenal epizodu „nejhoršího typu" v březnu 1955, hned po operaci Gaza.

---

[25] Eufemistické používání výrazu „odplata" v kontextu akcí, které měly být realizovány podle předem daného plánu, odpovídá Dajanovu popisu politiky „odvet". Připomínaje notoricky známé eufemismy z vietnamské války („pacifikace", „neutralizace", „vietnamizace") byl tento výraz až donedávna používán k popisu izraelských masakrů v Libanonu.

Armáda informovala Tkoa... [zodpovědného za záležitosti komise pro příměří na ministerstvu zahraničí], že minulou noc proběhla „soukromá“ odvetná akce za zabití mladíka a ženy, Oded Wegmeistera a Shoshany Hartsionové, kteří jeli kolem Ein Gedi [na jordánském území]. Podle armádní verze skupina mladých mužů, včetně dívčina bratra Meira Hartsiona ... překročila hranici, napadla skupinu beduínů a pět jich zabila. Armáda říká, že se jasně vědělo, že se takový krok chystá a bylo plánováno a zamýšleno tomu předejít, jenže podle jejích informací byla akce naplánována dnes večer a předpokládalo se, že na preventivní akci je čas, ale chlapci akci provedli a to je důvod, že se stalo, co se stalo. Jordánci dnes vydali úplně jinou verzi: dvacet izraelských vojáků spáchalo vraždu, když napadli šest beduínů, pět zabili, jednoho nechali naživu a řekli mu, že to je pomsta za ten pár ... takže o tom teď bude vyprávět ostatním. Mluvčí armády dnes oznámil ... že do akce nebyla zapojena žádná armádní jednotka...

To může být bráno jako rozhodující důkaz, že jsme se rozhodli přejít ke generální krvavé ofenzivě na všech frontách: včera Gaza, dnes něco na jordánské hranici, zítra syrské demilitarizované pásmo atd. Na zítřejším zasedání vlády budu požadovat, aby byli vrazi postaveni před soud jako zločinci. (5. březen 1955, 816)

Ben Gurion [zpět ve vládě jako ministr obrany v důsledku Lavonovy aféry] oznámil vládě ... jak se naši čtyři chlapci zmocnili beduínských hochů jednoho po druhém, jak je vzali k brodu, jak je jednoho po druhém podřezali a jak je před smrtí všechny vyslýchali ohledně totožnosti vrahů chlapce a dívky, a jak jejich otázkám nerozuměli, protože nemluvili arabsky. Skupina byla vedena Meirem Hartsionem z kibucu Fin Harod... Sami se vzdali armádě a plně přiznali, co udělali.

Ben Gurion i já jsme shledali užitečným postavit je před vojenský soud ... je žádoucí, aby jim dlouhé vězení, ke kterému budou odsouzeni, uložil vojenský soud, protože armáda nebude mít žádný respekt k trestům pocházejícím od civilních soudů.... Večer mě ministr spravedlnosti a generální prokurátor informovali, že neexistuje žádný zákonný způsob, jak je dostat před vojenský soud.... Kontaktoval jsem Ben Guriona a dohodl, že dá instrukce armádě, aby je předala policii ... Mimochodem, Hartsion ... a jeho tři přátelé jsou výsadkářští záložáci. (6. březen 1955, 817)

[Zatímco na ulicích Tel Avivu probíhají oslavy Purim] rádio vysílá veselou hudbu ... někteří z nich ukazují spoustu talentu, duchovní půvab a touhu po původní kráse. Přemýšlel jsem nad substancí a osudem tohoto národa, který je schopen jemné citlivosti, tak hluboké lásky k lidem a tak poctivému usilování o krásu a ušlechtilost, a zároveň mezi svou nejlepší mládeží vychovává mladíky schopné vypočítavosti, chladnokrevné vraždy podřezáním mladého bezbranného beduína. Která z těchto biblických duší v národě zvítězí nad tou druhou? (8. březen 1955, 823)

Nakonec ti čtyři byli předáni policii, ale teď odmítají mluvit ... Volal jsem Ben Gurionovi ... „Je to jejich zákonné právo,“ řekl. ... [Dodal] že jejich přiznání armádě nemůže posloužit k jejich obvinění civilním soudem. Z právního hlediska to tak být může, ale z hlediska veřejnosti je to skandál. (10. březen 1955, 828)

Policejní šéf se obrátil na náčelníka štábu a zeptal se, zda je armáda ochotna pomoci při policejním vyslýchání ... Náčelník štábu řekl, že se zeptá ministra obrany a pak jeho jménem odpověděl, že nesouhlasí s účastí armády na výsleších ... je jasné, že armáda kryje své chlapy.

Isser [Har‘el] cítí, že skoro nikdo v zemi neodsuzuje mladíky, kteří zabili beduíny. Veřejné mínění je definitivně na jejich straně.

Když jsem přijel do Tel Avivu, jeden důstojník ... mi přišel říct, že celá odvetná operace byla zorganizována s aktivní pomocí Arika Šarona, velitele výsadkářského praporu.[26] Tuto čtveřici měl vybavit zbraněmi, jídlem a materiálem, měl je nechat jet část cesty autem z vojenské jednotky a nařídil, aby jejich útočiště bylo zajištěno jeho hlídkami. Důstojník nevyloučil, že o celé operaci předem věděl i Dajan. Navíc tato čtveřice nyní odmítá mluvit na výslovný rozkaz Arika [Šarona], možná schválený Dajanem. Kampaň je organizována beze mne, protože jsem odhalil jejich identitu (tisku). Arik křičí, že jsem jeho lidi vystavil pomstě v případě, že kdykoliv v budoucnu padnou v boji do zajetí. (11. březen 1955, 834)

Ti čtyři jsou připraveni se přiznat pod podmínkou, že jim bude zaručena amnestie. (13. březen 1955, 840)

Ve třicátých letech jsme omezovali pohnutky k pomstě a vzdělávali jsme veřejnost k tomu, aby považovala pomstu za absolutně negativní impuls. Nyní naopak ospravedlňujeme systém odvet z pragmatických důvodů ... odstranili jsme duševní a morální brzdu tohoto instinktu a učinili přijatelným... vyzdvihovat pomstu jako morální hodnotu. Tento názor obecně zastává velká část veřejnosti, hlavně spousta mladých, ale v [Šaronově] praporu, který se stává státním nástrojem pomsty, to vykrystalizovalo a dosáhlo *hodnoty posvátného principu*.[27] (31. březen 1955, 840)

Britský velvyslanec Nichols vyjádřil ... své překvapení nad propuštěním oněch čtyř. Podle něj Jordánci zatkli vraha těch dvou v Ajuru.... Jaký kontrast mezi jejich krokem a ostudným postupem přijatým námi! ... Kesseh [generální tajemník Mapaj] se dozvěděl od svého syna [vyššího armádního důstojníka], že operace byla provedena s plným vědomím armády na všech úrovních, včetně náčelníka štábu, a byli do ní zapojeni vysocí důstojníci. (28. březen 1955, 870)

Na schůzce sekretariátu Mapaj 11. ledna 1961, o šest let později, se Šaret k této epizodě vrátil.

Fenomén, který mezi námi už roky a roky vítězí, je necitlivost ke špatným činům... k morální zkaženosti ... Pro nás sám špatný čin neznamená nic vážného, saháme k němu jen při hrozbě krize nebo vážných důsledků vyplývajících ze ztráty pozice, poklesu moci nebo vlivu. K morálním problémům nemáme morální, ale pragmatický přístup... Jednou izraelští vojáci zavraždili několik Arabů z důvodu slepé pomsty ... a nebyl z toho vyvozen žádný závěr, nikdo nebyl degradován, nikdo nebyl odvolán z úřadu. Pak tu byl Kafr Qasim (viz dodatek 2)... zodpovědní nevyvodili žádné závěry. To nicméně neznamená, že veřejné mínění, armáda a policie nevyvodi-

[26] Dnes je Šaron ministrem zemědělství v Beginově vládě a zodpovídá za osidlování Západního břehu a Gazy. Byl velitelem notoricky známé „jednotky 101“, zabývající se akcemi proti civilnímu obyvatelstvu za hranicí příměří. V nedávné rádiové debatě (viz poznámka 18) byl Šaron na tuto epizodu dotázán. „Pokud jde o Meira Hartsiona,“ řekl Šaron, „chci říct: je neštěstí, že tu nejsou žádní další muži jako on, s jeho loajalitou, jeho láskou k zemi a jeho příspěvkem k pozvednutí bojové úrovně izraelské armády. Je ostudné, že muže, který bojoval, a bojoval i za vás, nazýváte vrahem.“ (*Davar*, 14. září 1979)

[27] Je třeba podotknout, že výraz „terorismus“ tehdy ještě době nebyl v módě. Šaret tak používá slova „odplata“ a „slepá pomsta“. Je jasné, že se snažil uchopit slovo, které by přesně odpovídalo dnešnímu výrazu „terorismus“.

ly žádné závěry. Jejich závěr byl ten, že arabská krev může být volně prolévána. A pak pro ty z Kafr Qasim přišla amnestie a opět mohly být vyvozeny nějaké závěry, a tak bych mohl pokračovat. (11. leden 1961, 769)

Všechno to musí působit zvrácení smyslu pro spravedlnost a čest ve veřejném mínění; musí to způsobovat, že se stát v očích světa jeví jako divošský stát, který neuznává principy spravedlnosti tak, jak jsou stanoveny a uznávány současnou společností.

Lavonova aféra: Terorismus jako nátlak na Západ

ZA PRVÉ: Zahajte okamžitou akci k zabránění nebo odložení anglo-egyptské smlouvy. Cíle jsou: za prvé kulturní a informační centra; za druhé ekonomické instituce; za třetí vozy britských představitelů a ostatních Britů; za čtvrté jakýkoliv cíl, jehož sabotáž by mohla způsobit zhoršení diplomatických vztahů. ZA DRUHÉ: informujte nás o možnostech akce v pásmu Průplavu. ZA TŘETÍ: poslouchejte nás každý den v 7 hodin na vlnové délce G.

Tento kódovaný telegram byl poslán izraelské špionážní síti, která se usadila v Egyptě mnoho měsíců před svou aktivací v červenci 1954. Síť měla původně sloužit jako pátá kolona během příští války. Telegramu předcházely ústní instrukce od plukovníka Benjamina Givliho, šéfa izraelské vojenské rozvědky, důstojníkovi mířícímu do Káhiry, aby se k síti připojil. Tyto instrukce zněly:

> [Náš cíl je] rozbít důvěru Západu v současný [egyptský] režim ... Akce by měly způsobit zatýkání, demonstrace a pomstu. Izraelský původ akcí by měl být úplně skryt a pozornost by se měla přesunout na jiný možný faktor. Účelem je zabránit ekonomické a vojenské pomoci Egyptu ze Západu. Volba správných cílů, jež by měly být sabotovány, bude ponechána na mužích na místě, kteří by měli vyhodnotit možné důsledky každé akce ... v rámci vytvoření rozruchu a veřejného zmatku.[28]

Tyto rozkazy byly uskutečňovány mezi 2. až 27. červencem 1954 sítí, jež byla složena z asi deseti egyptských Židů pod velením izraelských agentů. Mezi Káhirou a Londýnem probíhala jednání o stažení z pásma Průplavu, a mezi Káhirou a Washingtonem o dodávkách zbraní a další pomoci v souvislosti s možnou americko-egyptskou aliancí. Britská a americká kulturní a informační centra, Brity vlastněná kina, ale také egyptské veřejné budovy (jako například pošty) byly v Káhiře a Alexandrii terči bombových útoků. Podezření padlo na Muslimské bratří, oponenty Násirova režimu. Izraelská síť byla nakonec odhalena a rozbita 27. června, kdy byl jeden z jejích členů dopaden poté, co mu v Alexandrii explodovala bomba v kapse.

Šaret, který o síti nic nevěděl, byl téhož dne informován o faktech a začal shromažďovat důkazy o zodpovědnosti ministra obrany a armádních činitelů. Kromě toho však neudělal nic až do 5. října, kdy Káhira oficiálně oznámila bezprostřední soud se zatčenými sabotéry. Šaret pak plně podporoval kampaň zahájenou Izraelem prezentující případ jako protižidovské falešné obvinění ze strany Egypta. 13. prosince, dva dny po zahájení procesu v Káhiře, premiér v Knessetu odsoudil „spiknutí... a demonstrační proces ... proti skupině Židů ... obětem křivých obvinění“.* Jeho stranické noviny *Davar* došly až k nařčení egyptské vlády z „*nacisty inspirované politiky*“. Izraelskými i mezinárodními médii obíhaly hororové příběhy o přiznáních získaných od obviněných mučením. Šaret věděl, že to všechno je lež. „Ve skutečnosti,“ píše do svého deníku 2. ledna 1955, „kromě prvních dvou dnů po zatčení, kdy tam proběhlo nějaké bití, s našimi muži zacházeli naprosto slušně a lidsky.“ Ale veřejně mlčel a sám se k antinásirovským chórům nepřipojil. Dokonce ani členové vlády a prezident, nemluvě o tis-

[28] Obě pasáže jsou reprodukce z dokumentů Olshan-Doriho komise vyšetřující „aféru“, připojeno k deníku, str. 659 a 664.

* Viz dodatek 4.

ku, nebyli oficiálně informováni až někdy do února, kdy v Izraeli kolovaly zvěsti na každém rohu ulice. Pak vyšla najevo pravda a to, že vládní propaganda byla od začátku do konce falešná, že izraelskou síť do Egypta skutečně nasadili Izraelci a že byl celý komplot proti Egyptu vymyšlen Šaretovou administrativou.

Než soud skončil – dva obvinění byli odsouzeni k smrti a popraveni, osm bylo odsouzeno k dlouholetému vězení, tři izraelští velitelé operace z Egypta úspěšně uprchli a čtvrtý spáchal sebevraždu – ministerskému předsedovi se stala známými další fakta. Technická otázka, kdo vlastně nařídil aktivovat síť k určitému datu, byla zodpovězena až o šest let později, kdy čtvrtá nebo pátá vyšetřovací komise od této zodpovědnosti definitivně a s konečnou platností osvobodila Lavona a určila, že Dajan, Peres, Givli a další menší „bezpečnostní" pomocníci padělali dokumenty a falšovali svědectví, aby obvinili ministra obrany. Šaret v letech 1954-1955 závěry komise předpokládal s tím, že aférou bylo vinno celé vedení bezpečnostního establishmentu. Pro něj byla otázka kdo dal rozkaz druhotná vzhledem k potřebě vyslovení odsouzení ideologie a politiky izraelského terorismu. Proto, i když o vině kliky Dajan-Peres-Givli neměl pochyb, pro něj byla nevyhnutelná i Lavonova *politická* zodpovědnost.

> [Lidé] se mě ptají, zda jsem přesvědčen, že „on dal rozkaz"... ale předpokládejme, že Givli jednal bez instrukcí... neleží přesto morální zodpovědnost na Lavonovi, který neustále kázal činy šílenství a učil vedení armády ďábelským lekcím, jak uvrhnout Blízký východ do ohně, jak vyvolávat třenice, způsobovat krvavé konfrontace, sabotovat cíle a majetek mocností [a páchat] zoufalé a sebevražedné činy? (10. leden 1955, 639)

V tuto chvíli mohl Šaret změnit historii Blízkého východu. Měl mluvit otevřeně a přímo k veřejnosti, která byla hluboce znepokojena událostmi v Egyptě – zatčeními, soudem, popravami, rozporuplnými pověstmi, ovzduším intrik obklopujícím „aféru" – strhnutím masky utajení, odsouzením těch, kdo za to byli zodpovědní, odhalením jejich pravého přesvědčení ohledně izraelských teroristických ideologií a cílů. Navržením alternativy by pro sebe mohl vytvořit podmínky, kdy by mohl použít formální sílu, jíž měl, k radikálnímu úklidu v bezpečnostním establishmentu. Dopad takového činu by byl pravděpodobně značný nejen v samotném Izraeli, ale i v arabském světě, hlavně v Egyptě. Pád Lavona na jedné straně a gangu Ben Gurionovců v čele s Dajanem a Peresem na straně druhé by mohl zablokovat Ben Gurionův návrat k moci a v širší perspektivě zabránit sinajsko-suezské válce. Události by pak od té doby nabraly úplně jiný směr.[29]

Premiér však neměl ani odvahu ani povahu potřebnou k takovému činu. Navíc se vždy obával, že by ho jeho „umírněné" názory vystavily obviněním z defétismu ze strany aktivistů

[29] V dopise Ben Gurionovi, datovaném 6. března 1961, Šaret potvrdil: „Proč jsem tehdy odmítl schválit odstřelení Perese? Protože jeho odstranění *v té době* by mohlo být interpretováno jako přiznání, že vedení izraelského bezpečnostního establishmentu bylo zodpovědné za barbarské akce v Káhiře (str. 789). Mimo Izrael je toho obecně známo jen velmi málo o „aféře", jejím složitém rozvětvení a důsledcích, které na několik let hluboce rozleptaly a ovlivnily politický život v Izraeli. Je proto pochopitelné, že se i vynikající reportér jako David Hirst mohl nechat zmást a myslet si, že Lavon sdílel Šaretovu mírovou linii (*The Gun and the Olive Branch*, London: Futura Publications, 1976). Ve skutečnosti byl Lavon zapálený „aktivista", který nepromeškal žádnou možnost kázat používání násilí, a to byl důvod, proč ho Ben Gurion, když odcházel do Sdeh Boker, nechal starat o „jeho" ministerstvo obrany. Později ho však Ben Gurion kvůli jeho aktivistické horlivosti začal podezírat, že se ho snaží vystrnadit z čela bezpečnostního establishmentu. Tak se komplikovaná rivalita těchto dvou členů vedení Mapaj, pokud jde o jejich vlastní pohnutky a ambice, vetkala i do vztahů s Ben Gurionovými mladšími dědici, hlavně Peresem a Dajanem, a do intrik, kterým dala „aféra" vzniknout.

agresivního sionismu. Tak se schovával za různé záminky ospravedlňující jeho pasivitu dokonce i před sebou samým, zatímco v hloubi srdce věděl, že jeho objektivní souhlas s pravidly hry vedené jeho nepřáteli by se nakonec vrátil jako bumerang proti jeho vlastní kariéře. Otevřené přiznání faktů, jak utrápeně argumentoval, by mohlo poškodit lidi stojící v Káhiře před soudem, nebo by to mohlo poškodit obraz Izraele ve světě, nebo by to mohlo způsobit rozštěpení strany Mapaj, do jejíhož vedení Lavon a Ben Gurion, stejně jako on, patřili, což by způsobilo ztrátu její většiny v příštích volbách. Nevyhnutelně skončil zamotaný v pavučinách spiknutí předených kolem něj nepřátelskými frakcemi ve vládě, armádě a straně. Od poloviny února neměl jinou možnost než se smířit s nevysloveným ultimátem lidí Ben Guriona a vyzvat starého pána, aby znova vstoupil do vlády jako ministr obrany místo Lavona.

Do ledna 1955 si byl Šaret dobře vědom, že „aféra" byla použita Lavonem a jeho přáteli na jedné straně a Ben Gurionovci na straně druhé, a extremistickými promilitaristickými frakcemi jako Ahdut Ha'avoda – ke zveřejnění konfliktu mezi linií „aktivistů" a „umírněnou" politikou premiéra. Byl rovněž informován, že se Dajan pokoušel zorganizovat coup d'etat* a že měl Ben Gurionovu podporu. Ostatní osoby, jež byly osloveny (hlavně mezi mladšími bojovníky Mapaj), myšlenku změny vedení prostřednictvím násilí odmítly.[30] Dajan se chtěl mermomocí vyhnout tomu, aby byl vyšetřovacím výborem nominovaným Šaretem odhalen jako jeden z těch, kdo byli ve skutečnosti za „aféru" zodpovědní. Lavon oproti tomu vyhrožoval spácháním sebevraždy, pokud by ho komise prohlásila vinným z vydání rozkazu.

> Teddy [Kollek] vykreslil hrůzný obrázek vztahů na vrcholu bezpečnostního establishmentu. Ministr obrany je úplně izolovaný – nikdo z jeho spolupracovníků s ním nemluví. Během vyšetřování tito spolupracovníci [například Peres, Dajan a několik dalších vysokých ministerských úředníků a důstojníků armády] zosnovali plán, jak očernit jeho jméno a chytit ho do pasti. Chytili muže, který přišel ze zahraničí [velitele jednotky v Egyptě Avrahama Zeidenberga, také známého jako „Paul Frank", „Flad" nebo „třetí muž"], který uprchl z Egypta... podrobně ho instruovali, jak odpovídat, jak lhát vyšetřovatelům a koordinovali svědectví tak, aby past na Lavona sklapla. Teddy je přesvědčen, že Lavon musí okamžitě odejít. Givli také musí být odvolán, ale na Dajana by se zatím sahat nemělo. (9. leden 1954, 637)
>
> Nikdy bych si nepomyslel, že bychom mohli dojít k tak hroznému stavu otrávených vztahů, rozpoutávání nejnižších instinktů nenávisti a pomsty a vzájemného podvádění na špičce našeho nejskvělejšího ministerstva [obrany].
>
> Obcházím kolem jako šílený, ochromený hrůzou a ztracený, úplně bezmocný ... co mám dělat? Co mám dělat? (10. leden 1954, 639)
>
> Isser [Harel, ředitel Šin Bet, byl tehdy dotčen, protože „aféra" byla řízena vojenskou rozvědkou bez koordinace s jeho organizací] mi vypráví hrůzyplné historky o rozhovorech, které s ním Givli zahájil ohledně návrhu na unášení Egypťanů nejen z pásma Gazy, ale i z Kypru a Evropy. Také navrhl šílený plán vyhodit do vzduchu egyptskou ambasádu v Ammánu v případě rozsudků smrti před káhirským soudem. (14. leden 1955, 654)

---

* Státní převrat; pozn. překl.

[30] Ahdut Ha'avoda, jehož nejznámějšími vůdci byli Yigal Allon a Israel Galili, se v 60. letech spojil s Mapaj a vznikla tak Dělnická strana.

Aharonu Barkattovi, generálnímu sekretáři Mapaj, Šaret vykreslil následující obrázek izraelského bezpečnostního establishmentu:

> Dajan byl připraven unášet letadla a [arabské] důstojníky z vlaků, ale byl šokován Lavonovým návrhem o pásmu Gazy. Maklef [který byl před Dajanem náčelníkem štábu] požadoval volnou ruku v zavraždění Šíšaklího, ale byl otřesen, když mu Lavon dal šílený rozkaz ve věci syrského demilitarizovaného pásma. (25. leden 1955, 682)
>
> On [Lavon] inspiroval a pěstoval negativní dobrodružný trend v armádě a kázal doktrínu, že ne arabské země, ale západní mocnosti jsou nepřítel, a jediný způsob, jak je odradit od jejich spiknutí, vede přes otevřené akce, které je budou terorizovat. (26. leden 1955, 685)

Peres sdílí stejnou ideologii: chce přimět Západ k podpoře izraelských cílů.

Násir: Soužití s Izraelem je možné. Ben Gurionova odpověď: Operace Gaza

Svůj komentář k izraelským teroristickým akcím v Egyptě uzavřel úředník amerického velvyslanectví v Káhiře 8. února 1955 tak, že „pokud mohou být uskutečňovány tak šílené akce, Šaret nemá nad věcmi kontrolu“.[31]

Ministerstvo zahraničí, jak poznamenal premiér, se obávalo dalších izraelských provokací za účelem sabotovat vztahy USA s arabským světem po podepsání ankarsko-bagdádské smlouvy. Americká vláda se proto pokusila vydat dvěma směry zároveň, aby zachránila, co se v dané situaci ještě dalo: vyvíjela tlak na Násira, aby se Šaretovou vládou vyjednal nějakou dohodu, a nabídla sionistickému státu bezpečnostní smlouvu. Izraelský premiér poznamenal, že Kermit Roosevelt Jr. z CIA pracoval na vytvoření kontaktů mezi Izraelem a Egyptem, a že on, Šaret, navrhl jako svého zástupce Yigaela Yadina. (21. leden 1955, 675)

> [Setkal jsem se s] Rogerem Baldwinem, vyslancem americké Ligy pro lidská práva, který navštívil Káhiru ... Násir s ním mluvil o Izraeli a řekl, že nepatří mezi ty, kdo chtějí Izrael zahnat do Středozemního moře. Věří v soužití s Izraelem a ví, že jednání budou jednoho dne zahájena. (25. leden 1955, 680)
>
> Telegram od Ebana... USA jsou připraveny podepsat s námi dohodu, kterou bychom se zavázali nerozšiřovat naše hranice násilím, a podle které by nám přišly na pomoc v případě našeho napadení. (28. leden 1955, 691)
>
> Teddy [Kollek] přinesl zprávu od Isserových [šéf bezpečnostní služby] lidí ve Washingtonu. Partneři [CIA] opakují svůj návrh na schůzku s Násirem, který ji nehodlá zrušit kvůli výsledku soudu ... Je ochotný se s námi setkat stejně jako předtím a iniciativa nyní záleží na Izraeli. (10. únor 1955, 716)
>
> [Pokud jde o návrhy Washingtonu ohledně americko-izraelské bezpečnostní smlouvy] telegrafoval jsem Ebanovi, že jsme ochotní přijmout klauzuli, jež nás zaváže nerozšiřovat hranice násilím, ale že bychom se nezavázali upustit od všech nepřátelských akcí, protože to by znamenalo zavřít si dveře ohledně všech možností provádět odvetné akce. (14. únor 1955, 726)

Poslední věta naznačuje, že zprávy o amerických návrzích a možných vyjednáváních mezi Šaretem a Násirem se v bezpečnostním establishmentu rychle rozšířily. Tlaky na Šareta se vystupňovaly. Ben Gurion 17. února přijal premiérovu výzvu k návratu do vlády jako ministr obrany. Šaret si ten den do deníku poznamenal citát své hospodyně, že „to je konec míru a klidu“. O deset dní později skutečně

> Ben Gurion přijel ... s ... náčelníkem štábu, který nesl srolované mapy. Hned jsem pochopil, co bude tématem rozhovoru... Náčelník štábu navrhl udeřit na základnu egyptské armády u vstupu do města Gaza... Odhadoval, že nepřátelské ztráty by byly asi deset ... a že se musíme připravit na několik obětí na naší straně. Ben Gurion tvr-

[31] Tento komentář pronesl Lewis Jones, pobočník velvyslance v Káhiře, který, jak Šaret říká, „je považován za osobního přítele Nahuma Goldmana a Teddy Kolleka, a je nám dobře znám svým spravedlivým postojem k Izraeli“. Jones také vyslovil názor, že protesty Izraele proti rozsudku v Káhiře by neměly být brány příliš vážně: „Dokonce i když dojde k pověšení [rozsudek smrti], nebyla by to pohroma [pro Izraelce]... protože by to pravděpodobně pomohlo [Izraelcům] získat víc peněz v USA.“ (8. únor 1955, str. 712)

dil, že záměrem není zabíjet, ale jen zničit budovy. Pokud Egypťané v šoku z útoku utečou, nemusí vůbec dojít ke krveprolití.

Plán jsem schválil. Průnik k Rehovotu – 30 km od hranice pásma Gazy – šokuje veřejnost a nedostatečná reakce je vyloučená... V srdci jsem litoval, že odveta bude [veřejností] připsána Ben Gurionovi. Nakonec jsem odvetnou akci schválil ... už když byl Ben Gurion mimo vládu a bylo čistě náhodou, že se operace neuskutečnila. Schválil bych i tuto, bez ohledu na to, jestli je Ben Gurion ministr obrany. (27. únor 1955, 799-800)

Jsem šokován. Počet [egyptských obětí (39 mrtvých a 30 raněných, včetně sedmiletého chlapce)] změnil nejen rozměry operace, ale celou její podstatu; stal se z ní případ zodpovědný za způsobení vážných politických a vojenských komplikací a nebezpečí... Mluvčí armády dal na základě pokynů ministra obrany tisku falešnou verzi: naše jednotka poté, co byla napadena pravděpodobně na našem území, opětovala palbu a svedla bitvu, která se potom vyvinula tak, jak se vyvinula. Kdo nám uvěří? (1. březen 1955, 804)

Byla to ta samá stará písnička: udeřit, zmizet a pak si z celého světa dělat blázny:

Velvyslanectví by měla být instruována k odsouzení Egypta a nebýt v defenzivě... Teď vznikne všeobecný dojem, že zatímco křičíme o naší izolaci a ohrožení naší bezpečnosti, provádíme útoky a vybarvujeme se jako krvežízniví a snažící se páchat hromadné masakry ... je možné, že toto vzplanutí bude interpretováno jako výsledek armádního a národního pobouření nad politikou mocností ignorování bezpečnosti jejich státu, a zabrání pokračování této politiky až do trpkého konce. Musíme přinejmenším zajistit, aby byl takový všeobecný dojem... Nadiktoval jsem instrukce pro velvyslanectví... Je žádoucí, aby tisk vyjadřoval následující: (a) naše veřejné mínění je rozrušeno průnikem egyptského gangu do hustě obydlené oblasti a jeho útokem na veřejnou dopravu; (b) zdá se, že se srážka vyvinula ve skutečnou bitvu tím, jak přestřelka pokračovala; (c) Egypt stále tvrdí, že je s Izraelem ve válečném stavu, což demonstruje činy jako jsou blokády a vraždy, a pokud tu je válečný stav, jsou tu tyto výsledky; (d) tuto událost nelze vydělit od celkového pocitu izolace, který v Izraeli převládá vzhledem ke svazkům Západu s arabskými státy ... nejnovějším příkladem je irácko-turecký pakt, jehož antiizraelské cíle jsou obzvláště evidentní.

S posledním argumentem (d) se musí zacházet velmi opatrně v tom smyslu, že by neměl být připisován nám a měl by být sdělen jen těm nejloajálnějším [komentátorům], kteří musí být varováni, aby neodhalovali svou inspiraci z našich zdrojů.

Když jsem napsal tyto věci [instrukce velvyslanectvím], ještě jsem nevěděl, jak drtivé jsou již zveřejněné důkazy vyvracející naší oficiální verzi. Obrovské množství zbraní a výbušnin, taktika útoku, zatarasení a podminování cest ... precizní koordinace útoku. Kdo by byl takový blázen, aby věřil, že tak složitá operace mohla „vzniknout“ z náhodného a nenadálého útoku na izraelskou armádní jednotku egyptskou jednotkou?

Mučí mě myšlenka, zda to není mé největší selhání ve funkci předsedy vlády. Kdo ví, jaké to bude mít politické a bezpečnostní důsledky? (1. březen 1955, 804-805)

Jedny z okamžitých a nevyhnutelných důsledků byly tyto:

> Včera ... proběhl rozhovor mezi [Salahem] Goharem [hlavním zástupcem Egypta ve společné komisi pro příměří] a [Josephem] Tkoa. Egyptský zástupce [Tkoa] ihned informoval, že hned po předchozí schůzce [která se konala po útoku na Gazu]... mu Násir řekl... že má osobní kontakt s izraelským ministerským předsedou a že byla dobrá šance, že se věci budou vyvíjet dobrým směrem, ale pak přišel útok na Gazu a přirozeně to teď ... stojí.
>
> Lawson [americký velvyslanec] si myslí, že důvodem pro varování a hrozby [z arabských zemí] je strach, který se arabských zemí zmocnil kvůli Ben Gurionově návratu. Útok na Gazu je interpretován jako rozhodnutí naší strany útočit na všech frontách. Američané se také obávají, že to povede k novému požáru na Středním východě, který zničí všechny jejich plány. Proto od nás chtějí obdržet definitivní závazek, že se podobné akce nebudou opakovat. (12. březen 1955, 837)

Ale podobnému závazku bránilo právě to, že se Ben Gurion znova vrátil do vlády a neměl nejmenší chuť měnit své myšlení. Naopak, 25. března, méně než měsíc po útoku na Gazu, navrhl vládě, aby Izrael přistoupil *k okupaci pásma Gazy*, tentokrát natrvalo. Diskuse trvala celých pět dní a skončila rozdělením ministrů na oponenty návrhu v čele se Šaretem a stoupence Bena Guriona. S pěti hlasy pro, devíti proti a dvěma, co se zdrželi hlasování, byl plán odmítnut, nebo možná prostě jen odložen. Bezpečnostní smlouva nabízená USA však musela být odmítnuta, protože – jak Dajan vysvětlil v dubnu 1955 – „by to nasadilo pouta našim svobodným vojenským akcím". 26. května to detailně vysvětlil během schůzky s izraelskými velvyslanci ve Washingtonu (Abba Eban), Paříži (Ya'acov Tsur) a Londýně (Eliahu Eilat). Rozhovor poté Šaretovi popsali Ya'acob Herzog a Gideon Raphael:

> (Dajan řekl) My nepotřebujeme bezpečnostní smlouvu s USA: taková smlouva pro nás bude představovat jen překážku. Nebudeme čelit žádné hrozbě přesily všech arabských sil dalších 8-10 let. Dokonce i když dostanou masivní vojenskou pomoc ze Západu, tak si udržíme svou vojenskou převahu díky nekonečně větší schopnosti přijmout nový vojenský potenciál. Bezpečnostní smlouva nás jen spoutá a vezme nám svobodu manévrování, kterou v příštích letech potřebujeme. Odvetné akce, které bychom nemohli provést, kdybychom byli svázaní bezpečnostní smlouvou, jsou naše životní míza ... umožňují nám udržet velké napětí mezi naším obyvatelstvem a v armádě. Bez těchto akcí bychom přestali být bojovnými lidmi, a bez disciplíny a bojovných lidí jsme ztraceni. Abychom mohli poslat mladé muže do Negevské pouště, musíme křičet, že je v nebezpečí.
>
> Závěr vyplývající z Dajanových slov je jasný: tento stát nemá žádné mezinárodní závazky, žádné ekonomické problémy, otázka míru neexistuje ... Musí své kroky vypočítávat omezeně a žít s vytaseným mečem. Musí vidět meč jako hlavní, ne-li jediný nástroj, s nímž udrží svou morálku na vysoké úrovni a uchová si morální napětí. Ke směřování k tomuto cíli si může, ne – musí – vymýšlet nebezpečí a aby to mohl dělat, musí přijmout metodu provokací a pomst... A především, doufejme v novou válku s arabskými zeměmi, abychom se nakonec mohli zbavit problémů a získat náš prostor. (Takové přeřeknutí: Ben Gurion sám řekl, že by stálo za to zaplatit Arabům milion liber za zahájení války). (26. květen 1955, 1 021)

14. srpna na návštěvě v Jeruzalému, po setkání v Káhiře s egyptským ministrem zahraničí Mahmúdem Fawzim, řekl Šaretovi vůdce amerických kvakerů Elmer Jackson, že Násir stále má zájem na normalizaci vztahů s Izraelem. 7. října řekl sám egyptský prezident zvláštnímu vyslanci *New York Times*, Kennethu Love: „Žádný Arab dnes neříká, že bychom měli zničit Izrael.“[32] Ale Izrael své rozhodnutí již učinil.[33]

[32] (7. říjen 1955, str. 1197). Viz také Kenneth Love, *Suez* (McGraw-Hill, 1969). Šaret zde popisuje, jak zpravodajská agentura odeslala rozhovor s Lovem, připisující Násirovi větu „měli bychom zničit Izrael“. Šaret nevěřil, že to může být pravda a ulevilo se mu, když přišla oprava toho, co bylo popsáno jako „dálnopisná přenosová chyba“, což potvrdilo jeho pohled na Násirovu smířlivou politiku.

[33] Detailní popis výše uvedených skutečností vrhl jasné světlo na falzifikace, které dodnes stále prostupují jistou sionisty inspirovanou historiografií – viz např. vysvětlení a analýza událostí v té době, které poskytuje Naday Safran v *Israel – The Embattled Ally* (Cambridge: Harvard University Press, 1978). Podle Safrana se Násirův postoj v roce 1955 přesunul od „zřetelné umírněnosti k postoji, který se zdál směřovat k... vedení arabských států k útoku na Izrael“ a „zjevná ochota arabských států akceptovat židovský stát“ se uprostřed 50. let změnila na „zasazování se o odstranění tohoto státu“. (Viz také poznámka 34.)

Rozptýlení palestinských uprchlíků...

Jedním z důležitých důvodů pro neústupnost, s níž Izrael sledoval svou politiku odvet, byla touha sionistického vládnoucího establishmentu vyvinout trvalý tlak na arabské státy, aby z blízkosti hranice příměří odstranily palestinské uprchlíky z války v roce 1949 a rozptýlily je po arabském světě. V raných 50. letech to nebyla otázka vojenského zvažování: jak jsme viděli a jak jasně demonstruje Dajanův citát, izraelská vláda měla zájem na zvyšování napětí v pohraničí, ne na jeho eliminaci. Navíc byl její nedostatek starostí o bezpečnost židovského obyvatelstva tak cynický, jako její propagace pocitu nebezpečí mezi osadníky pomocí provokací a falešné propagandy. Krom toho v této době neexistovalo žádné organizované palestinské hnutí odporu. Je naprosto zřejmé, že nízká úroveň partyzánských aktivit, umožňovaných arabskými režimy, měla za cíl spíš zredukovat napětí vzniklé v jejich zemích přítomností uprchlíků a udržet tento bod na programu v mezinárodní aréně než připravovat válku o zrovnoprávnění v Palestině.[34] Ale přítomnost palestinských uprchlíků podél hranice příměří

---

[34] Viz Abu Iyad, *Palestiniens Sans Patrie* (Paris: n.p., 1979) a Ehud Ya‘ari, *Mitsraim Ve‘Ha Fedayeen* (Givat Haviva, 1975). První kniha jedné z vůdčích osobností Fatáhu podává na základě osobní zkušenosti jasné vysvětlení snah Egypta potlačit v Gaze pokusy palestinských uprchlíků organizovat buňky odporu. Druhá se skládá z dokumentů získaných izraelskou zpravodajskou službou ve válkách v Gaze, Sinaji a na Západním břehu v letech 1956 a 1957, jež dokumentují úsilí egyptské a jordánské vlády potlačit jakékoliv průniky do Izraele, kontrolovat hranice a potlačovat požadavky obyvatel po adekvátních obranných opatřeních chránících je proti izraelským nájezdům, včetně požadavku na distribuci zbraní. Toto jsou hlavní důkazy obsažené v Ya'ariho dokumentech:

- Na konci roku 1953 egyptská správa Gazy oznámila ministerstvu války v Káhiře zatčení infiltrátorů a spuštění akcí na zablokování jejich přístupu k hranicím. V téže době policie a armáda v uprchlických táborech napadených Izraelem rozháněly demonstranty požadující zbraně a protestující proti plánům usadit palestinské uprchlíky v oblasti u Al Arish.
- Na konci roku 1953 byla vytvořena zvláštní civilní strážní složka řídící palestinské uprchlické tábory.
- Roku 1954 byla tato složka posílena. Téhož roku egyptský zástupce ve smíšené komisi pro příměří odpověděl na stížnost izraelského zástupce Arie Shaleva, pokud jde o infiltrace: „My je neposíláme a co se nás týče, můžete je zabíjet.“
- „Neexistuje ani jediný egyptský dokument [z těch, co byly zadrženy a prozkoumány], který mluví o infiltracích nebo sabotážních akcích pozitivně. Naopak, všechny odráží oficiální politiku potlačování a energických směrnic za tímto účelem,“ zní Ya'ariho závěr. To potvrzují i další zdroje:

Generál E. L. M. Burns, jenž byl velitelem pozorovatelských sborů OSN na Středním východu, napsal ve své knize *Between Arab and Israeli* (London: n.p., 1962), že mu Násir v listopadu 1954 řekl, že chce pro vládu v pásmu Gazy klid.

Keith Wheelock ve své *Nasser‘s New Egypt* (London: n.p., 1960) píše, že bylo jasné, že „si egyptská vláda přeje vyhnout se boji podél hranice už jen proto, že velký plán vnitřního rozvoje ponechával velmi omezené zdroje pro posilování armády“.

Mezi dokumenty prezentovanými Ya'arim je také memorandum ze setkání v kanceláři egyptského guvernéra pásma Gazy, Yussefa Al Agrudiho z 29. ledna 1955, měsíc před izraelským útokem na Gazu, v němž byla kromě ostatního stanovena následující opatření ke kontrole nad hranicí:

- Zákaz dopravy od západu do východu slunce v oblasti východně od silnice Gaza-Rafáh, včetně uprchlického tábora Jebelyiah.
- Rozkaz střílet na jakéhokoliv infiltrátora. Všichni mukhtarové (vesničtí starostové) byli požádáni, aby oznámili všechny osoby chybějící v jejich vesnicích nebo kmenech. Proti infiltraci byla vydávána mediální varování. Pro osoby podezřelé z infiltrace, proti kterým neexistovaly dostatečné důkazy umožňující je postavit před soud, byly zřízeny internační tábory.
- Byla zastavena distribuce přídělů potravin pro uprchlíky, kteří si je nepřevzali osobně.

Podle Ya'ariho nakonec:

Izraelský vojenský útok na Gazu 28. února 1955 byl... rozhodujícím zlomem ve vztazích mezi Izraelem a Egyptem. Násir, stejně jako mnoho západních diplomatů a analytiků, o tom mluvil jako o zlomu v politice Káhiry. Násir sám při nespočtu příležitostí vysvětloval, že útok byl momentem pravdy, kdy pochopil, že neexistuje žádná šance na [smířlivou] linii vedenou Egyptem do té doby. Nakonec zaregistroval rozměr izraelského problému a proto apeloval na sovětský vojenský potenciál...

v Gaze a na Západním břehu nejenže trvale připomínala nelegitimnost izraelských územních zisků v letech 1948-1949 a jeho porušování rezolucí OSN volajících po repatriaci; byl to také živoucí, fyzický mezník podél hranic, které Izrael rozhodně nehodlal uznat jako konečné omezení své územní expanze. Jinak řečeno, dokud se masy Palestinců stále koncentrovaly na palestinském území, izraelští vládci tvrdili, že zde je obojí: jak riziko mezinárodního tlaku na podporu jejich požadavku návratu do domovů, tak i malá pravděpodobnost mezinárodního souhlasu, aby Izrael zcela zrušil geopolitický koncept Palestiny a nahradil ho „Eretz Izrael“.

V tomto bodě musí být zdůrazněno, že se Šaretova pozice v palestinské otázce nelišila od názoru „aktivistů“, až na použití vojenských metod k jejich rozptýlení. V roce 1948 jednoznačně odmítl opakované prosby hraběte Bernadotteho o návrat palestinských uprchlíků do jejich domovů (Folke Bernadotte, *To Jerusalem*, London, 1951). O rok později se vysmál příklonu Všeobecné sionistické strany ve prospěch nezávislého palestinského státu na Západním břehu a postavil se proti dohodě s králem Abdulláhem na rozdělení Západního břehu mezi Izrael a Jordánsko (*Divrei, Haknesset*, Jerusalem, 1949). V jeho deníku je mnoho odkazů na pokusy o vyjednávání ze strany jeho vysokých úředníků na ministerstvu zahraničí s arabskými představiteli nebo exulanty ohledně přesídlení Palestinců v zemích jako Libye, Sýrie nebo Irák. (Mimo jiné je Šaretem 23. května 1954 citován Mustafa Abdul Mun'im, zástupce generálního tajemníka Arabské ligy, který měl uznat, že „uprchlíci by se měli usadit v sousedních zemích, nebo, pokud je k dispozici kapitál, na Sinaji“.) 30. června 1954 se Šaret sešel se dvěma zástupci Unie palestinských uprchlíků, Azizem Šehadehem z Jaffy a Mahmúdem Yahiou z Tantury, ve věci výplaty kompenzací. Šaret nakonec 28. května 1955 jasně vyjádřil svůj názor na otázku uprchlíků v instrukcích izraelským velvyslancům v souvislosti s bezpečnostní smlouvou nabídnutou Izraeli ze strany USA, kterou ministr zahraničí podezíral, že by mohla obsahovat některé podmínky: „Může zde být pokus o dosažení míru tlačením nás k ústupkům v otázce území a uprchlíků. Varoval jsem [velvyslance] před jakoukoliv myš-

---

K akci v Gaze došlo v okamžiku relativního klidu následujícího po prosazení represivních opatření ze strany egyptské vlády v Pásmu. Proto vysvětlení Ben Gurionova rozhodnutí nařídit útok... musíme hledat jinde.

Útok Izraele na Gazu rozpoutal obrovské demonstrace v Pásmu a srážky mezi místním obyvatelstvem a egyptskou armádou. Kvůli dalším izraelským provokacím protesty pokračovaly a v květnu byla egyptská vláda přinucena souhlasit s aktivitami jednotek fedajínů provádějících sabotáže v Izraeli. Tyto jednotky však byly pod přísnou kontrolou egyptské armády, takže jejich aktivity mohly být o několik měsíců později opět omezeny. „V každém případě,“ zní Ya'ariho závěr, „není pochyb, že zařazení fedajínů pod přímý egyptský dozor byl fenomén, jenž nastal po izraelském útoku na Gazu.“

Stojí za zmínku, že dokumenty představené Ya'arim také obsahují informace o dvou teroristických akcích provedených v červenci 1956 izraelskou tajnou službou. V obou případech byli zabiti vysocí egyptští důstojníci výbušnými balíčky maskovanými jako knihy. V prvním případě se stal obětí generálporučík Mustafa Hafez, velitel egyptské zpravodajské služby v pásmu Gazy. Hafez z dokumentů vychází jako muž, který oponoval infiltracím do Izraele, stejně jako začleňování Palestinců do civilní stráže. Vzhledem k okolnostem atentátu se Izrael pokusil přisoudit vraždu vyřizování účtů ze strany pobouřených uprchlíků, se zřejmě dobře odůvodněnou vírou, že tato verze bude přijata jako věrohodná. Druhou obětí byl egyptský vojenský atašé v Ammánu, podle Ya'ariho Hafezův spolupracovník ve verbování fedajínů a jejich pronikání do Izraele z jordánského území. Ya'ari tvrdí, že na základě dokumentů v jeho držení zůstává rozpor v popisu Hafezovy role nevyřešený. Tyto epizody nicméně odpovídaly Šaretovu přesvědčení ohledně neomezeného využívání terorismu ze strany bezpečnostního establishmentu.

Na druhou stranu Šaretův deník mimo vší pochybnost potvrzuje, že izraelský bezpečnostní establishment silně oponoval všem pohraničním bezpečnostním uspořádáním navrhovaným Egyptem, Jordánskem nebo OSN.

Podle Šaretových poznámek byl Dajan seznámen s OSN-egyptským návrhem, aby podél hranic operovaly smíšené egyptsko-izraelské-OSN hlídky bránící pronikání a podkopávání. Náčelník štábu vybuchl vzteky: „Ale já nechci, aby OSN bránila podkopávání!“ Zřejmě považoval zastrašující účinek smíšených hlídek na izraelské nájezdy *do* Pásma za víc zničující pro izraelskou bezpečnost než občasné infiltrace *z* Pásma do Izraele. Ben Gurion tento návrh ve skutečnosti zamítl na základě toho, že „nám to sváže ruce“. (Viz předmluva.)

lenkou na možnost návratu několika desítek tisíc uprchlíků, *dokonce i za cenu míru*." A to byl „*liberální*" sionistický vůdce, který tvrdil, že je expert na arabské záležitosti, protože během svého dospívání dva roky žil v arabské vesnici na Západním břehu, protože uměl arabsky, a protože během služby v turecké armádě žil v Sýrii. Jeho postoj k Palestincům dobře ilustruje poznámka v deníku z 15. listopadu 1953. Odkazuje se v ní na zprávu přednesenou ten den na zasedání vlády plukovníkem Jicchakem Šani, pozdějším hlavním vojenským guvernérem arabské menšiny v Izraeli. (Jak je zjevné, ti, které Šaret nazývá „infiltrátoři", byli násilně vyhnaní palestinští Arabové snažící se vrátit do svých domovských vesnic nebo obnovit kontakt s rodinami, jež zůstaly pod izraelskou nadvládou.)

> V posledních třech letech [Šani oznámil] 20 000 infiltrátorů usazených v Izraeli a dalších 30 000, kteří se vrátili hned po válce... Jen to, že těmto 20 000 nebyly dány trvalé dokumenty, brzdí příliv infiltrace směřující k osidlování. Zrušit vojenskou vládu by znamenalo otevřít pohraniční oblasti nerušené infiltraci a rostoucímu pronikání dovnitř země. Dokonce i za současného stavu věcí má kolem 19 000 Arabů v Galileji trvalé povolení volně se pohybovat, ale jen na západ a na jih, ne na sever ani na východ... Je pravda, že obtížný problém s vysídlenci musí být vyřešen trvalým nastolením pořádku, ale vysídlenci se rozhodně odmítají usadit na zemi patřící uprchlíkům, kteří jsou na druhé straně hranice... Dokonce i když jsou pro ně postaveny kamenné domy, odmítají se v nich usadit, pokud jsou postaveny ve vzdálené zemi... Arabové, kteří dál žijí na své půdě, se těší výhodám, protože jejich výrobní náklady jsou mnohem nižší než u Židů. Navíc se jich netýká utrácení peněz a poutání pracovních sil na ostrahu, protože se infiltrátoři nedotýkají jejich majetku... Lze předpokládat, že po této přednášce byl požadavek „Všeobecných sionistů" na zrušení vojenské vlády definitivně umlčen. (15. listopad 1953, 150)

Během let 1953-1954 se Šaret ve svém deníku pravidelně vyjadřoval k návrhům Bena Guriona, Dajana, Lavona a jiných předložit Egyptu ultimátum: ať evakuuje všechny palestinské uprchlíky z Gazy a rozptýlí je v rámci Egypta nebo jinde. Popis vládní diskuse z března 1955 o Ben Gurionově požadavku na okupaci Gazy poskytuje další detaily:

> Návrh ministra obrany je ten, že Izrael prohlásí smlouvu s Egyptem o příměří za neplatnou a tak získá „právo" obnovit válku (z let 1948-1949)... Odsoudil jsem pokřivenou logiku Ben Gurionova spoléhání na porušení dohody o příměří ze strany Egypta, abychom ospravedlnili její vypovězení z naší strany, protože tato dohoda nepředstavuje žádný posun a my tak můžeme pokračovat ve válce... Předpokládejme, že tam je 200 000 Arabů [v pásmu Gazy]. Předpokládejme, že polovina z nich uprchne nebo bude vyhnána na kopce Hebronu. Samozřejmě utečou bez čehokoliv a brzy poté, co si pro sebe získají nějaké stabilní prostředí, se z nich opět stane odbojná a bezdomovecká lůza. Je snadné si představit pobouření, nenávist, hořkost a touhu po pomstě, které je budou živit... A stále jich budeme mít 100 000 v Pásmu a je snadné si představit, co to znamená chtít je potlačit a jakou vlnu nenávisti opět vyvoláme a jakých titulků se nám dostane od mezinárodního tisku. První kolo by bylo: Izrael agresivně přepadá pásmo Gazy. Druhé: Izrael opět způsobuje úprk vyděšených mas arabských uprchlíků. (27. březen 1955, 865)

Na dalším šestihodinovém zasedání vlády Šaret se svými argumenty pokračuje:

To, čeho jsme dosáhli v roce 1948, nejde zopakovat, kdykoliv si to přejeme. Dnes musíme akceptovat naše existující hranice a snažit se uvolnit napětí s našimi sousedy přípravou země na mír a posilováním našich vztahů s mocnostmi... Nakonec jsem dokázal, že okupace pásma Gazy nevyřeší žádný bezpečnostní problém, protože uprchlíci budou představovat stále tentýž problém a jejich nenávist bude navíc podnícena krutostí, kterou jim způsobíme utrpením během okupace. (29. březen 1955, 873)

Ben Gurionův projev byl plný hněvu vůči těm, kteří s ním nesouhlasili a kteří jsou podle něj neschopní vidět fatální prognózy a nedokáží pochopit, že můžeme být zachráněni jen odvážnou akcí, pokud bude provedena včas, než promarníme příležitost... Problém s uprchlíky je jak štěnice, ale my je budeme štvát do Jordánska. (Tamtéž, 874-875)

... a svržení Násirova režimu

Na tomtéž zasedání vlády se Ben Gurion podle Šaretova deníku:

> Snažil dokázat, že Egypt usiluje o ovládnutí Afriky od Maroka po Jižní Afriku, kde jednoho dne povstanou černoši, zmasakrují dva miliony bělochů a pak se podrobí egyptské morální autoritě ... Násir [říkal] pravděpodobně nezareaguje na okupaci pásma Gazy, protože jeho režim je založen výhradně na armádě, a pokud se pokusí bojovat, bude poražen a jeho režim se zhroutí. Arabské státy Násirovi každopádně zřejmě na pomoc nepřijdou. A konečně západní mocnosti nezareagují... vojensky. Anglie nevtrhne do Negevské pouště – „a pokud ano, budeme bojovat a uvrhneme jí do hanby..." Naše síla je v provedení činů – toto je pro nás jediná cesta, jak se stát politickým faktorem, který musí být brán do úvahy. Teď je ten správný moment, protože arabský svět je rozdělený a Egypt ještě nepodepsal dohodu s USA ani Anglií. (Tamtéž)

Zabránit spojenectví mezi arabským a západním světem, zvláště nejdůležitější arabskou zemí – Egyptem – byl (a stále je) hlavní cíl Izraele. S bezpečností Izraele to nemělo nic společného. Naopak, Ben Gurionova politika měla za cíl *zabránění* potvrzení garancí sionistickému státu ze strany USA. Takové garance by nutně znamenaly dosažení minimálních dohod mezi Izraelem a arabským světem (definování hranic, řešení „kompromisní záchrany" pro palestinské uprchlíky). Základní motivace také byla jasně uvedena: použití síly byl pro Izrael jediný způsob, jak se stát hegemonickou silou v oblasti, možná ve spojení se Západem. Násir musel být eliminován ne proto, že jeho režim představoval nebezpečí pro Izrael, ale protože by toto spojenectví mezi Západem a jeho prestižním vůdcovstvím ve Třetím světě a na Středním východě nevyhnutelně vedlo k mírovým dohodám, které by postupně vedly k tomu, že by byl sionistický stát relativizován jen jako jedna z regionálních národnostních společností.

Že Násirův režim nepředstavuje pro existenci Izraele žádné nebezpečí, Izraelci tehdy dobře věděli. Šaret si napsal:

> Vyjádřil jsem pochybnosti ohledně [Izraelem velmi propagovaného] nárůstu vojenské síly Egypta, jelikož tento rok byla veškerá energie [egyptské] armády pohlcena domácími konflikty a rivalitou ... Asi 500 důstojníků, mezi nimi ti nejlepší v egyptské armádě, opustilo vojenskou službu [poté, co Násir nahradil Neguiba] a přešlo k administrativním a politickým aktivitám. (30. březen 1955)

Ale celosvětová kampaň Izraele neměla se skutečnými fakty nic společného:

> Ben Gurion [na zasedání vlády] deklaroval, že Násir je nejnebezpečnější nepřítel Izraele a intrikuje za účelem jeho zničení ... Není jasné, kde bere tu jistotu, která [mu umožňuje] tvrdit [to] tak jistě a rozhodně, jako by to bylo založeno na solidních faktech. (24. duben 1955)*

* Nelze nevidět do očí bijící podobnost s obviněními vůči, Iráku, Íránu atd. – 70 let stále tatáž politika jako přes kopírák; pozn. překl.

Celé to prostě směřovalo k mobilizaci mezinárodního mínění proti Egyptu a přípravě příznivé půdy pro bezprostředně hrozící vojenský útok Izraele. Zároveň však byli izraelští úředníci instruováni k přesvědčování západních vlád, že si nestabilní Násirův režim nezaslouží západní pomoc a podporu. Jako vždy, když jejich cíle ospravedlňují prostředky, se vládci Izraele vůbec neznepokojovali rozporem mezi jejich souběžnými kampaněmi. Aby dokázali Násirovu slabost, uchýlili se ke svědectvím Egypťanů:

> Gideon Raphael ... podal zprávu o ... zajímavé schůzce s jedním z hlavních egyptských kapitalistů, Aboudem Pašou... Aboud se ukázal být blízkým přítelem Násira. Zdá se, že si zachoval a dokonce ještě posílil svůj statut pod novým režimem, který je ke kapitalismu nepřátelský... Podle Abouda je Násirova pozice v jeho kruzích nestabilní. Je neustále nervózní a neví, komu se zavděčit dřív. Vedoucí skupina je rozdělená a propukají tam konflikty mezi důstojníky, z nichž se každý opírá o podporu jiných sborů – letectva, loďstva, pozemních sil. Situace je velmi nestabilní a je těžké říct, co se stane. (31. červenec 1955, 1 100)

Stejně jako k novým pokusům o podvratnou činnost:

> Seděl jsem s Joshem Palmonem ... vyslechl zprávy o pokračujícím vyjednávání s vůdci súdánské strany *Umma* ... Jeden z nich brzo navštíví Izrael. Nějaké další možnosti rozvoje komerčních spojení mezi námi a jimi. Je nezbytné dostat Súdán z ekonomické závislosti na Egyptu a z jeho sféry vlivu.
>
> Udržujeme kontakty s exulanty Wafd [pravicová, vlastenecká, antinásirovská strana] v Londýně. (3. říjen 1955)

Eisenhowerova vláda se zdála rozdělená. Proarabské elementy na ministerstvu zahraničí podle Šareta stále usilovaly o alianci mezi Západem a Araby na Středním východě, a považovaly dohodu mezi Káhirou a Washingtonem za nezbytnou pro bezpečnost a stabilitu v regionu, jak řekl izraelský ministr zahraničí. Ale izraelský tlak nesl stále větší ovoce. Po letech kontaktů a vyjednávání nevyústily žádosti Egypta o výzbroj na obranu v nic víc než, jak později prohlásil Mohammed Hassanein Heykal, osobní dárek pro generála Naguiba v podobě dekorativní pistole k nošení při ceremoniálech, a to v době, kdy se vojenský útok Izraele stával den za dnem jasnějším. Žádná ekonomická pomoc, o níž se mluvilo, do Egypta ze Západu nepřišla. A závazek Johna Fostera Dullese pomoci Egyptu vybudovat Assuánskou přehradu se rozplynul ve vzduchu. Káhira byla ponížena, přičemž se nezdálo, že by slova lítosti ze Západu po zničujícím izraelském útoku na Gazu jakkoliv ovlivnila přípravy Izraele na totální válku. Ben Gurion 8. srpna pronesl veřejný projev, kde kritizoval Šaretovu politiku jako zaměřenou pouze na potěšení Nežidů a poukázal na možnost zničení státu. Prohlásil, že od teď nebude mít ministerstvo zahraničí jinou povinnost než vysvětlovat světu bezpečnostní politiku ministerstva obrany. Tyto faktory přispěly k udušení posledních iluzí, které Káhira měla. Koncem září 1955 podepsal Egypt zbrojní dohodu s Československem, která měla zabezpečit jeho přežití a sebeobranu.

> Teddy [Kollek] přišel s tajným telegramem z Washingtonu. Náš „partner“ jménem [kódovým] „Ben“ [Kermit Roosevelt z CIA]... popisuje hroznou vřavu vládnoucí na ministerstvu zahraničí po šokujícím násirovsko-českém, „tj. ruském“ obchodu.

(Henry) Byroade a všichni ostatní, kteří byli příznivě nakloněni americké podpoře Egyptu, totálně prohráli. Dodává: „Jme překvapeni vaším mlčením." Když náš člověk požádal o vysvětlení těchto slov a zda se očekává, že půjdeme do války, odpověď zněla: „Pokud v případě, že dorazí sovětské zbraně, udeříte na Egypt – nikdo nebude protestovat." (1. říjen 1955, 1 182)

Na zasedání vlády 3. října Ben Gurion v jednu chvíli prohlásil:

„Kdyby opravdu dostali Migy ... Podpořím jejich bombardování! Můžeme to udělat!" Pochopil jsem, že čte telegram z Washingtonu. Sémě zuřivosti padlo na úrodnou půdu. (3. říjen 1955)

Isser [Harel, ředitel Šin Bet] tvrdí s podobným závěrem, že nám USA naznačují, že co se jich týče, máme volné pole působnosti a Bůh nám žehnej, pokud budeme jednat odvážně ... Teď... mají USA zájem svrhnout Násirův režim ... ale v současnosti si netroufají použít metody přijaté ke svržení levicové vlády Jacobo Arbeniho v Guatemale [1954] a Mossadeka v Íránu [1953] ... To upřednostňuje práci, kterou má udělat Izrael.

Proto Isser vážně a naléhavě navrhuje ... abychom provedli svůj plán na okupaci pásma Gazy právě teď. Situace se změnila a jsou tu další důvody, které určují, že teď „je čas jednat". Za prvé, objevení ropy u Pásma ... její obrana vyžaduje ovládání Pásma – to samo o sobě má cenu zabývat se obtížnou otázkou uprchlíků. Za druhé, egyptská zrada Západu. Tento fakt eliminuje nebezpečí ozbrojené intervence mocností proti nám. (Tamtéž, 1 186)

Přesně za rok Dajanovy vojenské jednotky okupovaly pásmo Gazy, Sinaj, Tiranskou úžinu a byly shromážděny na břehu Suezského průplavu, sledujíc velkolepé francouzské a britské vzdušné bombardování Ismailie a Suezu, doprovázené rychlým přistáváním vojáků v průplavním pásmu. Šest měsíců předtím byl Šaret na základě osobního rozhodnutí Ben Guriona vyloučen z vlády. Starý pán se opět stal premiérem v listopadu 1955, měsíc poté, co USA „daly zelenou" izraelské invazi do Egypta. Byla spuštěna jedovatá kampaň, prezentující ministra zahraničí jako neschopného získat pro Izrael zbraně nutné k jeho obraně. Atmosféra obklopující Šaretův odchod je příznačná:

[Okolo] stolu [na vládním zasedání] všichni seděli mlčky. Nikdo z mých kolegů nezvedl hlavu, aby se na mě podíval. Nikdo nevstal, aby mi potřásl rukou, navzdory všemu. Bylo to, jako by všechny jejich hodnotové kapacity byly paralyzovány, jako kdyby jejich těla opustila svoboda pohybu, z jejich srdcí byla vzata svoboda projevu a svoboda nezávislého činu z jejich svědomí. Seděli ztěžka a zírali ve svém mlčení. Tak jsem přešel celou zasedací místnost a odešel. (18. červen 1956)

V příštích měsících USA povolily Francii předat Izraeli letouny Mirage, které již byly vyčleněny pro NATO. Ve chvíli útoku na Suez USA předstíraly překvapení a dokonce pobouření. Ale byl zde jasný rozdíl mezi Anglií a Francií, poraženými soupeři v meziimperialistickém boji o vliv na Středním východě, a Izraelem. Prezident Eisenhower po Británii a Francii požadoval okamžité stažení z Egypta během několika hodin. Ke stažení Izraele z Gazy a Sinaje došlo teprve po čtyřech měsících a i to jen díky silnému sovětskému tlaku, který hrozil potopit

Západ do nepředvídatelného zkomplikování světového míru. Izrael, s oprávněním CIA v kapse, získal ve věci této zločinné války před soudem světového veřejného mínění polehčující okolnosti „bezpečnostních potřeb“. Tak vznikl precedens a mohlo to znamenat jen to, že stažení z Gazy a Sinaje bylo čistě taktické, jak ukázala válka v roce 1967.

Celoživotní názor tzv. umírněného sionisty Moše Šareta byl, že by přežití Izraele bylo nemožné bez podpory Západu, ale že tzv. západní morálka, stejně jako objektivní zájmy na Středním východě, by Západu nikdy nedovolily podporovat židovský stát, který „se chová podle zákonů džungle“. Prominentnímu vůdci Mapaj, Davidu Hacohenovi, který prohlásil, že je přesvědčen, že by se Izraelci na Středním východě za účelem terorizování Arabů a vydírání Západu měli chovat jako šílení, odpověděl: „Pokud se budeme chovat jako blázni, měli bychom za takové být považováni – být zavřeni do blázince a izolováni od světa.“ Ale jeho protivníci mu dokázali, že se mýlí, čímž zasadili drtivý úder jemu osobně i celé hypotéze umírněného sionismu. Co dokázali, bylo to, že jeho pravděpodobně racionální předpoklad byl nejen chybný, ale také nereálný. Z celkové analýzy vyplývá, že se Západ a především USA nechaly zastrašovat nebo vydírat k podpoře izraelských megalomanských ambicí, protože objektivní vztah spoluviny již existoval a protože se tato spoluvina ukázala jako schopná sloužit mocenské politice Západu v regionu.[35] Stejně jako byl sionismus, založený na „odpalestinštění“ a judaizaci Palestiny, skutečně nemorální a rasistický, tak také Západ na Středním východě ve skutečnosti nepotřeboval židovský stát, který by se *nechoval* podle zákonů džungle, a na jehož terorismus by se *nedalo* spoléhat jako na hlavní nástroj pro útisk národů v regionu. V této nově získané rovnici, která určovala běh budoucích událostí, byla fatální, ale souvislá logika:

> Stále si opakuji: uznej, že jsi prohrál! Oni ukázali víc odvahy a dynamičnosti... zahrávali si s ohněm a vyhráli. Uznej, že konečná bilance Sinajské války je pozitivní. Bez ohledu na morálku, politický význam Izraele ve světě enormně vzrostl ... Zůstal jsi sám. Jen syn Coby je s tebou. Veřejnost, dokonce ani tvá vlastní veřejnost nesdílí tvé názory. Naopak... veřejnost se dokonce obrací proti svým „pánům“ a její rozhořčení proti stažení [ze Sinaje a Gazy] obrací politickou rovnováhu v naší zemi ve prospěch Begina. (4. duben 1957)

[35] Noam Chomsky v *The Nation*, 22.-29. červenec 1978, str. 83-88, recenze pěti knih o americko-izraelských vztazích a jeho článek „Civilized Terrorism“ v *Seven Days*, červenec 1976, str. 22-23.

Dodatek 1
Operace Kibya

Ben Gurionova verze operace Kibya, odvysílaná v izraelském rádiu 19. října 1953, jak ji přinesl *Davar*, 20. října 1953.

...[židovští] osadníci v izraelském pohraničí, většinou uprchlíci, lidé z arabských zemí a přeživší nacistické koncentrační tábory, jsou léta cílem (...) vražedných útoků a ukazují obrovskou sebekázeň. Oprávněně požadují, aby vláda ochránila jejich životy a izraelská vláda jim dala zbraně a vycvičila je k sebeobraně.

Ale ozbrojené jednotky z Transjordánska nepřestaly se svými kriminálními činy, až [lidem v] některých pohraničních oblastech došla trpělivost a po zavraždění matky a jejích dvou dětí v Yahudu minulý týden napadli vesnici Kibya za hranicí, která byla jedním z hlavních center vražedných gangů. Každý z nás lituje a trpí, když kdekoliv teče krev a nikdo nelituje víc než izraelská vláda skutečnosti, že v Kibyi byli při odvetném činu zabiti nevinní lidé. Ale veškerá zodpovědnost leží na vládě Transjordánska, která mnoho let tolerovala a tím povzbuzovala vraždy a loupeže ze strany ozbrojených sil své země proti občanům Izraele.

Vláda Izraele důrazně odmítá směšnou a fantastickou verzi, že se 600 vojáků podílelo [*na akci*] *proti Kibyi. Provedli jsme důkladné šetření a zjistili, že v noci útoku na Kibyi na svých základnách nechyběla ani sebemenší armádní jednotka* (zvýrazněno vydavatelem anglické verze).

Dodatek 2
„A pak tu byl Kafr Qasim...“

V předvečer Sinajské války roku 1956 izraelský brigadýr Shadmi, velitel praporu na izraelsko-jordánské hranici, nařídil „menšině“ (arabské) ve vesnicích pod jeho velením zákaz nočního vycházení. Tyto vesnice byly uvnitř izraelských hranic, takže jejich obyvatelé byli izraelští občané. Podle soudních protokolů (rozhodnutí okresního soudu, vojenský žalobce versus major Melinki a spol.) Shadmi řekl majoru Melinkimu z jednotky pohraniční stráže, že zákaz vycházení musí být „extrémně přísný“ a že „ty, kdo ho poruší, nestačí zatknout – musí být zastřeleni“. Také dodal: „Mrtvola (nebo podle jiných svědectví ‚pár mrtvol‘) je lepší než problémy se zatýkáním.“

Soudní záznam pokračuje:

On (Melinki) informoval shromážděné důstojníky, že začala válka, že jsou jejich jednotky nyní pod velením izraelské armády a že jejich úkolem je uložit ve vesnicích s arabskou menšinou od 17:00 do 6:00 zákaz vycházení. Melinki ohledně zákazu vycházení zdůraznil, že je zakázáno ublížit obyvatelům, kteří zůstali ve svých domovech, ale kdokoliv vyjde ze svého domova (nebo podle jiných svědků kdokoliv opustí domov nebo poruší zákaz vycházení), má být zastřelen. K tomu dodal, že nemají být žádná zatčení a pokud bude v noci zabito množství lidí (podle jiných svědků: je žádoucí, aby bylo zabito množství lidí, protože), ulehčilo by to břímě zákazu vycházení během příštích nocí.

... Když předložil sérii těchto rozkazů, major Melinki dovolil mužům ptát se. Nadporučík Franknanthal se zeptal: „Co uděláme s mrtvolami?“ (Nebo podle jiných svědků „se zraněnými“). Melinki odpověděl: „Nevšímejte si jich.“ (Nebo podle jiných důkazů: „Nesmí se odstraňovat“, nebo podle třetího svědka: „Žádní zranění nebudou.“). Arieh Menches, velitel úseku, se pak zeptal: „A co ženy a děti?“ na což mu Melinki odpověděl: „Žádnou sentimentalitu.“ (Podle jiného svědka: „Musí se s nimi zacházet jako s kýmkoliv jiným, zákaz vycházení platí i pro ně.“). Menches pak položil další otázku: „A co lidé vracející se z práce?“ Zde se pokusil zasáhnout Alexandroni, ale Melinki ho umlčel a odpověděl: „Bude s nimi zacházeno jako s kýmkoliv jiným.“ (Podle dalšího svědka dodal: „To pro ně bude hodně špatné, jak řekl velitel.“).

V zápisu ze schůze, který Melinki podepsal krátce po podepsání série rozkazů, je toto:

Ode dneška od 17:00 bude ve vesnicích s arabskou menšinou vyhlášen zákaz vycházení do 6:00 hodin a všichni, kteří tento rozkaz neuposlechnou, budou zastřeleni.

Po této psychologické přípravě a instrukcím pro policisty-vojáky „zastřelit všechny, kdo poruší zákaz vycházení“, vyrazila jednotka do vesnice Kafr Qasim a začala s prací:

K první střelbě došlo na západním vjezdu do vesnice, kudy se čtyři dělníci z lomu vraceli na kolech z míst, kde pracovali, od Petah Tiqva a Ras al-Ain. Krátce po zákazu vycházení tito čtyři dělníci tlačili svá kola do zatáčky. Když byli asi deset až patnáct metrů od školy, byla na ně zezadu zleva zblízka zahájena palba. Dva z nich (Ahmad Mahmúd Freij a Ali Othman Taha, oba třicetiletí) byli na místě mrtví. Třetí (Muhammad Mahmúd Freij, bratr Ahmada Freije) byl zraněn na stehně a předloktí, zatímco čtvrtý, Abdulláh Samir Badir, se vrhl na zem. Jízdní

kolo zraněného muže, Ahmada, na něj spadlo a jemu se podařilo zůstat nehybně ležet v krvavé změti kolem něj. Nakonec se doplazil do olivového háje a do rána zůstal ležet pod olivovníkem. Po Abdulláhovi znova stříleli, když se odvaloval ze silnice k chodníku, načež zanaříkal a dělal mrtvého. Po dvou dalších masakrech, k nimž došlo hned vedle něj, se schoval mezi stádem ovcí, jehož pastýř byl zabit, a uprchl se stádem do vesnice...

Krátce po tomto vraždění šli pastýř a jeho dvanáctiletý syn se stádem z pastvy. Blížili se k zatáčce na silnici od židovské osady Masha. Stádo šlo po silnici až k vesnické škole. Pastýř házel kameny po ovci, která sešla z cesty, aby se vrátila. Dva nebo tři vojáci stojící za zatáčkou zahájili na pastýře a jeho syna palbu z krátké vzdálenosti a zabili je. Jmenovali se Othman Abdulláh Issa, věk 30 let, a jeho syn Fathi Othman Abdulláh Issa, věk 12 let.

Poznámka: Překlad soudních protokolů byl zveřejněn v *Arabové v Izraeli*[*] od Sabri Jiyrise (Monthly Review, 1976). Jiyris to shrnuje: „V první hodině zákazu vycházení, mezi 5. a 6. hodinou odpoledne, muži z izraelské pohraniční stráže zabili ve vesnici Kafr Quasim 47 arabských občanů.“

[*] V originále *The Arabs in Israel*.

Dodatek 3
„Zpěv se brzo změní ve smrtelné sténání“

Zde je výňatek z *Deníku* Meira Har-Tziona, vydaného Levin-Epstein, Ltd., Tel Aviv, 1969. Popisuje v něm útok Izraele na Gazu v raných 50. letech.

Široké, vyschlé řečiště se třpytilo v měsíčním svitu. Pokračujeme opatrně podél horského svahu. Je vidět několik domů. Keře a kleč se kymácí ve větru, přičemž vrhají stíny na zem. V dálce vidíme tři světla a slyšíme zvuky arabské hudby vycházející z domů ponořených v temnotě. Rozdělili jsme se do třech skupin po čtyřech mužích. Dvě skupiny si otevřou cestu do velkého uprchlického tábora jižně od naší pozice. Zbylá skupina pokračuje k osamělému domu na rovinaté ploše severně od Wadi Gaza. Pochodujeme vpřed, dusajíce přes louky a brodíce se přes vodní koryta, v nichž nás měsíc koupe svým zářivým světlem. Ticho však brzo protrhnou kulky, výbuchy a výkřiky těch, kdo teď mírumilovně spí. Rychle pokračujeme a vstupujeme do jednoho z domů – „Mann Haatha?“ (arabsky „kdo je tu?“)

Skáčeme směrem k hlasům. U zdi stojí dva Arabové, rozechvělí strachem. Snaží se utéct. Zahajuji palbu. Vzduch zaplňuje do uší bodající výkřik. Jeden muž padá na zem, zatímco jeho kamarád pořád běží. Teď musíme jednat. Nemůžeme ztrácet čas. Jdeme dům od domu, odkud se Arabové ve zmatku snaží uprchnout. Kulomety rachotí a jejich hluk se mísí s hrozivým nářkem. Dostáváme se k hlavnímu vchodu tábora. Dav prchajících Arabů se zvětšuje. Další skupina je napadá z protisměru. V dálce se ozývá dunění ručních granátů. Dostáváme rozkaz k ústupu. Útok spěje ke konci.

Následující ráno titulky hlásají: „Uprchlický tábor Al-Burj u Gazy byl napaden. Tábor sloužil jako základna pro infiltrátory do Izraele. Dvacet lidí bylo zraněno a dalších dvacet zabito.“

... V cestě nám stojí telefonní vedení. Přeřezáváme ho a pokračujeme. Úzká cesta vede podél svahu kopce. Oddíl pochoduje mlčky. Stát! Z kopce se kutálí několik kamenů. Zahlédnu muže, který narušil ticho. Natahuji pistoli. Gibly se plíží ke mně: „Har, proboha, nůž!“ Jeho sevřené zuby se lesknou ve tmě a celé jeho tělo je napjaté, mysl ve střehu. „Proboha,“... Pokládám zbraň a vytahuji mačetu. Plazíme se směrem k osamělému člověku, když v tom začne zpívat trylkující arabský nápěv. Zpěv se brzo změní ve smrtelné sténání. Třesu se, každý sval v mém těle je napnutý. Je to má první zkušenost s tímto typem zbraně. Dokážu to udělat?

Přibližujeme se. Tady stojí, jen pár metrů před námi. Vyskakujeme. Gibly ho svírá a já nořím nůž hluboko do jeho zad. Z jeho bavlněné košile se valí krev. Neztrácím ani sekundu, instinktivně reaguji a bodám znova. Naříká, bojuje a pak se uklidňuje a utišuje.

Z rozhovoru s Meir Har-Tzionem, příloha *Ha'aretz*, 9. listopad 1965:

„Výčitky svědomí? Ne. Proč bych měl nějaké mít?“ Mužovy modré oči se rozevřou úžasem. „Zabít člověka pistolí je snadné. Zmáčknete spoušť a je to. Ale nůž, tak to je něco jiného – to je opravdový boj. Dokonce i když máte úspěch, jste blízko smrti. Čepel nepřítele je tak blízko jako vzduch. Je to fantastický pocit. Uvědomíte si, že jste muž.“

Dodatek 4
Lavonova aféra

Veřejná verze „Lavonovy aféry“ Mošeho Šareta v jeho sdělení pro izraelský parlament (Divrei Ha-Knesset, 514. schůze, 13. prosinec 1954):

Vážený předsedo, členové Knessetu. Přede dvěma dny v Egyptě zahájený soud proti dvěma Židům všechny znepokojuje a způsobuje emocionální rozrušení a hlubokou hořkost v zemi [Izrael] a celém židovském světě. Skutečně to musí vyvolávat znepokojení a úzkost v srdcích všech lidí usilujících o spravedlnost v celém vesmíru. Výbor pro zahraniční věci a bezpečnost již jednal a touto velmi vážnou záležitostí se bude dál zabývat. Ale v tomto stadiu se cítím povinen učinit krátké prohlášení. Ve svém projevu v Knessetu jsem 15. listopadu řekl: „Nekontrolované chování Egypta ... nesignalizuje ... že jeho vedení ... usiluje o umírněný přístup a mír. Jak dalece je Egypt vzdálen tomuto duchu [umírněnosti a míru] se lze poučit ze spiknutí upředeného v Alexandrii, z demonstračního procesu, který je tam zinscenován proti skupině Židů, kteří se stali oběťmi křivých obvinění ze špionáže a kteří, jak se zdá, jsou zastrašováni a mučeni, aby z nich dostali přiznání k domnělým zločinům.

Tento pochmurný předpoklad byl ověřen a odhalen jako krutý a šokující fakt prohlášením obviněné Victoriny Ninyové před vojenským soudem v Káhiře, zveřejněným dnes ráno. [Podle tohoto prohlášení] byla během výslechů předcházejících soudu mučena a tím mučením z ní dostali falešná přiznání ke zločinům, jež se nestaly.

Izraelská vláda důrazně protestuje proti těmto praktikám, které na Středním východě oživují metody používané inkvizicí ve středověku. Izraelská vláda důrazně odmítá falešná tvrzení egyptské generální prokuratury, která obviňují izraelské úřady z hrozných činů a ďábelského spiknutí proti bezpečnosti a mezinárodním vztahům Egypta.

Z tohoto místa jsme mnohokrát v minulosti protestovali proti pronásledování a křivým obviněním Židů v různých zemích. Vidíme v nevinných Židech obviněných egyptskými úřady z tak hrozných zločinů oběti nepřátelství ke státu Izrael a židovskému národu. Pokud je jejich zločinem sionismus a oddanost státu Izrael, pak se na tomto zločinu podílí miliony Židů po celém světě. Nemyslíme si, že by vládci Egypta měli mít zájem na prolévání židovské krve. Vyzýváme všechny, kdo věří v mír, stabilitu a lidské vztahy mezi národy, aby zabránili tomuto osudovému bezpráví.“

Dodatek 5
Izraelské noviny odhalují snahu vlády zastavit vydání *Posvátného terorismu Izraele*

Zde jsou nejdůležitější výňatky z článku člena Knessetu, Uri Avneriho, vydaného v *Hoalam Hazeh* 23. září 1980 pod názvem „Šaretův deník pro Araby".*

Tato brožura používá citace ze Šaretova deníku k osvětlení osmi událostí, k nimž došlo během padesátých let. Livia Rokachová odvedla čistou práci. Všechny její citace jsou skutečné. Vůbec je nevytrhávala z kontextu, ani je necitovala způsobem protiřečícím záměrům pisatele deníku. Pro člověka, jenž je seznámen s izraelskou propagandou, mohou mít takové citáty ohromující účinek...

Pomocí selektivních výňatků ze Šaretova deníku se její historický výzkum do detailu zabývá následujícími záležitostmi:

1. Odvetná činnost

Citáty ze Šaretova deníku ukazují, že tyto aktivity nikdy nebyly prováděny kvůli pomstě nebo odplatě, i když byly jako takové prezentovány, ale byly produktem úkladné politiky Davida Ben Guriona a Moše Dajana. Tato politika byla zaměřená na zvyšování napětí v pohraničí jako přípravy na válku a jako záminka k vystěhování a rozptýlení palestinských uprchlíků, kteří žili v táborech poblíž hranic. Citáty ze Šaretovy knihy rovněž prozrazují, že prezident Jicchak Ben Zvi doufal v egyptský útok ospravedlňující izraelskou okupaci poloviny Sinaje. Šaret dále odhaluje, že incidenty na syrské hranici byly rovněž výsledkem izraelské iniciativy. Šaret detailně a obšírně popisuje příčiny krvavého masakru spáchaného jednotkou 101 pod velením Arika Šarona ve vesnici Kibya, kde bylo zabito 56 nevinných arabských vesničanů. Také popisuje, jak se vláda rozhodla zveřejnit falešné komuniké, v němž byla tato událost zobrazena jako partyzánská akce uskutečněná civilními „osadníky".

2. Plán na okupaci jižní Sýrie

Šaret odhaluje, že Ben Gurion, Dajan a Pinhas Lavon v únoru 1954 požadovali využití pádu syrského diktátora Adíba Šíšaklího k zabrání jižní Sýrie a připojení k Izraeli. Také chtěli zaplatit syrského důstojníka, který by získal moc v Damašku a sestavil proizraelskou loutkovou vládu. Tyto věci se dnes zdají být ještě aktuálnější vzhledem ke zhoršující se pozici Hafíze Assáda a izraelským prohlášením ohledně této situace.

3. Úmysl rozdělit Libanon

Šaret odhaluje, že Ben Gurion již v únoru 1954 navrhoval velkou izraelskou operaci na rozdělení Libanonu a vytvoření maronitsko-křesťanského státu v jedné z jeho částí. Probíhaly o tom rozsáhlé diskuse. Ben Gurion plán vyložil v dlouhém dopise Šaretovi a Šaret mu také odpověděl dlouhým dopisem, ve kterém mu vehementně oponoval. Ben Gurion byl připraven investovat velké částky do uplacení křesťanských vůdců v Libanonu. Šaret rovněž prozradil, že náčelník štábu podporoval plán na zaplacení libanonského armádního důstojníka, který by byl použit jako loutka, aby to vypadalo, že intervence izraelské armády přišla jako odpověď na jeho volání po osvobození Libanonu od muslimské poroby. Z hlediska dnešního čtenáře tento plán vypadá jako přesný návrh toho, k čemu poté v Libanonu došlo – občanská válka,

* V originále „Sharett's Diary for the Arabs".

vytvoření maronitské enklávy majorem Saad Haddádem a její označení za „svobodný Libanon“.

4. Har-Tzionova aféra

Šaret rozebírá, jak Meir Har-Tzion ze 101. jednotky vlastníma rukama zavraždil pět nevinných beduínských mladíků jako pomstu za zabití jeho sestry, která během jednoho ze svých výletů překročila jordánskou hranici. Šaret dále popisuje, jak Arik Šaron a Moše Dajan kryli tento odporný čin, a jak Ben Gurion zmařil jeho rozhodnutí předat Har-Tziona a jeho přátele spravedlnosti.

5. Lavonova aféra

Šaret obsáhle popisuje tuto odpornou událost v Egyptě. Livia Rokachová připojila do knihy, kde Šaret odkrývá pravdu o aféře, jeho prolhaný projev v Knessetu, kde tvrdil, že obžaloba vznesená proti obviněným před soudem v Káhiře je motivována nepřátelstvím a antisemitismem. Izraelský čtenář, čtoucí výňatky ze Šaretova deníku, které vycházely na pokračování v *Ma'ariv*, nebo dokonce celých osm svazků deníku, nemůže být těmito odhaleními i přes jejich krutost šokován. Nicméně dopad takové publikace v zahraničí může hraničit s pocitem podvodu. Množství právních intervencí izraelského ministerstva zahraničí ve skutečnosti zabránilo širokému rozšíření této brožury. Arabsko-americká organizace, jež tuto brožuru vydala, nemá prostředky nutné k jejímu širokému rozšíření, zejména tváří v tvář spikleneckému tichu proizraelských amerických médií...

Text na zadním přebalu:

Moše Šaret, jeden z hlavních sionistických diplomatů před rokem 1948, první izraelský ministr zahraničních věcí a premiér v letech 1953-1955, si vedl osobní deník, v němž upřímně zaznamenával, jak se prováděla klíčová izraelská politická rozhodnutí, včetně jeho vlastních pochyb a odporu proti strategii vedené izraelským „bezpečnostním establishmentem", muži jako David Ben Gurion, Moše Dajan a Arik Šaron. Deník odkrývá, jak v raných 50. letech izraelští vůdci záměrně provokovali arabské státy vojenskými operacemi a skrytými teroristickými akcemi, rozdmychávali masovou hysterii v Izraeli a osnovali obsazení jižního Libanonu, Gazy a Západního břehu. Rokachová udělala výběr z deníků a ostatních dokumentů a opatřila je fascinujícími komentáři a analýzami. Její pozoruhodná studie se vypořádává se sionistickou propagandou stejně, jako když dokumenty Pentagonu konfrontovaly americký politicko-vojenský establishment během vietnamské války.